

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 73

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 73

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 73

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 73

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 73

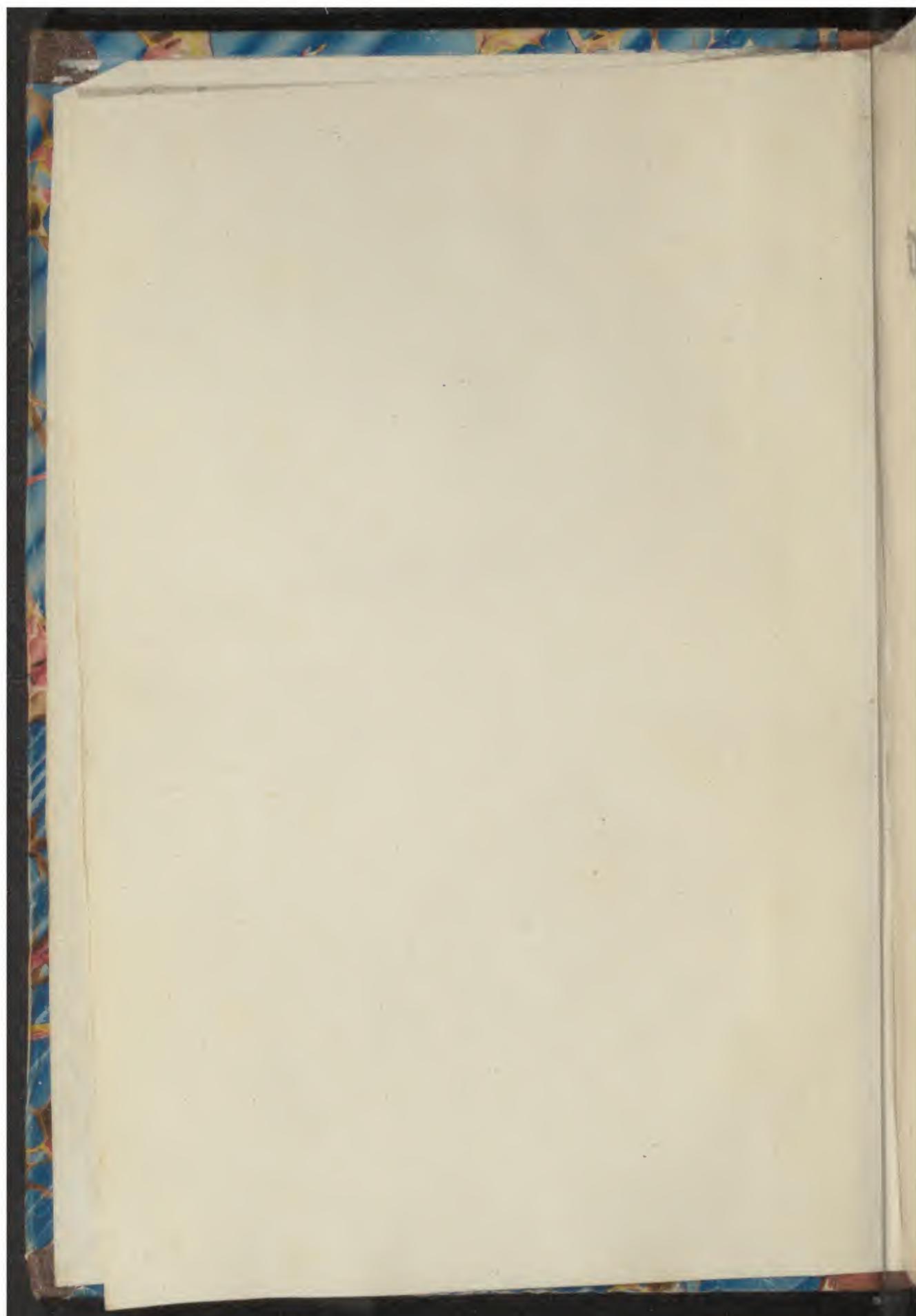
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 73

Sob 170
g.73

SW. 7512
C.A. 1308

Samengesteld en gedrukt ; de Uitgave bleef. te
horen tot Drongen befaamde dier Rabel Quatuor
Nostrijd. (Bieft, geest of Saellens) 1486. —
ca 1582 Het tweede geschrift in (Gerardi a
Vicenza hoz.) Creatuur nochtans. Den Battvoer
1494. — Samengesteld is op d' Kon. Biblio
theek Antwerps. Totlaatste wort, nu in een
voldig compleet, bijzonder h. Haan * 5708.

Deur 1857 van M. Nijhoff
angeboukt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 73

Quatuor nouissima dymonis carthusiensis

Koninklijke
Bibliotheek
te's Haage.

TABVLZA.

Con conexione et ordine horum quatuor nouissimo
mm. Articulus primus.

Cez metuenda et amara sit mors corporalis in seipsa
et ex naturalibus causis articulus secundus

Cq; mors sit iugiter ac vehementer metuenda propter peri-
culosissimas seu grauissimas temptationes quas habere
solent agonisantes mortem morituri. articul^o tercius.

Cez metuenda et punitanda sit mors eo q; postea non est
reditus ad statum pmerendi penitendi et recipandi
negligentia gratiam et salutem articulus quartus:

Salubris ymaginatio de dispositione hominis mor-
tientis. Articulus quintus

Cde diuersis effectibus qui oriuntur ex consideratio-
nibus aez timore mortis articulus sextus

De primo effectu meditationis mortis videlicet de pa-
uore quem sustinent morientes articulus septimus

Cde secundo effectu qui ex intenta mortis meditacio-
ne consurgit. Articulus octauus

De tunc effectu ex meditatōe mortis nascēte arti. nonus

Cde quarto effectu ex mortis meditatione orum
habente. articulus decimus

De quinto effectu ex meditatōe mortis nascēte arti. xi.

Cde sexto effectu ex meditatōe mortis nascēte arti. xii

Exhortatio ad mortem salubrem ex consideratioē subli-
mum psonay q; mortis legib^o subiacuerūt articul^o xiii.

CRecitatio ex eius et historiarum ex quibus debet homo accendi ad assiduam preparationem articul⁹ xiiij :

De miserijs ac erupnis humanae predicationis articul⁹ xv.

De scđo quanto nouissimorum puta de futuro dei iudicio cui attribui pñt oes act⁹ q̄ iam an affligi sūt morti Arti. xvi.

Cq̄ valde metuendum sit futurum iudicium dei ex districione iudiciorum que deus exercuit interdum in hoc mundo: articulus xvij

De multis rebus ex quarum consideratione innoteſcit q̄ me tuendū et rigorosū sit futurū dei iudicij tam gnale in fine mundi q̄ pticulae in singulorum hominū obitu articul⁹ xxij :

De terribilitate diuinij iudicij ratione summe auctoritas et extreme excellentie iudicis cristi Articul⁹ xix

Cq̄ metuendum sit dei iudicium propter infinitam sapientiam eius: Articulus xx.

De horribilitate diuinij iudicij propter omnipotentiam iudicis summi: articulus xi

CDe terribilitate et rigore diuinij iudicij ex parte diuine iusticie: Articulus xxij

Cq̄ diuinum iudicium sit incomparabiliter metuendum eo q̄ ipse iudex altissimus sit iudex et pars articul⁹ xxii.

De horribilitate ac distinctione diuinij iudicij ex parte beneficentie dei: articulus xxvij.

De tribilitate diuinij iudicij ex parte iudicatorum arti. xxv.

Cq̄ diuinum iudicium sit ineffabiliter metuendum ex parte sententie iudicis et retributionis finalis que est eterna damnatio aut perfecta beatitudo articulus xxvi

Concernit de terribilitate generalis ex parte signorum quod illud
precedent. Articulus xxxij.

De terribilitate diuinū iudicij ex parte dispositionis in
qua mundus tunc stabit. articulus xxvij.

De horribilitate extremi iudicij ex parte exercituum iudi-
ciorum summi qui aderunt ibi. Articulus xxix.

Concernit de diuinū illō gnale iudiciū erit valde horredū ppter omnī
intellēctualiū et rōbiliū creaturaz p̄nciā. Articul⁹ xxx.

De metuenda severitate extremi iudiciorum ex parte eorum
qui accusabunt iniquos. articulus xxxi.

De maxia horribilitate extremi iudicij eo qđ de singul-
fet districtissimā exactio a iudice summo. articulus xxxii.

Concernit de ordine processu et consummatione extremi iu-
dicij. Articulus xxxiii.

Recitatio exempli terribilis ex quo patet veritas hoz quod
dicta sūt de terribilitate ac rigore diuinū iudicij. arti. xxxvij.

De cito nouissimō quod ē pena inferni. articul⁹ xxxv.

Concernit de acerbitate infernali pene attendi potest ex eisdem
ex quibus consideratur grauitas vicioarum ac districtio-
ne diuinū iudicij. articulus xxxvi.

Concernit de multis que circa penas inferni sunt consi-
deranda. Articulus xxxvij:

De his ergo per ordinē consequēter differuntur. **D**e eten-
nitate infernalium tormentorum: articulus xxxvij.

De acerbitate penarum inferni: articul⁹ xxxix.

Concernit de diuisitate et varietate tormentorum inferni. Arti. xl.

De uniusalitate infernalium tormentorum. articul⁹ xli:

Contra grauitatem penarum inferni ex parte magne et misere et
desolatissime societatis damnatorum. Articulus xiiij.

Contra dispositionem infernalem. articulus xliij.

Contra grauitatem penarum inferni propter irrecupabilitatem
temporis hic amissi et damni inde secuti et de matre et putri
caecitate infernalium tormentorum: articulus xlviij:

Contra pena danni dominatorum articulus xlvi.

Contra acerbitate infernalium suppliciorum ex parte
patientium. Articulus xlvi.

Contra acerbitate penarum inferni ex revelationibus fidei
dignis fideliis personarum. articulus xlviij.

Contra penas purgatorijs sancti patricij articulus xlviij.

Contra eadem materia ex tondali visione articulus xlvi.

Contra eadem materia ex libello de vita christine mi-
rabilis. Articulus l.

Contra eadem materia ex revelationib[us] sc[riptur]e brigide arti. li.

Contra mali christiani multo acerbius torqueantur in in-
ferno quam infideles: articulus lij.

Contra acerbitate penarum purgatorijs et inferni ex his quae
leguntur de obitu sancti ieronimi articulus liij.

Contra qualiter intelligenda sunt ea que tacta sunt ex visione
nibus prenarratis de suppliciis animarum in purgatorio
et inferno. Articulus liij:

Contra quae nouissimorum sc[riptur]e de celesti gloria arti. lv.

Contra prius omnipotens et creator ad eandem beatitudi-
nem creauit genus humauum ad quam in exordio mundi
creauit angelorum perniciositate ac sublimitatem Arti. lvi.

Cop beatudo sanctorum in clara et inimediata visio/
ne dei consistens sit ineffabiliter gloria iocunda deifica
nua atque dignissima: Articulus lvii.

De multis et magnis atque innumerabilibus gau/
diis beatorum: articulus lviii.

De multis ex quibus perpenditur quae inenarrabiliter
magna sit beatitudo pulchritudo ornatus et gloria sanc/
torum in celo: articulus lix:

Cop beatissima deliciofissima refectione sanctorum
in celo: Articulus lx:

Cop sancti in celo ex omni parte habet copiofissimam rationem
atque materiam multiplicium gaudiorum articulus lxi.

De quibusdam iocunditatibus animarum felicium et
hominum beatorum post diem iudicii quas angeli sanc/
ti non habent: articulus lxii:

Cop iocundissima felicitate sanctorum ex parte glo/
riosa societatis eorum: articulus lxiii.

De beatitudine electorum ex parte amenissimi
loci eorum: Articulus lxiv:

Cop variis fructibus et gaudiis et ne felicitat: arti. lxv.

Excitatio cordis ad appetendum incessabiliter ac serue/
ter beatitudinem eternalem: articulus lxvi.

De considerationis effectibus ac desideriis eternae feli/
citatris. articulus lxvii

Exhortatio ad promerendum beatitudinem eternalem
et qualiter compendiosus promereri et adipisci possumus
eandem. Articulus lxviii. et ultimus.

Emorare nouissima tua et in eternū non peccabis Eccī. viij. Sicut dicit beatus Aug⁹ in libro meditationū. Plus vita da est sola pcti fedis. quā quelibet tormentorum imanitas. Cū ergo nouissimorum noticia et illorum frequēs memoriam a pctis nos reuocat. sicutib⁹ nos copulat. et in oī bono. ope nos retinet et cōfirmat. Yo diuina inspirate ḡra de his nouissimis. vi delicit q̄ et q̄t illa sunt modicum apposuit p̄frare. Necno qdlibet pēle qdāmō declarare. Est ergo. Aliens sit. Attuor sunt nouissima p̄ter apud scōs in numero cōp. Sicut p̄z eui dēter ex x̄bis b̄ti Berñ. in qdā sermōe sic dicitis. In oīb⁹ opib⁹ cuius memorare nouissima tua. Quic qdē q̄ttuor sunt. mors. iudiciū. gehēna. et glia. Quid horribili⁹ morte. qd terribili⁹ iudicio. qd intolerabili⁹ gehēna. et qd iucundius celesti glia. Hec Bernar. vbi supra. Ista sunt q̄ttuor rote currus aie vchentes cā ad eternā salutē. Ista sunt q̄ttuor incitamenta incitāta sp̄m hōis. vt sp̄tis oīb⁹ mūdamis ad suū redeat creatorē. Est ergo cōue niēs et utile q̄ habeātur in cōtinua recordatiōe. Et ḡ dt Sap. Eccī. xxvij. Memēto nouissimorum. Un quidā volēs hec nouissima frequenter h̄c pre oculū et iugiter i memoria x̄sificādo sic. loquit. Bis duo sunt q̄ cordeten⁹ sub pectore misi. Mors mea iudicū: baratri nox: lux padisi Ulex cum totalis hui⁹ opusculi pcessus principaliter ad hoc conat̄ inducere ut nouissimorum celebris memoria cordialit̄ et intime humanis cordib⁹ imprimat̄. Cōtinue ergo videbitur rci psonum. vt p̄nti huic libellulo nomē cor diale loco sui tituli si placet imponatur

De morte corporali

Rimū igitur nouissimorum cui⁹ memoria ē a pctis retracciū est mors p̄ns sine corporis. Vbi Berñ. in speculo monachorum. Summa philosophia ē meditatio mortis assidua. hāc quoquāq̄ hō p̄ixerit secū portet. et in eternū nō peccabit. Itē Aug⁹ in li. exhortationū. nihil sic reuocat a pctis. sicut frēques meditatio mortis. Hec est em̄ illa q̄ facit hōiem se humiliare. oīa cōtemnere. et p̄mam aggredi siue acceptare

Qd meditatio mortis scit hōiez se humiliare
Ico ergo q̄ mortis recordatio facit hōiem se humiliare.

a ij

Unū Aug⁹ in libro de vībis dñi. Agnoscat homo se mortalem
et frāgat elationem. Cetera nra et bona et mala icerta sunt. So-
la mors est certa. Unū q̄uis aduentū eius hora nobis ē occul-
ta et incerta. Ipsa tñ est certissima. et veniēs venit cito et nō tar-
dabit. Unū Ecc. xij. Memor esto qm̄ mors nō tardat. Scribi-
tur em̄ in Tobia. Mors p̄perat fuga nulla pat̄ mortale tribu-
tam Soluē nature lege tenet homo. Ad idem dt Bern. in fmo-
ne. Miser hō quā n̄ hora nō disponis ad mortē. Cogis-
ta te iam n. scis de necessitate morituz. Distingue q̄li-
ter oculi tui. . . . in capite. vene tue rumpētur. cor scindet ī
dolore. Quis erg. iam nō timebit et se humiliabit. cum certissi-
me scit se morituz. et in terram reuersuz Nulla em̄ erit psonaz
acceptio. sicut nec fuit ut scribit. ij. Re. xij. Q̄es morimur et q̄
si aque dilabimur in terram q̄ non reuertitur. Unū in Richar-
do. Iure vocata fuit mors. q̄r morsus amar⁹ omnib⁹ est. a quo
nemo cauere p̄t. Hinc dī in libello de cōtemptu m̄ndi. Mors re-
secat. mors omne necat q̄d carne creat. Magnificos p̄mit et mo-
dicos. cūctis dominat. Nobilium tenet imperiū nullumq; ve-
retur. Tam ducibus q̄ principib⁹ cōmuniſ habet. Mors iuue-
nes rapit atq; senes. nulli miseret. Illa fremit. genus omne tre-
mit qd̄ in orbe mouet. Illa ferit caro tota perit. de sub pede mor-
tis Eōteritur nec eripit. vir robore fortis. nil redimit. dū mors
perimit. q̄r federa nunq;. Nec p̄cium nec seruitū mors recipit
vnq;. Sed qd̄ plura loquar. nulli mors impia parcit. Nec euia-
det mops. nec qui marsibia sarcit. Certe audio nūc q̄ mors ē
victima linea rerum. Unū scribitur in Gheta. Omnia mors tol-
lit. doctum cecidisse Eatōrem. Atq; ip̄m socratem p̄cubuisse
ferunt. Ecce qualiter scia aut doctrina nullum p̄seruat a mortis.
iāculis et ruina Nam vt scribit Eccl. ij. Vorit̄ doc⁹. silr et i⁹
doc⁹. Unū Esai. xxxij. dr. Elbi est legis vba ponderas. vbi ē
doctor parvulor⁹. Quasi dicēt. Nō sunt neq; viuūt. sed eodem
cursu cum alijs trāslerūt. Sed cum Gheta solum duos dicos.
ante nominat fore morte peremptos. Dic mihi tu. Elbi Ale-
xander potētissim⁹. vbi Judas machabe⁹. et Sampson vir for-
tis virib⁹. vbi Creslus ditissim⁹. vbi Absolō pulcherrim⁹. vbi
Galien⁹ medicus. et Aliuccna ei⁹ socius. vbi Salomō pruden-
tissim⁹. vbi Aristoteles peritissim⁹. vbi Plato. vbi Porphi-

rius: ubi doctissim⁹ poetarum Virgili⁹. Nonne omnes tanq⁹
peregrini ⁊ hospites vni⁹ dici velocissime trāsierunt. Vere sic.
Nam⁹ ex eis nō remālit. q̄ in vanitate defecerūt dices eorū.
et anni eoz cum festinatiōe. Nam vt dī in Psalmo. In imagi-
ne p̄trāsit hō. Nunc em̄ fortis ⁊ san⁹. cōpos p̄ omnia. cras ve-
ro debilis aut languid⁹. fessusq̄ i terra cum dubia ⁊ fragilis no-
bis vita tributa. Qd etiam ibi clare p̄z fm phūm. qui Adriāo
mpatorū de c̄ssentia ⁊ statu homis interrogāti sic r̄ndit. Hō est
mancipū mortis. hospes loci ⁊ viator⁹. sicut silis aceruo ro-
se min⁹ mature atq̄ pomo nouo. Ex his facil. ⁊ improbat q̄
fragilis ⁊ labilis ⁊ q̄ indurabilis ē humana vita. nō solum mō
paupis. verum etiā cuiuslibet quācumq; diuitis aut potētis.
Nam commune mori. mors nulli parcit honori. Mors fera.
mors nequiam mors nulli parcit: ⁊ equam. Mors scruat legem
collit cū pauperem. Nā regis ⁊ paupis lex est moriēdi com-
munis. Dat cām flendi si bñ scripta legis. Elī Job. xx. sic scri-
bit de diuite ⁊ elato. Si ascēderit usq; ad cclum supbia ei⁹. ⁊ ca-
put ei⁹ nubes t̄cigerit. q̄si sterquiliniū i fine pdct. ⁊ qui eū vide-
rint dicēt. Elī est: vclut somnū euolās nō inuenietur transiit
sicut visio nocturna. Item Baruth. iiij. Elī sunt pr̄incipes gen-
tiū ⁊ q̄ dominātur sup bestias q̄ sunt sup terram: q̄ in aub⁹ celi
ludūt. qui argētum thesaurisant. ⁊ aux⁹ in quo cōfidūt homies.
et non est finis acquisitionis eorum. qui argētum fabricat ⁊ sol-
lia sunt. nec est inuictio opez illorum. Extermiati c̄m sunt ⁊ ad
inf eros descendērūt ⁊ alij i locum eorūdem surrexerūt. Unde
Prosper i suis sentētijs sic ait. vbi sunt insupabiles oratores?
vbi qui cōuictiūs festa disponibāt: vbi cquoz splendidi nu-
tritoēs? vbi exercituum duces: vbi satrape ⁊ tyrānt: nōnne om-
nes puluis ⁊ fauille: nōnne in paucis x̄sib⁹ est eoz memoria vite
Respice sepultra. ⁊ vide q̄s seru⁹ ⁊ quis demin⁹. quis paup et
quis t̄ries. Discerne si potcs victim a rege. forte a tcbili. ⁊ pul-
chrum a deformi. Item dī Chrysostom⁹ in libro de reparatio-
ne lapsi. Quid p̄fuit illis q̄ in luxuria corporis ⁊ in p̄ntis vite vo-
luptatib⁹ usq; ad ultimum dicm pmanserūt. intueri nūc sepul-
era eorum. Elīde si est aliquid iactātie vestigium. si aliqua diui-
tiarum vel iactātie signa cognoueris. Require vbi nūc uestes
et ornamenti caperegrina. Elī nūc ⁊ spectaculoz voluptas. vbi

a iii

et secutorum turba et opulētia. risus iocuſ. immoderata atq; fr
refrigerata leticia. quo abscessit. vbi illa nunc et ipsi. finem vero
rumq; intuere diligētius. et accede propi? ad singulorum sepul
cra. Elide cineres solos. et seditates vermium reliquias et recor
dare hūc corporum esse finem. etiam si in deliciis et leticia. etiam
si. in labore et continentia transegerint hic vitam. Item Bernar
dus in suis meditationib? sic inquit. Dic mihi. vbi sunt amato
res mundi qui ante pauca tempora nobiscum erant. nihil ex eis
remālit nisi cineres et vermes. Attende diligēter quid fuerint.
Homines fuerūt sicut tu. comedērūt. biberunt. riserūt. duxerūt
in bono dies suos. et in punto ad inferna descendērūt. Hic caro
eorum verminib?. et illic anima eo:ū ignib? deputatur. donec rur
sus infelici collegio colligati sempiternis inuoluātur incendijs
qui socij in virtujs et in peccatis fucrunt. Quid pfuit illis inanis
gloria. breuis leticia. mundi potētia. carnis voluptas. false di
uitie. magna familia. et mala cōcupiscentia. Ebi risus. vbi ioc?
vbi iacantia. vbi arrogātia. De tanta leticia quanta tristitia.
post tantam voluptatem tam grauiis miseria. De illa exaltatio
ne ceciderūt in magnam ruinam et grauia tormenta. quicquid il
lis accidit tibi accidere potest. Quia homo es. homo de humo.
limus delimo. De terra es. de terra viuis. et in terram reuerte
ris. De his supradictis amatorib? mundi. tam carnaliter et se
culariter viuentib? nec mortem metuentib? iam vicinam siclo
quitur Bernard? ad fratres de monte dei. O miserabiles mis
eri. quos ipse miserie hui? vite et vie seducunt. dum in bonis dies
suos ducunt. et in punto ad inferna descendērūt. Nam ut dicitur
in Psalmo. Venient priors super illos et descendēnt ad infernum
viuentes. Certe nūc quilibet eorum poss; dicere. Circuimde
runt me dolores mortis. et pericula inferni inuenerunt me. Hi
sunt miserabiles miseri quos vita presens hic seducit. De quis
bus dicitur Job. xxi. Impij viunt subleuati. confortatis diui
tij? semē eorum permanet coram eis. ppinchorum turba et ne
potum in cōspectu eorum. Dom? eorum secure sunt et parate.
et nō est virga dei super illos. Bos eorum cōcepit et non aborti
uit. vacca peperit et nō est priuata fetu suo. exultant lusibus. te
nent tympanum et citharam. et in punto ad inferna descendērūt
O q; male fecūdatur q; stulte ludificatur. Qui propter florem

mundi vanumq; decorum. Qui prius apparet quasi flos & pri-
nus arct. Gladit ad infernū perdit diadema supernum. Quid
let preterite q; in omni tempore vite. Pauper vixisset. nec diui-
tias habuisset nec immerito. nam quid tunc thesauri. quid acer-
ius proderit auri? Cum peccatores mittantur ad inferiores. In
fernū latebras ignem pariterq; tenebras. Semper passuri. nec
ab his vñq; redituri. Charissime quid dicas de diuitib; huius
seculi. Nonne moriūtur sicut ceteri. verissime in nullo videtur
privilegiati. Nam sicut dicitur Sapientie. vñ. Unus ē introi-
cus omnib; ad vitam & similis exitus. Item Job xxii. Iste mo-
ritur robustus & sanus diues & felix. viscera eius plena sunt adi-
pe. & medullis ossa irrigantur. Alius vero moritur in amaritu-
dine anime sue absq; ullis opibus. & tamē simul in puluere dor-
mient. & vermes operient eos. Ecce qualiter diuites mundi et
potentes mortem cōmūnem sortiūtur cum pauperib;. Unde
Eccl. x. Omnis potētatus breuis vita. rex ē hodie & cras mo-
ritur. De tali rege sine dubio sic legitur. pri. Nachab. ij. Gloria
eius sterē & vermis. hodie ex collit & cras non inuenietur. Exē
plum em accipe de excellentissimo mundi principe. videlz Alles
xādro magno qui vniuersum mūndum sibi subiugauit. Sic qd
toti seculi solus domin⁹ putabatur. Unde legitur de ipo. Ma-
gnus Alexāder quo primū Grecia rege. Floruit e terris mul-
ta trophea tulit. Hic mundi peragrās fines sibi subiugat orbē
Tota terra minor viribus eius erat

Item in alio loco sic de eo scribit. Omnia rex regum sibi sub-
dita regna videbat. Fecit eum fame son⁹ & fortuna monarchā.
Lotus Alexādro famuletur subdit⁹ orbis. Magn⁹ & i magno
dominetur maxim⁹ orbe. Sed post mundi triumphū. post uni-
uersale & vnicum toti mundi adeptum imperium quid magni
sequebatur. Nunq; regni stabilitas. ant potentie pperitas.
numq; corporis incolumentas. aut pñtis vite lōguntas. Certe
nequaq;. sed illud cōmune omnib;. Ultim⁹ ad mortē post oīa
fata recursus. Tūc bñ potuit dicē Alexāder ī hora mortis sue
illud Job. Ecce ego quondā opulētus repēte cōtrit⁹ sum. Hā
solumodo p duodecim ānos & nō ampli⁹ impauit. Sic cīm scri-
bit de ipo Petrus in aurora Bis senis dominans annis morti
vit obedit. C' viuit adhuc nescia fama mori. Sūt de morte cō-
a iiiij

querēdō potuit dicere illud Job. xix. Spoliauit me gloria mea.
et abstulit coronam de capite meo. destruxit me vndiqz t pereo
Ecce charissime iam maniseste patet licet omnia cesar habet. ta
men gloria cesaris esse desinit. t tumulus vir erit ei octo pedū.
Ex quo apparet euidēter q regia maiestas omnis terrena po
testas. Prosperitas rerum: series lōginqua dicum. Dicterit
absqz mora mortis cum venerit hora. Unde dicit aliis poeta.
Es sapiēs marcer sapientia morte redundās. Diuiti lapsu mo
biliore fluūt. Es probus. expirat probitas. es honest⁹ honestas
Labitur es fortis fortia morte cadunt. Sane iam video q sin
gula de nobis anni furantur eentes. Et ergo Si fueris diues.
pulcher fortisve. quid inde Si dñs mudi. si rex. si papa Quid
inde? Lam cito pretererūt hec omnia q nihil inde Sola manēt
merita. quia glorificabimur inde. Unde Isidorus in quadam
omelia dicit sic. Dilectissimi pēsare debem⁹ quam breuis est mū
di felicitas. quam modica est hui⁹ seculi gloria. quā caduca t fra
gilis est tēporalis potētia. Dicat qui poterit. Elbi sunt reges?
vbi principes? vbi imperatores? vbi rerum locupletes? vbi po
tētes seculi? vbi diuites huius mudi. Quasi vmbra transierunt.
et velut somnium euaniuerūt. Queruntur t non sunt. Quid di
cimus ad huc. Reges obierunt. t principes mortui sunt. Multi
tamē putēt se diu viuere. t quasi nung⁹ morte cadere de presen
ti vita. Certe non sic impij non sic. Elos autem sicut homines
moriemini. t sicut vnius de principib⁹ cadetis. Nam vt dī Se
neca ad Lucillum. Huius eminentis vite cadere est exit⁹. Uni
de scribitur in Glecta. Omnia mors delct. omnia morte cadūt
Uniuersas ēm felicitates hominum mors terminat t conclu
dit. Nam cum predicatoris fidem Albralx. pietatem Joseph.
claritatem Doysi. fortitudinem Sampsonis. zelum Phinees.
Dauid mansuetudinem. Helesci miracula. Salomonis diuini
as t prudentiam. Absolonis pulchritudinem t formam semi
per extrema omnium luctus occupat. finisqz historie finem ho
minis imponit. vnaqz cōclusio singulorum. videlicet t mortu⁹
est Ecce iam patet manifestissime per predicta q forma. genus.
mores. sapientia. res t honores non retinent hominem qui ruit i
cinerem. Nam omne qd est genitum tendit ad interitum. Hic
est q Quidius dī. Oratus cūcta suos repetūt matremqz requi

runt. Et credit in nihilum quod fuit ante nihil. Omnia ad nihil
lum deuenerunt tanq; aqua decurrent. Similiter et ego miserri
mus quasi ad nihilum redactus sum et nesciv. Nam dies meis
cuit umbra declinauerunt. et ego sicut fenum arui. Puluis enim su
mus. Homo sicut fenum. dies eius sicut flos. sic effloreat. Quo
niam spiritus pertransibit in illo et non subsisteret. et non cognos
set amplius locum suum. Ecce iam considera quod homo est res fra
gilis durans tempore paruo. Efficitur sunnis flos qui crescit
in arvo. Unde Isaic. xl. Omnis caro fenum et omnis gloria eius
quasi flos agri. Vere fenum est populus. exsiccatum est fenum et
cecidit flos. Et ergo cur superbit homo qui est sicut fenum tecto
rum quod pruisquam cuellatur exaruit. Unde scribitur in Tho
bia. Est homo vas luteum. vas lamentabile. fenum aridulum.
fragilis glebula. saccus olens. Carnis vita. labor carnis. concep
tio tabes menstrua. putredo finis. origo luctus. Sperma pri
us. moto saccus olens. Post verminib; esca in tumulo. Pro qua
dote superbit homo. Item Bernardus in libro meditationum.
Unde superbit homo. cuius conceptio culpa. Macci pena. labor
vita. necesse mori. Post hominem vermis. post vermicem fetor
et horror. Sic in non hominem vertitur omnis homo. Atque
de ergo principium vite tue. et medium et finem sic terminum.
et inuenies magnam occasionem te humiliandi. Quid cogitas
quid dicas. et quid temetipsum facis. Nonne puluis es et terra?
Scriptum est enim Ecclesiast. xij. Reuertatur puluis in terram
suam unde erat. In terram vilissimam. in terram putridam ver
mibus repletam. Job. xviii. Aut redini diri pater meus es tu.
mater mea et soror mea vermibus. Item Ecclesiast. xvij. Omo
nis homo terra et cinis: Et Genesis. iij. Reuertaris in terram
de qua sumptus es. quia puluis es et in puluerem reuertaris. Et
sicut ammonet Allanus Esto memor quod puluis eris et verminib;
esca. In gelida putreus quando iacebis humo Non erit in mu
ndo qui te velit ultra videre. Cum tua racidior sit caro rupta ca
ne. unde Bernardus. Quid fetidius humano cadavere. quid
horribilis mortuo homine cuius erat in vita grauissimus am
plexus sit in morte horribilis aspectus. Quid ergo prosunt dis
uicie. quod delicie. quod honores. Divitie non liberat a morte. nec deli
cie a verminib; nec honores a fetore. O deus eterne et misera sorte

claudit omnis homo. Certe tu charissime si predicta diligenter at-
tenderes. maximam humiliatiōis cām pcul dubio inuenires. Itē
q̄ mortis memoria hominem humiliat p̄t. iij. R̄g. xxi. de Achab
qui auditā cōminatiōe mortis sibi sc̄a ab Heliā iterum humiliat-
tus est sic q̄ dñs dixit ad Heliā. nōne vides achab humiliatum
coram me. Legit q̄ in roma curia quondam fieri solebat et adhuc
fit suo tpe. q̄ creato papa apportat coram coſtuppa. q̄ incēsa di-
cebat sibi sub hac forma. Sic trāsit gl̄ia m̄ndi. hoc ē. sicut ignis
ſtuppam velociter et cito redigit in fauillā. sic oīs mundi gloria ci-
to labit et p̄terit q̄si vmbra. Marrat etiā Iſidor⁹. cōſuetudinē
antiquit⁹ fuisse. q̄ prima die coronatiōis imperatoris Cōstantii
nopolitani. cū esset ī gl̄ia sua. latomus quidam apportauit ei tria
vel q̄ttuor genera lapidum. dicēs ei q̄ eligēt de q̄ vellet sibi fieri
monumentum. Item legit de brō Joāne elemosynario priar-
cha Alexādrii q̄ dum sepulchrū ei⁹ fieret nunq̄ voluit pfici.
ordinās q̄ i magnis festiuitatib⁹ in honore suo aliq̄s veniret ad
eum ita dicēs. Dñe sepulchrū tuū imperfectū est iude illud pfici. q̄r
nescis q̄ hora sur est aduentur⁹ Et q̄re siebat ista de papa. impa-
tore. et priarcha. q̄r oīs erant stat⁹ excellētissimi hui⁹ mundini.
si ut semetipos recognosceret homines mortales. Et ut spelōgio-
ris vita magnanimitate potētie seu rei terreni glie supbiendo se
nō extolleret. S̄ mortis memoriam pre oculis habēdo sc̄ in oī-
bus humiliaret. Unū per prophetam dī in psalmo. Sciāt gentes
qm̄ homines sunt. homines inq̄ id est de humo seu de limo p̄creati. et
ideo nccārio moriuntur. vñ Ecclesiast. xli. Omnia q̄ de terra sunt
in terram cōuertent. de quoꝝ numero oīs hō deputat. Unū p̄
pheta Hieremias dī. Terra. terra. terra. audi sermones m̄cos.
Terram vocat hominem ter. Est c̄m terra. q̄r de terra creat. ī ter-
ra cōuersat. et in terram reddit et mutat. Terra est creatiōe. con-
uersatio ne et morte. Terra ē natura. vita et sepulchra. Terrā sa-
pit. terrā lingit. terrā sitit et cōcupiscit. Cōglutinat⁹ est in terra
vēter ei⁹. descendit ad inferiora terre. Celestū oblit⁹ pro terra
pugnat. p̄ terra mare nauigat. p̄ terra terrā circuit et perambu-
lat et sepi⁹ pro terra nūc hoc nūc illud hō miserabilis anxius la-
borat: nec a talib⁹ cessat. donec qui de terra sumpt⁹ est reuertitur
in materiam primā videt; terram. dicēs illud. iij. Regū. iij. Eco-
ce ingredior viā vniuerse terre. Et idco cum fex. cum limuīs. cū

res vilissima simus. Unde superbimus. quia ad terram. terra redimus.

**Quod meditatio mortis facit hominem
omnia contemnere**

Acit etiam secundo mortis memoria hominem omnia contemnere et tandem nihil se reputare. Unde Hieronimus in prologo suo sic inquit. Facile contemnit omnia. qui se semper cogitat mortuum. Nam concupiscentia oculorum contemnitur. quando aliquis cogitat se breviter omnia relictus. Concupiscentia carnis contemnit dummodo quis considerat quod corpus suum proprium quasi in instanti erit cibus vermium. Superbia vite despiciens. dum quis hoc corde ponderat. quod ille qui vult esse super alios. ponetur in terra subtilis pedes omnium quod est infinitum clementiorum. Et ideo de idem Hieronymus in epistola ad Cyprianum. Memet mortis tue et non peccabis. Qui cotidie recordatur se mortuorum. contemnit presentia festinans ad futura. Esau autem considerans sibi mortez immunitate faciliter contempnit terrena. Unde dicitur Genes. xxv. En morior quid mihi proderunt primogenita. Item Isidorus aduertes presertim vice breuitatem. et quod ea que videtur hic possideri quasi in statissime videlicet in morte relinquenda sunt. ad illorum exhortans contemptum sic inquiens ait. Si vis esse quietum nihil secundum appetas. Semper requiem metuere habebis si curas seculi a te percieris. abiice a te quicquid bonum. propositum poterit impedire. Esto mortuus mundo. et mundus tibi. Mundi gloriam quasi mortuus non aspicias. ab affectu huius vite quasi mortuus te iam separa. Sicut sepultus non haberas curam de seculo. Tandem defunctus ab omnibus purga negocio. viuens contemne quod post mortem non poteris habere. Unde ait Seneca. Nihil eque tibi proficiet ad temperatiam omnium regum temporalium et contemptum sicut brevis eius et huius temporis incerti meditatio. Igitur dilecte mundum viuis memori mente memet mori. Unde legitur in libro de dono timoris quod quidam magnus litterature in philosophia datus mundi vanitatibus audiens semper legi in matutinis de longa vita patrum antiquorum. et quod semper dicebatur in fine ad quemlibet eorum et mortuus est. Unde Genesis quinto. Cosistauit quod sibi etiam taliter eveniret quantumcumque temporis vivere super terram. et ex hoc concipiens mundi contemptum intra-

uit ordinem predicatorum. In quo factus est peritus magister in theologia. et vir eximie sanctitatis. Quod bene habuit hic pro oculis verba Ecclesiast. xi. sic dicentis. Si animis multis vixerit homo et in omnibus his letatus fuerit. meminisse debet tenebrosi temporis et dierum multorum. que cum venerint vanitatis arguitur preterita. Nec in diem mortis patet vanitas et vanitatum vanitas. et quod omnia fuerunt vana. Unde scribitur Eccl. iiij. Cuncta subiacet vanitati. et sic est reuera. Vana sunt omnia universa et singula. Vanitas est vita nostra et quilibet mundi creatura. Nam ut dicitur in psalmo. Universa vanitas omnis homo vivens. Tu autem est unus diu vivere. et hec temporalia animis plurimi in deliciis possidere. Charissime non sic. Homo vanitati similis factus est dies eius sicut umbra preterirent. Ecce iam vides quod dies tuus erit pauci. et episcopatum tuum accipiet alter. Et ideo tempora longa tibi noli primitere vite. Non enim ingredieris sequitur mors corporis umbram. Ideo si bene inspiceris te et fabula tibi dicta. ac etiam postmodum dicenda cordis auribus diligenter perceperis. potius deberes dicere. vado mori credens per longum vivere tempus. Forte dies hec est ultima vado mori. Tibi enim dicitur Luce. xij. Stulte hac nocte demones repetent animam tuam a te. Que antem parasti. cuius erunt? Ergo vade mori. vade certus quia velox est depositio tabernaculi tui. ut scribitur secunda Petri primo. Et cogita iam te mortuum quem sis de necessitate etiam quamvis libet annos procul dubio moritur. Ac cōtemne trāitoria que statim et absque mora (quod inuite) erunt relinquenda. Unde poeta refert. Gaudia terrarum. possessio diuiniarum. fabrica murorum. grandis structura domorum. gloria metallarum. cum delit ihs epularum. Insignesque thori. mappe cibiorum decori. Resplendens vestis que moribus obstat honestis. Grex armatorum spacioius. cultus agrorum. Fertile vineum diuina vite repletum. Gaudia natorum. dilectio dulcis eorum. Cum cta relinquatur. nec post hec inueniatur. Ex his iam vide et considera quod nihil stabile seu permanens est in presenti vita. unde dicitur Ecclesiastici. iiij. Magnificaui opera mea. edificaui mihi domos. Plantaui vineas. Feci ortos et pomeria. cōseui ea cuncti generis arborum. et extruxi mihi piscinas aquas ut irrigarem silvas lignorum germinatum. possedi seruos et acillas. multaque familiā.

habui. Armenta quoq; et multis auium greges ultra omnes
qui ante me fuerunt in hierusalem. coaceruaui mihi argentum et
aurum et substantias regum. ac prouinciarum feci mihi cancio-
res et cantatrices. ac delicias filiorum hominum. Eiphos et vice-
os ad vina in ministerio fundenda et supergressus sum opib; om-
nes q; fuerunt ante me in hirlin Sapientia quoq; pseuerauit me-
cum. et omnia q; desiderauerunt oculi mei non negauit eis. nec phi-
bui cor meum quin frueret voluptate et oblectaret se in his que
parauerant. Cumq; vertissim me ad vniuersa opa q; fecerant man-
mee et ad labores in quib; frustra sudauerant. vidi in omnib; opis
b; vanitatem et afflictionem animi et nihil permane sub sole. Etere-
nihil permanet. oia em transiret et labitur q; si umbra. Elin Joa.
de garladia. Qd fuit est et erit: perit articulo breuis horc Ergo
quid prodest esse fuisse fore: Esse fuisse fore tria sunt florida sine
flore. Nam simul omne perit qd fuit est et erit. Nudus em trans-
sit et cōcupiscēta ei. Et iō. Qd breuiter durat q; prudēs ques-
tere curat. Un Bern. i libro meditationū sic ait. Quid thēsau-
risat q; in terra. cum sine dilatiōe trāseat et illud qd colligit. et il-
le q; colligit. Tu ergo ho quem fructū expectas in mūdo. cuius
fructū est ruina: et finis mors. Ultinam hec intelligēs et nouissi-
ma puideres. Item Petr blesensis in qdā ep̄la sic dicit. Gloria
mūdi fallax et seductoria suos decipit amatores. Quicqd enim
vel futurū pmittit. vel in pnti puidet. totū ad nihilum deuenit.
tanq; aqua decurrentis. Ergo inspice q; fragilis. q; fallax. q; ina-
nis sit mundū. et illius gloria. quam cupim. Et igit o stultissime
Cur cito nō spernis q; p̄tererūtia cernis. Nonne vides mundū
misę nimis et furibundū. Sub gladio dire mortis languēdo
perire

Qd mors facit hominem p̄mam acceptare

Uita ordinem premissorum nunc restat diligenter inuestiga-
re qualiter mortis memoria facit hominem penitētiā ag-
gredi sive acceptare. Illud clare patet Ione. iiij. de Minuitis q;
ad cōminationem mortis penitētiā percgerunt. Item Luce
iiij. Facite dignos fructū penitentie. Et subdit. Securis ad radi-
cem arboris posita ē idē cōminatio mortis. Cū occideret eos q;
rebāt eum et reuertebātur sc̄ ad penitētiā. Elin Ambrosius

sup Lucam Ele mihi si p̄ctā mea nō defleuero. ve mihi. si media
nocte nō surrexero ad cōfitendū tibi dñe. Ele mihi si dolū p̄xio
meo fecero. ve mihi si veritatem nō dixerō Ad radicem arboris
securis posita ē. faciat qui p̄t fruct⁹ grē. qui dñ p̄nne. Aldest dñs.
et q̄ requirit fructū vite. Job etiam p̄siderās breuitatem p̄ntis
vite. poti⁹ elegit hic q̄ postmodum inutiliter sine fructu penitē.
Enī dicit Job. x. Paucitas diez meoz finietur breui. dimitte
me ergo ut plāgam paululum dolorem meum anteq̄ vadām t
nō reuertar ad terrā tenebrosam t optam mortis caligine. Ele
re tcm⁹ p̄ns est breuissimū Nam ut dī Job. xiiij. Breues dies
homis sunt. Item prima ad Corin. viij. Temp⁹ breue ē. t ideo
esset meli⁹ mōdo breuiter t leui⁹ sustine modicum. q̄ postea do-
lere t inutilē penitē p̄ infinita sc̄la seculorū. Enī dī Aug⁹ in li-
de decimi cordis. Melior ē modica amaritudo in fauibus q̄ cor-
mētū eternū in viscerib⁹. De breuitate p̄ntis vite idem dī in
sermōe. Elita homis tota breuis ē ab iſantia usq; ad decrepitā
senectutē. Aldam em̄ si adhuc viuet t hodie moreret. quid elōo-
gitudo vite p̄fuerit. certe modicū vel nihil. imo posset dicē. Ja-
mihi p̄terite fluxerūt t p̄a vite. Enī. Quid p̄dest hoī si viuat se-
cula centū Cum morit vitam trāfisse putat q̄si ventū. Et ergo
dicit Aug⁹ sup psalteriū. Si toto tpeillo viues ex q̄ Aldā emis-
sus ē de padiso usq; ad hodiernū diem. certe vidēs vitam tuam
nō fuisse diuturnā. q̄ sic auolasset. Elita aut̄ vniuersusq; hoīs
quāta est ad de rātōslibet ānos. duclongissimā senectutē Quid
erit. nōne q̄si aurora matutina. Item dī idē in qdā omelia. Fra-
giliores sum⁹. q̄ si vitrei essem⁹. Eliz̄ et si fragile est. tñ benc ser-
uatū t custoditū diu durat. vita at humana quātūmūq; serue-
tur: durare non p̄t. Nam scribit ad Hebre. ix. Statutū est om-
nib⁹ homib⁹ semel mori. Enī Seneca de remedijs fortitor̄.
Elita nr̄a peregrinatio ē. cū diu ambulans deniq; redeundū
est hāc mortis necessitatē t humanc vite breuitatē p̄siderabat
gētilis ille rex res. De q̄būs Hiero⁹ scribēs in cplā ad Heliodo-
rum. Sic inq̄t rex ille potētissim⁹ rex. q̄ subuerit montes.
mariaq; cōstrauit. cū de sublimi loco cernet infinitā multitudi-
nē sui exercit⁹: dī eo fēuisse q̄ null⁹ coz q̄s cernebat supiuueret
post centū annos. In humanis valde nccāriuni ē humana vi-
ta non esse longeūā. Sicut Barlaā refert. ipsa cui dā arbōi p̄pa

tur. ad cuius radices sed et duo mures. unus albus. nigerque reliquus.
id est dies et nox. huius arboris viteradices. incessanter corrodentes
Itē Aug⁹ in originali tractās illud Jacobi. iiiij. Que est nostra vi-
ta? Elapsoe ad modicū parens deinceps terminat: sic dicit. Vt
hec est vita dubia. vita ceca et errōnosa. quā humores tumidat. to-
lores desiccāt. aera morbitat. esce inflat. ieiunia macerat. iocis sol-
uit. tristie consumit. sollicitudo coartat. securitas hebetat. diui-
tie iactat. paupertas dejectit. iuuētus extollit. senectus incuruat. in-
firmitas frāgit. meror deprimit. et post huc oīa mors interimit.
et vniuersis gaudijs sitū unponit. ita ut cū esse desierit. nec fuisse
se putet. Et hoc est quod dicit Sapientia. ij. Exiguus et cū tedium est tē-
pus vice nostrae. Ex nihilo nati sumus. et post erimus quasi nihil fuisse
nō. Et ibidem. Umbra transīs est tempus nostrum. Item Sapientia. pri-
mo. Transiit vita nostra tanquam vestigium nubis. et sicut nebula dis-
soluetur quod fugata est a radiis solis. et a calore eius aggrauata. Job
xvi. Ecce breues anni transiērunt et semitam per quā non reuertar.
ambulabo. Eiusdē nono Dies nō velociores fuerunt cursore. p-
terent quāsi naues ponta portantes. et sicut aquila volans ad escam
Eiusdē. viij. Dic mihi velociores transiērunt. quā a texente tela succi-
dit et consumpti absq; vlla spe. Memetō mihi deus qui ventus est vita
mea. et non reuertat oculus meus ut videat bona. nec aspiciat me
vllus visus hoīis. Enī Petrus in aurora. Tela texētis citius tua vi-
ta secat. Nam nullo transire die vel nocte moratur. Quid sitis vēto
fuerat tua vita memetō. Que fugit absq; mora. quā sola transiit
hora. Ecce quā breuis et modica. quā instabilis et caduca. est hec p̄ns
nostra vita. Nam ut scribit Ecclesiastes. Numerus dierum hominum ut
multū centum annos. Sed iste numerus per successus temporis est modice-
cum minorat. Enī etiam in Psalm. dicitur. Dies annoꝝ nostrorum
septuagita anni. Si at in potestatibus octoginta anni. amplius co-
rum labor et dolor. Sed quod est hoc tempus octoginta annos vel ce-
tum annoꝝ per quod homo viuit est hoc tempus magnus. est hoc longum
annoꝝ spacium reputandum. Certe non. sed respectu eternitatis
potius est momentū quā tempus nominandum. Cum etiam millesimū
non sint annos oculos domini sicut dies hesterni quā preteriit. et transit ve-
lū umbra. Vt vere hec est vita brevis lubrica pena dolor. Itē
non solum pōderāda est p̄nitis vite breuitas. sed etiam marina ius-
ertitudo. Cum dubia incertis verset vita periculis. Non scimus

enim diem neq; horam. Sz cum dixerit par t securitas. tunc te
pentin⁹ supueniet interit⁹. t forsitan fur ille ē hodie aduēturus
Elī poeta. Quis scit adhuc an nos plures complebim⁹ ānos
Mescis an cras te mors sit raptura vel ante. Et ergo dr Esa.
xxxvij. Dispone domui tue qd morieris tu. t non viues. Et ibi
dem. Diccosa ē velut a texete vita mea. dum adhuc ordirer sic
cidit me. Nam dū primo incepi viue. in eodem tpe etiam iucepī
morti appropinqre. Elī Sap. v. Nos statim nati cōtinuo de
sinim⁹ esse. Huic est q Seneca in ep̄la dt. Quotidie morimur.
nam qtidie demit aliq ps vite Et sic qd aliud est vita nra qz qui
dāni cursus siue trāsit⁹ Elī non īmerito horologio ppat. quod
gradatim sp trāsit. t vscz ad certū punctū cōtinuo discurrat. et
tūc subito ac iprouise cadit. ac cāpanellas tāgit t eas sonitū fa
ce cōpellit. Sic ī veritate vita nra semp labit t fluit vscz ad cer
tum punctū. Hoc ē ad vite terminū a deo p̄e statutū t presixū
quē nemo poterit p̄terire. Tūc em̄ deficit t cadit t cāpanellas
realiter t ad līram scle pulsare t sonare facit. Igit euigila t pru
denter expecta cursum vite tue. Nā ho:ologū tuū grad⁹ pau
cissimos habz p̄trāsire. Omni c̄m hora plures grad⁹ preterit t
trāscendit. t statim cum ad ultimū puenctū. in baratz mortis
subito dilabit t cadit. Audi ergo qd poeta de hoc refert. Elīta
breuis velut umbra leuis fugit annihilatur. Sic vadit subito
qz cadit dum stare putatur. Media nāqz vita in morte sum⁹
Et ergo dr de hoc Eccl. ix. ca. Mescit hō finem suū. sed sicut pi
sces capiuntur hamo. Et sicut aues comprehendunt laqueo. sic eti
am capiuntur hoīes in tpe malo. Ecce iā venit finis. finis venit.
nam mors vite est ultim⁹ finis. Hic est finis cunctoz hoīm qui
annmonet in domo luct⁹. vt habeat Eccl. vij. Unde dr in libello
metrico de vita t gestis ipsi⁹ Alexadri magni. O felix mortale
gen⁹ si semper h̄et Eternū p̄mete bonum. finēqz timeret. Qui
tam nobilis⁹ media qz plebe creat⁹ Improuisus adeſt: aīe discri
mīne magno. Ecce iam frater charissime. Elīta qd est hoīis nī
res vallata ruinis. Est caro nra cinis mō p̄cipiū modo finis
Hinc est q Berñ. dicit. Cū recordor q sum cinis. t qz cito venit
finis. sine fine p̄tmesco. t vt cinis refrigesco. Et qz fin Grego.
valde se sollicitat hō in bono ope qui sp cogitat de extremo fine.
Igitur dilectissime. O em̄ crede diem tibi diluxisse supremum.

Semp habens memori m̄cē necesse mori. Quis ergo hō sane
mentis cōsiderās breuitatem et maximā incertitudinē hui⁹ mū
serabilis vite ac p̄inquitatē mortis iam venture? Quis aīad
uertēs diligēterq; reuoluēs q̄ anni n̄ri vduit aranca mutabū
tur ⁊ dies n̄ri sicut sum⁹ deficunt. ⁊ q̄ hō nat⁹ de muliere tam
breui viuit tpe. qui q̄si flos egredit⁹ ⁊ p̄teritur. ac fugit velut vmbra:
Quis etiā menteten⁹ hec ponderās ac intuēs cordialit̄ et
cōsiderās sic seducit a diabolo mūdo ⁊ carne q̄ penitē negligit i
hoc tpe breuissimo. imo vt veri⁹ dicā in hac p̄ncti horula siue mo
mēto Certe nemo negligit siue differt. nisi quē malicia sua peni
tus excecanit. O quāta pena talib⁹ hoībus de illa negligētia cō
sequet. Ende dī Paul⁹ ad hebreos secūdo. Quō effugiem⁹ si
tancā neglexerim⁹ salutem⁹ Hinc brūs Effrem dī. Charissimi
in hoc breui tpe si neglexerim⁹ nullam oīno excusationē habebi
m⁹ quam p̄ facinorib⁹ n̄ris ostendam⁹. Moli ergo breuitatem
hui⁹ tpe negligē. ne p̄ infinita sclā p̄mā infructuosa postmodū
incipias tarde penitē. Igit⁹ festina ne tardaueris ne cū satut⁹ x̄
gib⁹ finaliter excludaris. Matthel. xxv. Ecce spōsus uenit. ⁊ q̄
parate erāt itrauerūt cū eo ad nuptias. ⁊ clausa ēianua. Sup
quo beat⁹ Grego. sic dī. O si palatū cordis sape posset quātum
admiratiōis hz. Ecce spōsus venit. Quantū dulcedis. intraue
rūt cū eo ad nuptias. ⁊ quātum amaritudis. ⁊ clausa est ianua.
Charissime si hec sapes ⁊ intelligēs. ac frequēter corde ten⁹ rimi
nares ad p̄mā utiq̄ festināter currēs. nec temp⁹ acceptabile
et dies salutis p̄ concessiōes ⁊ oīia iūtiliter p̄deres sine fructu
Et ergo scribit⁹ El pocal. iij. O demēto vñ excidcris ⁊ p̄māz age.
Legitur apud Elareuallcm aceidisse. q̄ quidā vir scūs cum
asset in orōne audiuit quādam vocē miserabile lamentātem. et
cum inq̄reret qd̄ hoc esset. R̄ndit. Ego sum aīa cuiusdā damina
ti infelicē meam deplangēs damnationē. Et cū de pena ei⁹ que
reref. dixit q̄ inī oīa q̄ damnatos magis excitabāt ad penā erat
amissio tpe sibi dei gra collati. in cui⁹ parua morula potuissent
p̄mā egisse q̄ eos liberasset a pena infernali. Elī Hugo de scō
victore. O ia' gehēne supplicia supat dū non vidē ⁊ bonis carē
que in p̄tāte habuisti obtinere. O pemur igit⁹ dum temp⁹ habe
m⁹. ne postmodum dicam⁹ penitēdo illud Hiēmie. viii. Trāsijt
estas. finita est messis. ⁊ nos saluati nō sum⁹. Hinc est q̄ deuoc⁹

b i

Ille Effrem nos amonet dicens. Obscurro vos charissimi et super
pliciter rogo. O amici mei vigilate in hoc breui tempore. in hac hora
undecima contendite. iam enim vespera preparabit. cum gloria multa
remunerator adueniet reddere unicuique secundum opera sua. Exem-
plariter etiam perinde quod mortis memoria inducit hominem ad penitentiam
facientem. Unus legitur de quodam milite flagitioso. qui nullam peni-
tentiem a papa alexandro sibi impositam voluit acceptare. tandem
papa dedit sibi anulum suum. ut illum in digito suo per penitentiam por-
taret. et quando docuit eum inspicet. quod de morte sua cogitaret. Quod
cum fecisset pluribus diebus. tandem ad papam rediit dicens quod pa-
rat esset oculi aliam penitentiam quam tamquam sibi iniungetur face-
re et adimplere.

Item legitur de quodam alio peccatore. qui etiam nullam a con-
fessore voluit acceptare penitentiam. tandem confessor suus sibi hoc in-
iunxit. ut perciperet seruitori suo quod semper in primo cerculo bacu-
lum decorticatum ei presentaret dicens. Domine ad memoriam re-
ducatis quod necessario habetis mori et nescitis ubi. quoniam et quando.
Cum autem per tempus aliquot hoc factum fuisset et per hoc quod come-
debat sibi in tedium verteretur. dixit confessor suus quod paratus esset
omnem aliam penitentiam facere quam tamquam vellet. Nam
cor suum in scapo conturbatum erat et formido mortis cecidit super
eum. Ex predictis ergo satis perinde quod memoria mortis facit hominem
se humiliare omnia contemnere. penitentiam aggredi sine acceptare. et
ex consequenti peccata deuincere. Et ideo Sepulchre recordris bone fra-
ter quod morieris. Si memor es mortis. felicis eris cito sortis.

Sequuntur nunc Exempla ex variis
sacrarum litterarum passibus homini christiano
admodum utilia

Petrus damiani ad Blancam comitis
sam de terroribus mortis.

En sandum quisque est cum iam peccatrix anima vinculis incipit caris absolui quod amaro terrore penititur. quatis mor-
daci conscientie stimulis lacerat. Recolit vetita que commisit. vi-

det mandata que negligenter implere cōtempsit. Dolet iudicis
pñie tpa sese inaniter pcepisse. Plorat immobilem districte vlt
tione articulum incurabilitate iniminere. Mane satagit. ire com
pellit. recuperare vult pñita nō auditur. Post terga respiciens to
tius trāsacte vite cursum velut vnum breuissimum depurat iti
neris passum. An se oculos dirigit et infinita pñennitatis spacia
depñendit. Plorat itaq; qz an tam breue spaciū acquirē po
tuit leticiam oīm seculoꝝ. Deflet etiam se ppter tam breuis ille
cebre voluptatē inenarrabilem ppterue suavitatis amisisse dul
cedinem. Erubescit qz ppter illā substātiā q vermb⁹ erat ob
noxia illam neglexit q chois agelicis erat inferēda. Jam radios
mētis attollit. et dum diuitiaz immortalium gloriā cōtemplā
eam ppter vite inopia pñitissē confundit. Eung sub se reflectit
oculos ad hui⁹ mundi cōuallem tetrāq; caliginem. Sup se ve
ro mirat eterni lumis claritez. liquido depñendit qz nox erat
et tenebre qd amavit. Si rediuiuū pñie temp⁹ pmerci potu
isset qz dure cōuersatiōis iter arriperet. quantis se deuotionum
vinculis innodaret. Interea dum ebescētes oculi cōtabescūt
dum pect⁹ palpitat. dum raucum guttur anhelat dentes et pa
latum nigrescunt. et quādam velut erugine cōtrahunt. Palles
scunt ora. membra cuncta rigescunt. Dum hec et hui⁹ tanq; vi
cine morti pcedētia famulātūr officia. assunt oīa gesta simul et
verba. nec ipse etiam cogitatiōes desunt. et cuncta hec amaz cō
tra actore testimoninm reddunt. Coaceruātūr oīa ante respu
entis oculos. et qui respicerer refugit. coactus et inuit⁹ attendit.
Adest prēterea hinc horēda demonum turba. illinc et hucus an
glica. In illo q meli⁹ est liquido depñendit. cui parti iure possel
sio vendiceſt. Hā pietatis in eo vident insignia visitatiōis ange
lice blādicijs delinit atq; armonice melodie ut exeat puocatur
Qd si cum simestre pti nigredo meritorū et feditatis squalor ad
iudicet. intolerabili mox terrore cōcutitur. repētini impet⁹ vio
lentia pturbat. precipitatur inuadit. et de misere carnis ergastu
lo violēter euellitur. et ad eterna supplicia cum amaritudine tra
bitur. Jam vero post egressionez de corpore quis explicare va
leat quot armate iniquorum acies in insidijs latecant. quot fre
mentes cunei feralibus telis obstructi tunc obsideant. et ne libe
re trāsire possit anim⁹ velut militari more cōstipate legiōes op

b ij

pugnant. Hec et huius frequenter in corde vestri quod est aliud quod le
nocinatia huius vite blandimenta respuere. multo repudium dare. il
licitos motus carnis illudere. solidorum pfectiois adipiscere. propositum
indeclinabile custodire. Ex horologio eterne sapientia

Lexit an discipulū sicut in iuuenis pulcherrimi. quod morte per
uentus in primo migratur. de salute aie sue nihil disposuerat.
Qui huius vocelachrymabili clamabat. Circumcederunt me
gemit mortis dolores inferni circumdederunt me. Heu me deo eterne
ne ad quod in hunc mundum nascebar. natus ex utero cur non statim
perire. En principium vite mee fuit cum fletu et dolore. nunc autem finis
meus et exitus existunt cum miserabili placitu et merore. O mors quam
amara est memoria tua cordi iucundo et in deliciis enutrito. Horribilis
penititia tua ei quod de etate iuuensis et robore fortis. et quod potest suc
cessibus prosperis. O quam credidisse in quod tam cito mori debuisse.
Si nunc mors misera repetet quasi in insidias irruptens irruisti super
me. prolixasti me et mille funibus ligasti et vinculis tecum trahis
ferreis. sicut trahi solet danat ad supplicium mortis. Tempus per
terunt. dilapsum est et a nullo homini reuocari potest. non fuit hora tam bre
uis in quod spuria lucra suo valore omnia terrena in copabili excedens
tia parere potuisse. Heu me miserum. io nunc stillat oculus meus
pro dolore et palpebre fluit aqua. quod reuocare quod preteriit non pos
sum. Eya vos oes quod adeatis quod meam miseriari videtis. quod flore ius
uetutis adhuc gaudetis. quod tempus aptum adhuc habetis. me respici
cite. measque miserias considerate. et in meo piculo damnum vim decli
nate. florē iunctutis vias cum deo expendite. tempus sacris occupa
te actionibus ne filia facientes filia patiamini. O felix prima et conser
silio matura quod secura quod aut tardus per me se committit dubius et incer
tus erit. quod nescit an vere aut ficte peniteat. O cras cras quam longa
reste fecisti mihi. et in baratz mortis me praeraristi. procrastinando
decepisti me. Et quod adhuc dicam. in priori est tribulatio mea. ut de
hoc mundo recedam. Attende nunc ad me quod diligenter. Ecce in hac ho
ra magis gauderem de brevi oratione. puta de salutione angelica
deuote per me dicta quam super milia auri et argenti. O mi deus quanta
bona neglexi. quam male accidit mihi quod hec non prouidi quoniam bene prouide
potui. quod horas numerous reddituras perdidit. quam modica scā et negotia
inutilia tractas tam multa et preciosa bona neglexi. O mi deus nunc
finem verbis meis ipso. ulterius plangere non valeo. Ecce veit ho

ra q̄ me aufert de terra. Heu me nūc video. nūc experior q̄ am
pli⁹ viuere nō valeo. t̄ q̄mors ē in p̄pinquo En man⁹ inualide
incipiūt rigescē. facies pallescē. visus obumbrari. t̄ oculi pfundi
dari ac trāsuerſari. Ach me mis̄p puncture mortis amarissime
circūdant me. t̄ cor debile suffocare nitunt̄. O cordis angustie
et pressure mortifere. En pulsus icipit capriliare. Anxilit̄ defi-
cē. t̄ q̄h ex pfundo se colligē. lucem h̄⁹ mundi ampli⁹ non video
Et ecce iā statum alteri⁹ mundi pre ocul⁹ mentalib⁹ quasi p̄me-
ditāto p̄spicē incipio. O mi de⁹ q̄ miserabiles aspect⁹. en crue-
te bestie. laruales demonū facies. nigri ethiopes inumerabiles
circūdant me insidiātes t̄ sp̄ctātes miserāriam meā in primo
exiturā. si forte torquenda eis in sorte trādat̄. En sudor mortis
adest. t̄ mēbra penetrās t̄ victam esse naturā t̄ iam succubuisse
attestās. O terribilis aspect⁹ iusti iudicis mihi iā p̄ntis. q̄ timo
rem fibito veniētis p̄ exhibitionē. Hic valete socij t̄ amici cha-
rissimi q̄ hinc iam exitur⁹ oculū mentis ad purgatorū quo iā
deducend⁹ sum cōuerto. inde nō exitur⁹ donec reddā nouissimū
quadrantē. Illī oculo cordis intuitor miseriā t̄ dolore. pena⁹ t̄
afflictionē multiplice. Heu me mis̄p inter alias debitās penas
in illo loco exurge video flāmas ignū. t̄ iuolue t̄ reimpingē q̄
dā aias miserop̄. q̄ velut scintille flāmiuome in medio ignis cā-
dētis discurrūt. Sieut cū magna villa tota in incēdio ponit̄. et
in igne t̄ fumo scintille pariter sursum t̄ deorsum ferūtur vllu-
lātes. t̄ p̄ dolore cruciatū clamātes singule t̄ dicentes. Mis̄
rem̄ inēi miserem̄ mei saltē vos amici mei. Elbi nūc est amico-
rum meo⁹ adiutorū. vbi p̄missides bone cōsanguincoꝝ. t̄ alio-
rum q̄ quoꝝ inordinatū affectū nosmetip̄os neglexerūt⁹. t̄ no-
bisip̄is hāc penam adauxūt⁹. Heu cur tot fecim⁹. laborauimus
eis placē volētes t̄ male remmnerati sum⁹. ardem⁹ t̄ estuamus.
nec ab illis adiutorū recipim⁹. Heu cur de salute nr̄a nō nobis-
metip̄is p̄uidim⁹. En mis̄p afflictio purgatori⁹ qđ patimur sup-
pliciū superat quodcūq̄ hui⁹ tp̄alis mūndi. Unice hore isti⁹ quā
patimur a cōbitas penalitatis centū annos i se putat̄ h̄re secu-
li transēntis miserias. S̄ super oia genera tormentor⁹ ledit ni-
mis. illi⁹ diuine faciei absentia. Et hec oia p̄dicta in ultimo ago
ne cōstitut⁹ tibi p̄memorali relinqu. Et his dc̄is agonisando
expiro. **G**regorij in omeliaꝝ. **Q**ui inq̄s sunt humas

ne aīe maloēs inimici q̄ maligni spūs: q̄ hāc exēuntē a corpē ob
fidēt. quā in carnis amore positā deceptorij delectatiōibus fo
uēt. quā vallo circumdāt. q̄ an mentis ei⁹ oculos reductis ini
quitatib⁹ quas ppetrauit. hāc ad societatē sue dānatiōis trahē
tes coartat. vt ipsa iā extremitate vite dēphēsa et a qb⁹ hostib⁹
circūclusa sit videat t̄ inde euadēdi aditū inuenire nō possit. q̄
opariā bona nō licet. q̄ cum agē licuit cōtempsit. De qb⁹ adhuc
apte qđ sequit̄ intelligi pt. Circumdabūt te t̄ coangustabūt te
vndiqz. Maligni qui ppe spūs vndiqz angustāt aiam. qñ ei non
solum opis. s̄ etiā locutiōis t̄ insup cogitatiōis iniqtates repli
cāt vt q̄ prius se p multa dilatauit i scelere. ad extremū de oib⁹
angustie in retributiōe. Si em̄ districte penset cui⁹ sit pōderis
improperiū ex ore veritat̄ agnoscit. cum negligēti t̄ futura nō
prouidēti dr. Et quidem i hac dic tua q̄ ad pacē tibi nunc aut ab
scōdita sunt ab ocul⁹ tuis. Nā cogitādum valde est q̄ terribilis
erit hora nr̄e resolutiōis. q̄s paup̄ mentis. quāta tunc oīm ma
loz memoria. q̄ obliuio trāslacte felicitatis. q̄ formido t̄ cōsidera
tio iudicis. Quid ergo nobis esse de p̄frib⁹ ad delectationē des
bet qñ simul cunctis trāscuntib⁹ non valet trāslire qđ imminet
qñ t̄ hoc fundit̄ finitur qđ diligēt t̄ illud icipit̄ vbi dolor nunq̄
finitur. Tunc maligni spūs egrediēt̄ aīa sua oīa requirūt tūc
mala q̄ suaserūt replicāt. vt sociā ad tortētum trahāt

Hieronym⁹ in ep̄la ad dcmetriadē Respuant̄ honores. de
spiciātūr diuitie. Ipsa q̄z vita nr̄a martyrij amore cōtemnatur
Et hec oīa et si p̄ eremitatis p̄mio nō dārentur. essent tñ qñq̄
peritura. Amittit̄ hec etiā illi qui semp̄ cupiunt possidē. q̄z mul
tos memoria nr̄a retinet in maximis honorib⁹ t̄ diuitijs cōstis
tutos repēte de summo illo potētie fastigio cōcidisse et eos qui
tumore elati aliud quidez q̄s hoīcs se iā putabant exitu suo tan
dē docuere nos qđ fuerit. Quid em̄ in hoc mundo stabile qđ fir
mū est. qđ porro nō breue t̄ incertū. t̄ casui nō seruens. Quale
illud bonū est. qđ semp̄ tuncas amittē vel qđ auferēdum abs te
metuas vel a te relinquiēdum scias. Nā t̄ si nullo crixiāt casu l'
mortecerte pdendū est. Et si vita nr̄a tendatur p̄ mille ānos et
ad extremū illum dīc toti⁹ etatis cotidianā deliciaz voluptas
te veniam⁹. q̄le hoc q̄so diu est qđ fine delect. Algeiā transactum
vite tue temp⁹ animo r̄euolue. Nōne videbitur t̄ibi vmbra q̄s

dam fuisse qđ trāsijt t̄ instar somni tenuis incertum esse omne
qđ videtur. Hoc idem t̄ decrepit⁹ senex sentire p̄t cui cōuenit di-
cere cum p̄plexa. Dies mei sicut umbra declinauerūt. t̄ ego si-
cut fenum arui.

Ex dialogo Gregorij.

Evir quidā in hoc mundo valde diues fuit Crisori⁹ nomine
sed t̄m̄ vicijs plen⁹ quātum reb⁹. supbia tumid⁹. sue carnis vō-
luptatib⁹ subditus. in acquirēdis reb⁹ auaricie facib⁹ accensus
Sz̄cum tot malis dñs finem ponēdecreuisset corpali hūc mo-
lestia peculit. Qui ad extrellum veniēs eadem hora q̄iam erat
de corpe exiturus aptis oculis vidit tetroes t̄ nigerrimos spūs
corā se alistē t̄ vehemēter imminere vt ad inferni claustra se ra-
perēt. Ecepit tremiscē pallescere t̄ sudare. t̄ magnis vocib⁹ in-
ducias petē. filiumq̄ suū noīe maximum quem ip̄e iam mona-
chus monachum vidi nūmījs t̄ turbatis vocib⁹ clamare dicēs
Maxime curre. nunq̄ tibi mali aliqd feci. in fide tua mē suscipe.
Turbat⁹ morx marxin⁹ affuit lugēs t̄ p̄strepc̄s familia cōuenit
Eos aut̄ q̄s ille insistētes sibi grauiter tolerabat. ip̄i malignos
spūs videre nō poterāt. sed eoz p̄ntiaz in cōfusionē i pallore ac
tremore illi⁹ qui trabebat videbāt. Pauore autē eoz tetre ima-
gis huc illucq̄ st̄ebat. in lectulo iacebat i sinistro latē aspectum
ez̄ ferre nō poterat. st̄ebat ad parietē t̄ibi erāt. Cūq; cōstri-
ctus nimis etiā se relaxari despauit. cepit magnis vocib⁹ clama-
re. Inducias vsḡ mane. Sz̄cum clamaret in ip̄is vocib⁹ de ha-
bitaculo sue carnis euulsus ē. De q̄ nimis cōstat q̄ p̄ nobis ista
nō p̄ se viderat vt ei⁹ visio nobis pficiat. q̄s adhuc diuina pōte-
tiā lōganūm̄ expectat. Nā illi tetros spūs aī mortē vidisse et
inducias petisse. qđ pfuit qui easdē inducias quas petuit non
acceptit.

Itē alind idē.

Est apud nos athanasi⁹
presbyt̄licaoni q̄ in dieb⁹ suis lictonij rem terribilē narrat eue-
nisse ibi nāq̄ vt ait qđdā monasteriū cōgalaton dr. in q̄ quidā
monach⁹ magne estimatiōis habebat. bonis quippe morib⁹ vi-
debat. at in oī sua actiōe 2 posic⁹. Sz̄ sicut ex fine res patuit lon-
ge aliter q̄z apparebat fuit. Nā cum se cū fr̄ib⁹ ieiunare mōstra-
ret. occulte māducare cōsuevit. qđ ei⁹ vicū fr̄es oīno nesciebāt
Sz̄ corporis t̄ mentis molestia ad vite extrema perduct⁹ est.
Qui cum iā ellz ad finem fr̄es ad se omnes q̄ immonasterio in-
erant congregari fecit. At illi vt putabant tali viro moriente

magnū quid ac delcābile se ab eo audire' crediderūt. Quib⁹ ille
afflict⁹ ⁊ tremens cōpulsus est pdere. qñ hosti tradit⁹ cogebat
exire. Nā dixit. qñ me ieiunare vobiscū putabat. occulte come
debā. Et ecce nūc ad deuorantū draconis sum dat⁹ q̄ cauda sua
genua mea pedesq; colligauit. caput vero suum intra m̄cum os
mittēs spm meū eb̄tes abstrahit. Quib⁹ dcis statim defunct⁹
est. atq; vt penitēto se liberare potuiss̄ a draconē quēm viderat
expectat⁹ nō est. Qd nimiq; cōstat q; ad solā vtilitatē audiēti
um videratē hostē cui tradit⁹ fuerat ⁊ innotuit ⁊ nō euasit.

Ex vitis patr Exemplum.

Abbas sylois sedēs in cella sp claudēbat ostium suum. Dice
bāt autē de ipo q̄ in die dormitiois sue cū sedēret circa cū pīcs re
splēduit tanq; sol facies ei⁹. Et dīc eis. Ecce abbas Anthonius
venit. ⁊ post pusillū rursus dīc eis. Ecce chor⁹ pp̄btaꝝ. Ericeꝝ
ampli⁹ facies ei⁹ resplēduit ⁊ dīt. Ecce chor⁹ aptox⁹ venit. Du
plicē adhuc resulſit facies ei⁹. ⁊ ecce ipse cū aliqb⁹ loqbaſ. Dēp
cati sunt aut̄ illum senes dicentes. Cum q̄ loqris pī. Qui dixit
eis. Ecce angeli venerunt accipe me. ⁊ rogo vt dimittar penitē
re modicū. Dicūt ei senes. nō indiges pīma pī. Dixit at illis. ve
renescio me vel initū pīme fecisse. ⁊ cognouerūt oēs qm̄ pfeci⁹
est. Et rursum scā est facies ei⁹ sicut sol. ⁊ timuerūt oēs. Dixit
aut̄ eis. Elidete ecce dīs venit dicēs. Afferte mihi vas electio
nis heremi. ⁊ cōtinuo reddidit spm. Et factum ē fulgur ⁊ reple
tus est tot⁹ ille locus odore suavitatis.

Ex vita sancti Hieronymi

Aduenīte die q̄ venerabilis Eusebius migratuz sc̄ scierat.
tercio die p̄cēte. lāguor febrīū concussus valide sup terrā nu
dā mḡri sc̄ Hieronymi nō imēmor se nudū fecit deferri a frīb⁹
admonēs fr̄cs singulos in p̄posito manē Denic⁹ saccū q̄o glo
riosus induebat Hiero⁹ deferri fecit ⁊ sup se poni. Ordinavit
q̄ se nudū instar gloriosi mḡri extra ecciam in q̄ iacebat sc̄ hie
rouymi cadauer sepeliri. Post hēc p̄ione accepta se dīo ⁊ glori
oso hieronymo cōmendauit. ⁊ sic p̄ tridūū locutione. corporalq;
visiōe priuat⁹. circūstantib⁹ frībus passiōes dīi ⁊ alia legētib⁹
iacuit. Die at mortis duab⁹ se horis aīt leate aīc exitū cepit ve
nerabilis pī Eusebi⁹ tam horribiles act⁹ agē vt circumstātes
monachi tanq; amētes iaceret in terra. nā qñq; trāsuersis ocul⁹

iunctis manib⁹ facie horribili. diraq⁹ voce clamabat. Nō faciā
nō faciam. Mētiris. mētiris Post hēc faciem i terrā quācum
poterat firmās clamabat. Adiuuate me frēs ne perca. Nonas
chi aut flentes ⁊ tremētes interrogabāt cū. Quid habes pater
Qub⁹ ille. Non videtis demonū agmina q̄ me debellare cupi
unt. At illi. Quid te factur⁹ volebat cū dicebas. nō faciā. Et ilo
li. Conātur vt blasphem⁹ inueniar. Et iō sic clamabā. Lūc ilo
li. Quare faciē tuam abscōdebas in terra. Ne ait aspectū eorū
viderē tam terribilē q̄ oēs pene nihil sunt respectu illi⁹. In hēc
verba ac⁹ priores reiterās sic ad extrema deuenit. Frēs aut pa
uidi ⁊ stupētes stabāt velut mortui nesciētes qd sacerēt. Alder
tremā autem horā venīti gloriosus eidē Hieronym⁹ apparatus
it cōfortās eum. Ad cui⁹ aduentū p̄territa illa demonū turba.
euanuit. Et viderūt hieronymū monachi quidam. alij aut has
voces ab Eusebio audiebat. Elī venis p̄: Quare tñ morat⁹
es. Cui vox illa audientib⁹ fratrib⁹. Expecta fili ne formides.
q̄ te nō deseram quē tñ diligo. Qua voce audita. breuidiscurs
so tpe vencibilis Eusebi⁹ expirauit. Ad cui⁹ corp⁹ fiebant mi
racula p̄terite vite sanctitatē insinuātia. In que qdā monach⁹
sui monasterij p̄elachrymis ⁊ vigilijs oculorum lumine. priua
t⁹ statī vt corp⁹ ei⁹ venerādū facie tetigit oculoꝝ lumē recepit.
Quidā demoniac⁹ etiā obui⁹ sepelic̄do corpī liberat⁹ est.

CAliud ex distinctione nona.

Legit̄ in libro de vii. donis q̄ narrauerit qdām frater nomine
Gualter⁹ mgr̄ in theologia. q̄ cum eccia qdā p̄scrari deberet et
quidā nobilis comes excōicat⁹ ibidem sepult⁹ cīciend⁹ esset p̄
pter cōsecrationē. patesfacto sepulchro. apparuit īmanissim⁹ bu
fo sup faciem ei⁹ totam eā operiēs ⁊ corrodēs. ⁊ alij x̄mes ⁊ ser
pētes. ad q̄z aspectū ⁊ horrore oēs qui aderāt fugerūt. Fili⁹ au
tem dicti comitis iuuenis hēc audiēs accessit. Et visa sanie caro
nis paterne ⁊ vermiū. mirabili diuersitate ⁊ horrore dixit. Iſti
sunt amici nr̄i quos nutrīūt delicie nre hos quiescere facūt in
mollib⁹ lect⁹ ⁊ piciis thalamis. ⁊ augmetā diuersitate fercu
loꝝ. Oeli⁹ est ergo vt extinguitur in vita p̄ p̄mam. molesten⁹
periciunū. vt interficti a nobis nō occurrāt in morte. Et relis
cto principatu ⁊ oī gloria mūdi fugit. cogitās se beatum si fieret
paup p̄ christo. Venit at romā ybi in timore dei mirabilē cor

c j

pus suū affixit. carbonarij etiā inibi sortit⁹ officiū dēmpto solo
suo cōfessore omnib⁹ hoīb⁹ vslq in sine vite sive p̄māsit incogni-
tus. Landē veniēs qdā die romā vt carbonis vendēt. ibidē in
firmitate grani p̄cussus ⁊ vulnerat⁹ patetissime ⁊ mitissime su-
stinet. deinde vocat⁹ a christo felicit⁹ aduolauit. Quo migratē
oēs vrbis campane vltro ⁊ p̄ se diuina vrtute sonuerūt. Qd cū
tā papa Ioānes q̄ vniuersus ppl's vchementissime mirarēt. cō-
fessor ip̄l⁹ licerdos qdā hō sc̄c vite totum vite sive ordinē ⁊ q̄s
esset euarravit. Quod audiētes sui nobiles ⁊ milites q̄ eum ibi
dem quesierūt licet viuū non innenissent corp⁹ tamen defuncti
ad terrā suam cum gaudio deduxerunt

CAliud ex libro de illustrib⁹ viris.

Cōuersus quidā de frīb⁹ clareuallis. Innocētis vite ⁊ puer-
sationis honeste cū grauit̄ aliquādiu egrotasset. tandem ad extre-
ma deuenit. Intravit ad eum grā visitationis beatus Berñ. et
confortās eum ait. Confide fili q̄ migratur⁹ es iam de morte
ad vitā. de labore tpali ad requiē sempiternā. Ille ḥo cum ingē-
ti fiducia r̄ndit. Quidni: pergā ad dominum ⁊ creatorē meum.
vere p̄fito ⁊ quātum de mīa dñi iesu christi p̄sumere audeo cer-
tus sum q̄ cito visur⁹ bona domī in terra viuētium. Porro be-
atus Berñ. vt erat medic⁹ sapiens pastor⁹ sollicit⁹ timens ho-
mini rusticano ne tam fida r̄nsio de p̄sumptiōis magis temeri-
tate q̄ consciē puritate pcedēt ait. Signa cor tuū frater signa
cor tuū. quid est qd̄ locut⁹ es. vñ tibi subrege potuit tāte p̄sum-
ptiōis audacia. Enīuero tu non es ille paupcul⁹ ⁊ miscrabilis
hō qui cum nil aut. ppenihil haberetis ī seculo nccitate forsitan ma-
gis q̄ timore dei cogēte ad nos cōfugisti. multis p̄cib⁹ tandem
aditum impetrādo. nos ḥo dei causa collegim⁹ inopem. ⁊ parē
te fecim⁹ victu atq̄ vestitu ceteris. q̄ cōicasti his q̄ nobiscum
sunt sapiētibus atq̄ nobilib⁹ viris ⁊ fact⁹ es quasi vn⁹ ex illis.
Quid igit̄ tribuisti dño p̄ omnib⁹ istis. Et ecce nō sufficit ī gra-
titudī tue gratis accepisse te tot bñficia de manu dñi. nisi ⁊ reg-
num ipsi⁹ hereditatis iure vendices tibi. Ad h̄c ille r̄ndens blā-
do vultu ⁊ trāquillo aio dixit Bene p̄ charissime bñ vtiq̄ per-
orasti. ⁊ ha sunt oia q̄ dixisti. Ulerūtamē si iubes loqr̄ ad te do-
minū ⁊ patrē meum. ⁊ paucis aperiaz. vñ mihi paupi ⁊ misero-
suggeri potuit tāte non p̄sumptiōis. sed vt ego spero deuotiois

occasio. si tamen haec est illa predicatio vestra quam nobis sepius
inculcastis quod scilicet regnum dei non carnis nobilitate, non terrenis
diuitiis possidetur. sed sola obedientie virtute acquiritur. Hac inquit
sententiam tanquam verbum abbreviatum a domino sedula commemo-
ratione apud me continui. ponens illud quasi signaculum super cor
meum assidue meditando. et super brachium meum sollicito operando.
Querite si placet ab omnibus in gratia meis et sociis quod me ob-
sequi et seruire iussistis si cuiusque illoque aliquando inobedientis fui. si de
fratribus nostris quempiam probo aut signo vel qualiter alio modo
quatum in me fuit contristauit. Quod si opam dedi omnibus in christo
sto obedire. omnibus seruire. cunctos per dei gratiam diligere. quis prohibere
me potest ut de misericordia eius non confidam? Beatus itaque bernardus.
cum tale rumsum ab homine rustico accepisset gaudium eum
magnus et ait. Elere beatum est filius charissime. quod caro et sanguis non
reuelauit tibi sapientiam hanc. sed pater celestis ipse te docuit. ipse po-
suit animam tuam ad vitam. rectissimumque tramite perduxit ad patriam.
Nam ergo securus credere. quoniam patet facta est tibi ianua vite.
Defuncto itaque fratre et exequiis celebratis. venerabilis prius de
conuersatione et consummatione eius sermonem in capitulo luculentum
tum sua illa deuotione et facundia perorauit. omnesque illius exempli
ad amorem obedientie mirabiliter accendit. vobis in certe namque af-
fectus fuit in responsione illius et magis congratulabatur ei super obedi-
entie virtute et super ipsius anime puritate quam si vidisset cum signis
et prodigiis coruscantem.

Sequitur Secundum nouissimum rum de extremo iudicio.

Ecundum nouissimumque cuius frequenter meditatio nos
a peccatis reuocat. est iudicium nouissimum et finale.
Huius enim in emorta non solus cohibet nos a maximis
peccatis. verum etiam a culpis et minimis peccatis. Et in
vita spatz legitur. quod cum quidam senex vidisset quendam iuuenem
dissolute ridetem. dixit ei. Cora celo et terra reddituri sumus ridet
ne totius vita nostra. et tu rides? Quasi dicet. Si scires quod stricta ratio
fiet postmodum in iudicio de omnibus peccatis quantumcumque leuibus et
paruis. Ultius non ridet. sed potius plagues et doleres. quod nunc tempus est
fledi. locum et peccata luendi. postea gaudebit quod nunc sua criminia fibuntur

c ii

Uñ Grego. in omel. P̄ntis t̄pis ita est agēda leticia. vt nunq̄ amaritudo sequētis iudicij recedat a memoria. Hinc est q̄ dñs dicit Eccl. xxviiij. Memor esto iudicij mei. nā cum accepero tem̄ p̄ ego iusticias iudicabo. Sic pl. p̄phetam loqtur. et Jobel vlti. Eō surgat t ascendat gētes in valle iosaphat. q̄ ibi sedeb̄t ut iudicē in circuitu oēs gentes. Item Hiēmic. iiij. Adhuc iudicio cōtēdam vobiscū ait dñs. De q̄ generali iudicio scribit Osee. iiiij. Audite s̄b̄um dñi filij isrl. q̄ iudiciū dño cum habitatorib̄ ter re. hoc at iudicium valde ē timendū. Uñ. p̄pheta dt. A iudicijs eius timui. Item Sap. v. Uidētes turbabūc nr timore horribili. gemētes pre angustia sp̄ns. Certe dñc in hoc die turbabuntur gētes t timent qui habitat terminos a signis eius. nec im merito pauebūt. q̄ multa horribilia erūt signa q̄ videbūt. Mā vt scribit Luce. xxi. Cum viderit filium homis venientem in nube cum ptate magna t maiestate. cū erunt signa i sole t luna t stellis. Et in terra pressura gētium pre cōfusioē sonit maris et fluctuū. ita vt arescet hoies pre timore t expectatioē q̄ supuent et vniuerso orbi. O miser hō cogita illi iudicis. dei sc̄z t homis tam horribilē aduētum. nā ignis in cōspectu ei⁹ exardescet. t in circuitu ei⁹ tempestas erit valida. Ignis inq̄ ante ipm p̄cedet t inflamabit in circuitu inimicos ei⁹. Uñ ad Hebre. x. Terribilis aut̄ est quedā expectatio iudicij t ignis emulatio. q̄ sumptura est aduersarios. Et Malachie. iiij. Ecce dies veniet succēsa quā sic amin⁹. t erūt oēs supbi t oēs facientes ipietatē stipula. Itē Esa. lxvi. Ecce dñs in igne veniet. Uñ Jobel. iiij. Ante facie ei⁹ erit ignis vorās t post eum exurēs flāma. Et iō sicut scribitur Mala. iii. Quis stabit ad vidēdum eū. Ipse em̄ quasi ignis cōflās t q̄si herba fullonū. t sc̄debit cōflans t emundās argētum. Quis ergo sane mētis hūc iudicē t aduētum ci⁹ toto corde nō timebit. Grego. sup Ezechiele. Que erit mens hois eterni iudicis p̄ntiam nō formidatis. vbi simul p̄ctā aī oculos redeunt. t oīa q̄ cum delectatione acta sunt ad memorā cum pauore reducant. Certe ut scribit P̄rouer. xxviiij. Uiri malinō cogitat iudicium. q̄ autem requirūt deum aiaduertūt oīa. Bern. in prosa Expauesco quidē multum iudicis vēturi vultū. quem latebit nō occultum. nec reliqt quid inultū. t q̄s n̄m nō timebit. q̄n iudex apparet. ignis aī quem ardebit. p̄ctōres q̄ delebit. Est at

Hoc iudicium specialiter metuendū ppter tria. Primum est multiplex accusatio iplis pctōrib⁹ valde grauius phorēda. Secundū est strictissima villicatiōis rō de oib⁹ singulariter facienda. Terciū est horibilis snie expectatio. q̄ a iusto iudice tūc crudelit̄ coram cunctis hoib⁹ contra insensatos pferet. Que oia sunt pctōrib⁹ plurimū metuēda. t p̄p̄is eoz memoria est a pctis retractiua

Con iudicium timendū est ppter multiplicē accusationē.

cest igit̄ primū ppter qđ iudicium est valde t specialiter timē dum. multiplex accusatio q̄ in iplis pctōrib⁹ valde graui ter est phorēda. vñ multa innueniuntur t numerātur in scriptu ra q̄ in nouissimo die pctōres accusabūt. primū est p̄scia p̄pria q̄ pctōrem arguet nō in occulto vt nūc. sed corā oib⁹ tunc aperte. Daniel. vii. Id iudicium sedet t libri aperti sunt. i. p̄scia q̄ oibus reuelabit. In his libris cōtinet snia vite t mortis glie seu cōfusiōnis salutis vel dānationis sempiterne. Itē Apocal. xx. In durati sunt mortui ex his q̄ scripta erāt in libris. i. in cōscientijs eoz. Unū ad Roma. ij. Testimonium illis reddēte p̄scia eorum. Nā sicut testimonium bone p̄scie hois. iusti est gloria. ita testimoniū prae p̄scie est accusatio dānatio seu pena. Scdm quod accusat pctōrem sunt diaboli t spūs maligni. Ipsi c̄m sicut pditores suggestūt pctm faciendū. ac de facto t comisso pctōrem accusabūt sicut soci⁹ furis interdū accusat furem de eo qđ fecit cū eo. Ideo Apoca. xij. Diabol⁹ accusator fratrū noīatur. Unū Aug⁹. Instabūt oēs ante tribunal christi t presto erit diabol⁹. et recitat̄ ḥba pfessionis nr̄c. t obijct̄ nobis in faciem quid t in quo peccauimus. t in quo loco. t quid facere debeam⁹. Discut⁹ est em̄ ille aduersari⁹ noster. Equissime iudex iudica istūz esse meum ob culpā. qui tu⁹ noluit esse p̄ grām tu⁹ est p̄ naturā. me⁹ per miseriā. tu⁹ est p̄ cōpassionē. meus ob suasionē. tibi inobedies. mihi cōsenties. a te accepit imortalitatis tunicā. a me accept̄ hāc pannosam tunicā qua induit⁹ est. tuā vestem dimisit. cum mea huc venit. Equissime iudex iudica ergo illum esse meum. t mecum cōdemnādum. Hec Aug⁹. Tercium q̄ pctōres accusabit sunt angeli t spūs beati. Credibile est em̄ q̄ ille q̄ trādidit eis aias custodiendas. reqret ab eis de huiōic custodia rōe⁹

c ij

Et cū illi nō metiātur. nec culpā alienā sibi debet iputare. oportebit eos dicē q̄ ip̄i nō sint in culpa s̄ p̄tōres q̄ noluerūt eis crēdē t̄ obediēre. sicut nō est culpa medici q̄ nihil omittit de p̄tinēti b̄ ad curā infirmi si nō sanat languidū sibi inobedientē. **H**iere- .li.
Euraui⁹ babylonem t̄ nō est curata. **E**st x̄bū angelor̄. q̄ si dicēt. **F**ecim⁹ qđ nccāriū erat fieri circa babylone ut curaret. sed culpa sua fuit q̄ nō est curata. **Q**uartū accusans p̄tōres sunt creature. t̄ si q̄sieris q̄ dico q̄ oēs t̄ singule s̄ā offensō creatore tot⁹ mund⁹ odio habebit offensorē. **E**ln̄ Job. xx. **R**ueſ labūt celi ipietatē impij. t̄ terra aduersus eū consurget. **N**am dñs aduocabit celū de sursum. t̄ terrā deorsum discernē pp̄lm. **C**hrysosto. sup Matlxū. In illo die nihil ē qđ r̄ndeain⁹ vbi celū t̄ terra. sol t̄ luna. dies t̄ nox. t̄ tot⁹ mund⁹ astabunt aduersum nos i testimoniū p̄tōr̄ n̄rōr̄. Et ideo dt Grego. Si q̄ris quis te accusabit. dico q̄ tot⁹ mund⁹. t̄ creature nō solū accusabunt p̄tōrem. verūtā p̄tōrem de ip̄o vindicabunt. **S**ap. v. **A**rmaribit creaturā ad vltionē inimicoꝝ t̄ pugnabit cum eo orbis terrar̄ xtra insensatos. i. p̄tōres **I**te eiusdē xvi. **C**reatura tibi factori deseruīs: exādscit i tormentū aduersus iūstos. **Q**uintū accusans p̄tōrem. sunt miserabiles psone q̄ iniuriā passē sunt. **N**ā ille eos tūc accusabūt q̄ ipsis iūriā fecerūt. **L**ūc em̄ verificabīt verbū. pphete in psalmo sic dicētis. Cognoui q̄ faciet dñs iudiciū inopis t̄ vindictā paupis. nā ipse q̄ intuetur abyssos. q̄ ambulat sup pennas ventorū. terribil' in cōsilijs sup filios hoīm. tunc iudicabit causas paupeꝝ q̄n stabunt in magna cōstantia aduersus eos q̄ se angustiauerūt. **L**ūc vindicabit oīa pater orphanoꝝ t̄ iudex viduaꝝ. **D**atiētia x̄o paupeꝝ nō peribit iuſinē. Accusabūt etiā subditi suos impios t̄ negligētes p̄latos. **B**erñ. sup Ean. **O** terribilis de⁹ sup filios hoīm. frustra incipiēt dicētunc miseri montib⁹. cadite sup nos. t̄ collib⁹ cooperite nos. **E**leniēt aī tribunal christi t̄ audiēt pp̄loꝝ grauis querela. accusatio dira quoꝝ vixere stipēdijs nec diluere p̄ctā q̄bus facti sunt duces ceci. t̄ mediatores fraudulēti. **S**extum accusans p̄tōrem est p̄ctm. **H**ieremic. iiij. Arguet te malicia tua et auersio tua increpabit te. **E**ln̄ p̄ctā erunt ligata ad collū peccatoris. **O** see. iiiij. Colligata est iniqtas effraui. absconditū est peccatum ci⁹. **E**ln̄ Treno. primo. Cōuolute sunt t̄ iposite col-

lo meosc*z* iniq*z* lates mee. Et ideo sicut furtum ligatum ad collum
furis accusat eum. sic et tunc peccata accusabunt miserum peccato-
rem. Proverbio*x.* v. Iniquitates sue capient impium. et funi-
bus peccatorum suorum quib*z* constringitur. Hinc est q*z* per p-
phetam dicitur. Funes peccatorum circumplexi sunt me quib*z*
inquam funib*z* mali per diabolum trahentur ad infernum. tunc
enim cadent in reti aculo eius peccatores et captio quam abscondit
apprehendet eos. Legitur de hericio q*z* intras ortum one-
rat se pomis fig*z* ea in aculeis. Cum autem venerit ortulan*z*.
tunc ericius vol*z* fugere impeditur ab onere. et sic cum pomis
comprehenditur et arrestatur. Sic etiam accidit peccatori duc-
sis peccatis onerato in die iudicij comprehenditur et accusabitur
ab eisdem. Unde Psalmista. Cognoscetur domin*z* iudicia fas-
cens in operib*z* manu*z* suarum comprehensus est peccator. De
quo Chrysostom*z* super Mattheum dicit. Ipse cogitationes et spe-
cialiter opera stabunt ante oculos nostros accusantes nos ante
deum. dicere apostolo. Cogitationib*z* inuidem accusantibus
Bernard*z*. Tunc opa nostra simul loquentia dicent ad peccato-
rem. Tu nos egisti. opa tua sumus. non te deserem*z*. tecum erim*z* te
cum ad iudicium regem*z*. Ezechiel. xviiij. Sicut iustitia iusti crit su-
per eum. sic ipietas ipsius crit super eum. Hinc est q*z* Psalmista. Audite hec
omnes genites. auribus percipite qui habitat*z* orbem. Cur time-
bo in die mala id est in die iudicij. que non solum mala immo pessima
est cuilibet peccatori. Ad quod respondet sibi ipsidicens. Igitur
tunc timebo. q*z* iniquitas calcanci mei circumdabit me. Sep-
timum et ultimum accusans peccatorem sunt tormenta suae in-
strumenta passionis iesu christi. immo verius ipsem et christus
Est hiero. Crux christi contra te pugnabit. et christus per vul-
nera sua contra te allegabit. cicatrices contra te loqueretur. et cla-
ui de te conqueretur. Hinc Augustinus in tractatu de simbolo sic
dicit. Fortassis domin*z* in corpe suo cicatrices obseruabit. ut in
iudicio peccatorib*z* exp*z* obraret. et concordem*z* eos dicat. Ecce hoies
quem crucifixisti. ecce deum et hominem in quem vos infelix*z* cre-
dere noluitis. videte vulnera que infixisti. agnoscite latus quod
pupugisti. quod propter vos aptum est et iterare noluitis. Tunc etiam
ipse christ*z* accusans peccatores dicet illud quod haec uero habet scriptum
Reuelabo pudenda tua. et ostendam egredit*z* nuditate tu*z* et recognis-

c. iiiij

tuis ignominia tuam. O see. ii. Reuelabo iusticiam eius in oculis mandatorum eius, et vir non eruet eum de manu mea. O quod tristes et quod desolati erunt in hoc die miseri peccatores. Lumen vestrum scribitur Apoca. i. Videbit eum oculus, et qui eum pupugerunt, et planget super eum omnes tribus terre. Tunc peccator videbit et irascetur de te tamen suis fremet et tabescet.

Quod indicium timendum est propter reddendam rationem

Lividus quod indicium reddit timorosum est strictissima vilificationis nostra ratio de omnibus singulariter facienda. Lu. xvi. Redderem vilificationis tue iam non poteris amplius villicare. Chariissime si essem redemptus nullus florenorum coram domino et palius isto prudenter et seuero. multum deberes sollicitari pro bona computacione facienda. Sis ergo multo magis sollicitas et vigilias preddenda ratione de commissis bonis coram deo et angelis et omnibus sanctis. quoniam tunc priuatis et astantibus tecum caccario oportebit computare. non solum de majoribus. verum etiam de ministris vobis ad ultimum quadratene. Vnde Esa. iiiij. Dominus ad iudicium veniet cum senioribus populi sui et principibus eius. Et Facta. xij. Venerabatur dominus deus noster omnesque scientes cum eo. videlicet ad iudicium generale: quod erit in publico coram omnibus hominibus. et non in occulto. et tanto magis est timendum. Vnde Sophonie. iiiij. Mane iudicium suum dabit in luce. et non abscondetur. Erit ergo ratio multimoda de cunctis tunc reddenda. Primo videlicet de anima a deo nobis data et commissa. Si enim rex filiam sibi dilectissimam quam in regno disposuit facere reginam. alicui commisisset subdutorum suorum et ille eam male custodisset. quis dubitat quin rex exiget redemptum de custodia filie sue taliter neglecte? Quid ergo faciet rex celorum de illo cui filia sua. scilicet aiam specialiter sibi dilectam tradidit in custodiâ. quoniam intendit ad dignitatem regiam sublimare in celis. si eam male custodiunt. nonne magnam exiget inde redemptum? Ideo dicitur Deuteronomij. iiiij. Custodi temetipm et aiam tuam sollicite. Nam sicut dicit Augustinus. Maius est datum in amissione unius anime quam mille corporum. Vnde Berninus in libro meditationum suorum. Totus iste mundus ad unius animae precium estimari non potest. Et ideo dicit ibidem. Cur carnem tuam preciosam rebus impinguas et adornas. quoniam post paucos dies vermes comeduntur sunt in sepulchro? Et aiam tuam bonis opibus non decoras. quoniam deo et angelis eius in iudicio est pericula.

et ei carnē aponis: Dñam ancillari, et ancillā dñari, maḡ abu
sio est. Idē in libro de p̄ceptu mūdi. Hodie filij hōm curam aīe
negligit, curā autē carnis oī desiderio pficiūt, neq; em̄ peccare
metuūt s̄z puniri. Tu ergo charissime noli min⁹ dignū pl⁹ diliḡ
gē magis digno, noli corp⁹ diligē, et aīam negligē, noli ancillam
extolle, et dñam pmitte ancillari. Un̄ Chrysost. in li. de regatio
ne lapsi. Si aīam negligam⁹ nec corp⁹ saluare poterim⁹. Non
em̄ aīa pcorpe, sed corp⁹ paīa factū est. Qui ḡ qd̄ primū est ne
gligat, et fm̄ qd̄ inferi⁹ est extolit et custodit, utrūq; corruptit
Qui xo ordinē seruat et qd̄ primū est colit et custodit, et secundū
neglexerit p̄ primi salutē saluabit et scdm̄. Si ḡ volueris aīam
tuā saluare, et bona inde dño rōem reddē, ipsam istruē sciētūs et
h̄cnicib⁹ diuinis. Un̄ d̄t Plato in Thimoth̄o. Ad hoc aīa est
adiuncta corpori ut fenore et scias et virtutes, si cū uagno fenore ve
nerit, benigne recipiet a suo creatore, si autē relegabit, ad infer
na. Secō reddēda erit rō de corpe n̄o. Ipsum siqdem ē cas
sty a deo nobis traditū et cōmissum. Ber. Bonum casty custo
dit q̄ corp⁹ suū custodit. Exiget ergo rō de custodia h̄ castri, vi
deliz s̄i inimici dñi, i. carnis voluptas et vicia aliquā sunt recepti:
et familiares eiusdē et amici, i. virtutes et bona opera abinde turpit
sunt effugati. Si diabol⁹ ibi fuerit recept⁹, et christ⁹ verus dñs
cōfuso mō sit exclusus. Qd̄ si fecerim⁹ magna erit suspicio de no
ta p̄ditiōis n̄re et infidelitatis, et stabim⁹ ad reddēdā exinde rō
nē. Item corp⁹ n̄rm est iūmetum a deo nobis cōcessum ut ipso
vt amur paīe n̄rē cōmodo et utilitate, de q̄ debem⁹ reddē rōem,
quo ad tria. Un̄ Eccl. xxxiiij. Cibaria ḥga et onus asino, panis
disciplina seruo. Tā asinus q̄ seru⁹ designat n̄rm corp⁹ cui de
bet panis ad sustentationē nature, ḥga discipline ad rep̄ssionez
lasciuie, et onus boni op̄is ad pfectum p̄me. Exiget igit̄ dñs pri
mo de hoc suo iūmēto s̄illi pabulū discrete m̄strauerim⁹ nō ni
mis laute ip̄m corp⁹ nutrie do. Nā qui seru⁹ suum delicate nu
trit, postea illū sentiet cōtumacē, vt habeat Prouer. xxix. Etia
nō nimis modicū de nccatūs ipsi corpori tribuēdo, qd̄ si fecerim⁹
reputabimur, prior corporū pereptores. Cōtra qd̄ loqui sic
Bernard⁹ in ep̄la ad fr̄es de monte dei. Sunt et alia corporū ex
ercitia, in quib⁹ necesse ē laborare, sicut vigilie, ieunia, et huiōi, q̄
spūalia nō impediūt, sed adiuvāt, si cum rōe et discretiōe fiant, q̄

Si ex indiscretiōis vītio sīc agātur vt vel deficiēte spū vel lāguē
te corpe spūalia impediāt. q̄ sīc est. corpi suo abstulit boni opis ef-
fectum. spūi affectum primo exemplum. t̄ honorem deo. sacris
leḡ est t̄ hōx omnium ī deum re⁹. Et ergo Grego. xxx. mo: ali
uni sīc ait. Der abstinentiam carnis vītia extingueāda sunt. non
caro. sed necesse ē vt artem p̄tinētie quisq; teneat. q̄ nō carnē sed
vītia occidat. Sepe em̄ dum i illa hostem inseqmur. etiā ciuem
quem diligim⁹ trucidam⁹. ¶ Secūdo exiget si ḥ̄ga discipline il-
lud correxerim⁹ a rebellione t̄ lasciujs illud cohībēbo. Berñ. su-
per cāti. Jugo disciplie insolētia mox est domāda. Item d̄ idē
in ep̄la. Q̄z compositū reddit oēm corporis statum necnō t̄ mē-
tis habitum disciplina. ceruicem submittit. t̄ ponit sup̄cilia. cō-
ponit vultum. ligat oculos. cachinnos phibet moderat linguā
frenat gulam. sedat iram t̄ format icessum. ¶ Tercio exiget do-
min⁹ si ipm corp⁹ laborare fecerim⁹ in opib⁹ p̄nie t̄ x̄tutum Elñ
Aug⁹ in li. de baptis. puuloz. Propt̄ea de paradiſo emissus est
Adam t̄ cōtra Edon habitauit. vt significaret q̄ i laborib⁹ qui
sunt delicijs cōtrarij crudēda est caro pcti. Elñ corp⁹ n̄m re-
putādum est aīal laboriosum ad opa p̄nie faciēda nobis a deo cō-
modatū. Noli ergo illud tenē ociosum cū ignoras q̄zdiu penes
te manebit cū imp̄scō ope p̄me ab illo qui cōcesserat forsitan im-
prouise repeatat. Et ergo d̄ Chrysost. Si mutuo accepis equū
aut bouē instāter oparis. t̄ dicis forte. cras a me tollet. q̄re hoc
etiaz nō facis equo corpi sc̄z tuo? Sic ergo iūmētum tuū a chri-
sto tibi cōcessum discrete nutrias vt sustentet natura t̄ domenē
vītia. Sic ḥ̄ga discipline corrigas vt maneat i obedientia t̄ ful-
geat castimonia. sic ad laborem istruas vt pfugent ocia t̄ faciat
digna p̄me opa. tūc finaliter possis dño bonam t̄ valētem exi-
derreddērōem. ¶ Tercio reddēda est rō de primis. t̄ primo pa-
tri de filio. hoc habet primo Regū tercio. ubi legit q̄ Heli puni-
tus est p̄ filijs suis eo q̄ nouerat illos idigne agē t̄ nō corripu-
it eos delinquētes. Et ergo d̄ Drouer. xxix. Erudi filium tu-
um. Elñ quidam. Si tibi sit nat⁹ peccātem corige natum. Ne
ve sūn luere possis de iure reatum. Item platis de suis subditis
Ezechiel. xxxiiij. Fili homis speculatorēm dedi te domui israel.
Audīc̄s ergo ex ore meo sermonem annūciabis eis ex me. Si
me dicēte ad impium. Impie. morte morieris. t̄ locut⁹ non fues

His ut se custodiat in ipso a via sua et ipso in iniqtate sua moritur.
sanguinem ei⁹ de manu tua reqrām. Item eiusdem. xxxiiij. Ec
ce ego ipso super pastores et reqrām gregem meum de manu eorum
Item dñs siue princeps terren⁹ rōem etiam reddet de suo iheri
ori atque subiecto. Hoc p̄t̄z Numeri. xxv. vbi legit̄ q̄ princeps a
dño iussi sunt suspendi i patibulis propter pctm ppli. q̄ fornica
tus fuit ppl's cum filiab⁹ moab; q̄ vocabat eos ad sacrificia sua
tc. vt ibidem legit̄. Tales ergo sunt p̄cipes et plati de quibus
scribit̄ Hiēmie. xxv. Ellulate pastores et clamate. aspergite vos
cincere optimates gregis. q̄ completi sunt dies vii ut interficia
mi et cadetis q̄si vasa p̄ciosa. Elideat ergo plati eccie et p̄cipes
vniuerse terre. qui alios presunt et imperat. q̄liter commissum si
bi gregem v̄lo pariter et ex ep̄lo instruūt. regūt. defendūt. Pre
lati namq̄ debent pplm docēt et a lupinis hereticorū insultib⁹ vuln
erisq̄ fraudib⁹ sagaciter defensare. P̄incipes vero terre debet
peccates corrige. sibi subditis iusticiā et iudicium facēt. pupillos
et viduas. miserabilesq̄ psonas diligenter p̄tegere. nec quenq̄ i
ustis actionib⁹ seu molestijs aggrauare. Sciat em̄ fore scriptū
Sap. vi. q̄ iudicium durissimum in his qui p̄sunt ficit. ex quo em̄ co
cedit misericordia. potētes autem tormēta patiētūr. Ad vos oēs er
go platos eccie et p̄incipes vniuerse terre sunt hi sermōes mei
ut discatis sapiam et non excedatis. ac subditos sic instruite di
ligite et defensate ut durissimum hoc iudicium. vbi fortiorib⁹ forti
or et maiorib⁹ maior istat cruciatio. secure i die nouissimo valea
ris expectare. Quarto reddēda erit rō de oībus opib⁹ et com
missis. Vñ Athanasi⁹ in simbolo sic dicit. q̄ ad aduentum christi
oēs hoīes resurget hñc cum corpib⁹ suis. et reddituri sunt de fa
ctis aprijs rōem. Et hoc ē q̄ apl's innuit. ij. ad Corin. v. vbi dicit
Oēs nos manifestari oportet aī tribunali chri. vt recipiat vñus
quisq̄ propria corporis put gessit. siue bonum siue malū. Vñ Eccl.
vlti. Cūcta q̄ fiunt adducet dñs in iudicium et nō solū magna et g
uia pctā sed etiā q̄ in oculis nřis vident̄ modica et q̄si nulla. Vñ
paruū quid videt̄ passus hoīis. s̄ de eo erit rō reddēda. Job xij
Obseruasti oēs semitas meas. et vestigia pedū meorū considera
sti. Et subdit capitulo sequēti. Tu quidem gressus m̄cos dñm
merasti. Ic. xxxiiij. Oculi ei⁹ super vias hoīim. et omnes gres
sus ei⁹ considerat sc̄z ad retribuēdum quod in illis perpetravit.

Exemplum de angelo numerate passus habemite. De quod legit in vis-
tis patrum. Minus est opus oculorum. Et tamen sic scribit Mat. xij. De
omni opere oculorum quod locuti fuerint homines reddetur de eo rotem in die
iudicij. **E**n Sap. i. Qui loquitur iniqua non poterit latere nec pa-
teriet illum correctionis iudicium. **D**ominum videt cogitatio va-
na. et tamen dicit Sap. i. In cogitationibus impiorum interrogatio erit Et
claudetur. vi. Ipse cogitationes nostras scrutabitur. **E**n Eliae ultimo.
Ego autem opera eorum et cogitationes venia ut progregem cunctis getib[us] videlicet
ad iudicandum putem getes iudicabo. De quod habet Job. iiiij. In die
bonis illis congregabo omnes gentes. et reducam eas in valle iosephat.
et discrepabo cum eis ibi super populo meo et hereditate mea israel. **O**ia
pro opera cogitationes et opera ratione strictissima iudicabuntur. **M**ana et dicit
Gregorius. super illud Mat. xxiiij. Omnes capilli viri numerati sunt.
Sic de omnibus viis nostris considerat et gressus dinumerat ut
nec minime cogitationes aut opera minutissima quam apud nos value-
runt in eius iudicio manent in discussa. **T**unc enim universa opera no-
stra tanquam in fratribus nostris essent scripta crux omnibus manifesta **M**ana
ut scribit Ecclesiastes. xi. In fine hominis denudatio illius operum. **C**qui
to erit reddenda ratio non solum de malis commissis. sed etiam de bo-
nis pretermis. **E**n Dat. xv. Tunc dicet rex his quod a sinistris
eius erunt. Discedite a me maledicti in ignem eternum. qui prepara-
tus est diabolo et angelis eius. Esuriui et non dedistis mihi mandu-
care. et cetera quod sequuntur. Et fuit una de causis quare diuina epu-
lio non inuenit aque refrigerationem. quod pauplazarus de misericordia eius
mense nihil potuit obtinere. Item non solum de commissis et omis-
sis reddetur ratio. sed etiam de tempore predicto in quo mala facta sunt. et bona
neglecta. **E**n Ecclesiastes. xvij. Numquid dierum et temporis dedit illis
dominus. ut ipsis salubriter ad eius honorem et propriam salutem utatur.
Quid multi tamen vilipendunt et tempore inutiliter consumunt. De quod
Bernardus ad scholarum conquisitus sic dicens Nihil preciosius tempore. sed
heu hodie nihil nullus reputat. Transierunt dies salutis. et nemo
recogitat. nemo sibi perire diem et nunquam redditur am causa. **S**ed
sicut non peribit capillus de capite. ita nec monachum de tempore vi-
deatur de quo non exigitur. **O** quantum hoc timebat beatus Ancel-
mus in meditationibus suis ita dicens. **O** lignum aridum eternis
ignibus dignum. quod enim rem debitis in illa die cum exigit a te usque ad dictum
oculi omnem tempus vivendi tibi impeditum quod fuerit a te expeditum.

et iō dicit sapiēs Eccī. iiiij. Fili cōserua temp⁹. **C**Sexto ⁊ vltio reddēda erit rō de oib⁹ tonis a dño deo pceptis. Ipse em̄ dñs n̄ hil dat de q̄ non velit h̄ie rōnem. Un̄ poti⁹ videt cōmodare q̄ simplr dare Ipse em̄ reqret rōnem de omni dato. siue sit spūale ut sunt bona aie naturalia acq̄sita ⁊ infusa. siue corporalia ut sunt fortitudo agilitatis ⁊ pulchritudo. Siue t̄xalia ut sunt diuitie. pt̄ates. ⁊ honores. De his oib⁹ p̄t̄ exēplariter ⁊ gabolice. Mat thei. xx. de quinq̄ talētis Et Lu. xix. de nobili q̄ tradidit seruis diuitias. De quib⁹ oib⁹ oportuit rō reddi ⁊ cōputatio fieri spe cialis. Et ergo sicut scribit Job. xix. Scito esse iudicium sc̄z breui ter faciēdum. in quo de oib⁹ ⁊ singulis superi⁹ iam positis ratio strictissima exiget. Quare dicebat Job. xxxi. Quid faciā cū sur rexerit ad iudicandū dñs. ⁊ cum q̄sierit q̄d r̄ndebo illi. O q̄ ve lociter veniet q̄rens ⁊ interrogās de oib⁹ ogib⁹ n̄ris. Māius xta est dies perditiois ⁊ adesse festinat t̄pa. sc̄z q̄n iudicabit dñs ppl̄m suū. Quia vt dī Abdie primo. Iurta ē dies dñi sup om̄nes gētes. Ipse nāq̄ dī in Apoca. iiij. Ecce venio cito. Et ergo dicit in euāge. Marci. viij. Eligilate nescitis em̄ q̄n dñs veniet. an media nocte. an gallicātu. an manē. ne cum venerit repēte in ueniat vos dormīctes. Qd autem vobis dico oib⁹ dico. Eligilate. vigilate. Nam si nō vigilaueris veniam ad te tanq̄ fur. et nescies q̄ hora veniam ad te. Item Apoca. vltimo. Ecce venio cito ⁊ merces mea mecum est reddē vnicuq̄ sc̄dm opa sua. ⁊ ergo charissime cum de tot ⁊ tātis oportebit te iam cito ⁊ q̄si improviſe ⁊ subito rōnem reddē semp vigila. diligēter te examina. cōſciētiam q̄z tuam fundit⁹ expurga. Et cum dñs ad iudicādum venerit possis eidem cōueniēter r̄ndere. Et in oculis ei⁹ gratiā ac veniam p̄cōz misericordiē inuenire. Et hoc ē qd suadet tibi Ecclast. xvij. ibi dī. Ante iudicium temetipm interroga ⁊ in con ſpectu dei inuenies p̄piciationem.

CQuod iudicium timēdum sit ppter.
ſententie probationem.

Rūmū qd finale iudicium reddit formidabile ⁊ pauescēdū est horribilis sn̄ie expectatio q̄ a iudice tūc crudeliter ē ferēda. Hec aut̄ ſentētia est terribilis sp̄aliter ppter tria. Primum

est incertus siue dubitatio. Nulli enim constat an per se vel contra se ferat. Nam ut dicit Ecclesiastes. Sunt iusti atque sapientes. et opa eorum in manu dei sunt. et tamen nescit homo utrum odio an amore dignus sit. sed oia in futuro seruantur incerta. Et in legi in vita spirituali. quod cum abbas agaton moritur per tres dies starctus immobilis apertis oculis. et fratres cum pulsarent dicentes. Abba ubi es? Respondit in conspectu omnium iudicis assisto. Et dixerunt fratres Tu times. Dicit Iacob. Intima fortute quod potui mandata dei custodiri. sed homo sum. et nescio utrum opa mea accepta sint coram deo. quod alii sunt dei iudicia. et alii homini. Et ideo nec confido. nisi venero aum deum. Dicit enim Gregorius. Sepe iusticiam meam ad examen diuine iusticie inducta iusticia est. et plerique sordebat in prospectu iudicis. quod in intentione fulget operariis. Et in Proverbiis xiii. Est via quam videt homo recta et nouissima ei ducunt ad interitum. Et quod iste scimus per Agatoni hec cordialiter aduertebat. ideo quoniam in mandatis dei custodiens diligentissimum fuit. sicut enim iudicium valde timuit et expauit.

Certe legi adhuc in vita spirituali. quod quidam senex dixit. Tres res timeo. Eliana videlicet quoniam anima mea egressura est de corpore. Alia quoniam occurratura est ipsi deo. Tercia vero quoniam finali sumam in die nouissimo expectauerunt auditura. ecce quater multi sancti patres hoc iudicium tamen timuerunt. propter incertitudinem sine tunc ferende. Et vero merito valde timendum. Et in Proverbio vii. et sunt bona saluatoris. Multum dicit mihi dominus dominus. non in nomine tuo prophetatum et demoniacum. et virtutes multas fecimus. Et tunc proficer illis dicentes. Discedite a me quod nunquam novi vos. Si prohibere et fugates demones et miracula in dei nomine facientes. tamen repellentur. quis tam sancte hic posset vivere qui in hoc iudicium non habeat tremorem. nullus verissime cum non sit mundus a sorde super terram. etiam nec infans unius dei. Hinc est quod scribit Esaias lxiii. Facti sumus oculis nos ut inmundus. quasi panus mestruatus vniuersitate iusticie nostra. Igis de oibus opibus nostris in hoc iudicio producendis quantumcumque etiam videatur bona siue iusta de clementia merito formidare. Et in Job. ix. Elebor oia opera mea. Sic beatus Paulus vas electorum. quoniam de nullo potest sibi conscientius fuerit. Dicit enim Actus xxiii. Ego omni bono conuersatus sum apud deum usque in hodiernum die. Et sicut scribit Eccl. v. De propiciatu potest noli esse sine metu. Et in primo ad Corinthios. iiiij. quoniam paucedo de te. nihil mihi conscientius sum sed in hoc iustis.

Ficatus nō sum. Hinc Grego. ait. Justi ac viri omne qd agunt
metuit dum caute cōsiderant an quācum iudicē stabūt. Qēs
em stabim? an tribunal christi. vt scribit Apls ad Roma. xiiij.
Et ergo miserrim? quid dicā vel qd faciam. dum nil boni pferā
an tantum iudicē. Secundum est illi? snie dura et lamētabilis. i
mo intolerabilis platio. Elī Mat. xxv. Cum venerit fili? ho
mīs in maiestate sua et oēs angeli cum eo. tūc sedebit sup sedem
maiestatis sue. Et p̄gregabunt ante eum oēs gentes. et separabit
eos ab inuicē sicut pastor segregat oves ab heidis. Et statuet qd
dē oves a dextris. hēdos at a sinistris. Tūc dicet rex his qd a dex
tris ei? erunt. Glenite bñdicti pñs mei possidete paratū vobis
regnum a cōstitutiōe mundi. Esuriū et dedistis mihi māduca
re. sicuti et dedistis mihi bibere. et cetera qd sequuntur. Tūc dicet
et his qui a sinistris ei? erunt. Discedite a me maledici in ignem
eternū qui parat? est diabolo et angelis ei?. Elī quidā. Judicis
in lite breuis est vox Ite Glenite. Dicet reprobis ite. venite bo
nis. O gratiosissimū et dulce christi alloquim. cum dixerit Ele
nite. O dux et amarum imo itolerabile xbum cū pñficiauerit
Discedite a me maledici in ignē eternū. siue ite. Elec vere. Al
pera vox Ite. vox ē bñdicta Glenite. Elī Berñ. ait. O qd gra
ue et amarū a sinistris erit ite. cū a dextris vos venite dicet rex
largitor vite. Iste est gladi? ab utraqz pte acut? exiēs de ore filiū
hois. Elī habet Apoca. pri. et etiā xix. Certe tūc pcutiet terraz
virga oris sui et spū labior? suo? interficiet impū. Elī habetur
Esa. xi. O qd terribile ē illam vocē tunc audire. Elī Aug? sup
Joannē. Qui ceciderunt ad vocē vnā morituri chri. qd facient
sub vocē indicaturi Ipe siquidē rugiet tanqz leo. vñ Almos. iii.
Leo rugiet qd nō tumebit. Esa. v. Rugitus ei? vt leonis Hie
remie. xxv. Dñs de excelso rugiet et de habitaculo suo dabit vo
ces suā. Peruenit qd son? eius ad extremū terre. qd iudiciuz dño
cū gentib?. Certe tūc vox dñi cōfringētis cedros. nam tūc dñs
cōfringet cedros libani. Hoc est supbos et eleuatos ei? speciales
inimicos. Qui mor ut horificati fuerint. et tanqz cedri exaltati
quēadmodū sum? deficiet. cū in hūdicio hūliani fuerit a dño.
et qd si penit? ad nihilum redacti. Hec etiā vox dñi erit sicut toni
truiñ xberas terrā. Ideo Job xxvi. tremens dicebat. Quis po
terit coniurū magnitudinis eius intueri. Unde Psalmista.

Intonuit de celo dñs et altissim⁹ dedit vocē suam. Job. xxvij.
Tonabit dñs voce sua mirabilē qui facit magna et mirabilia.
Hinc Ancalm⁹ in meditationib⁹ suis dt. Quid dormias aīa te
pida et euomi digna. Qui nō exp̄giscit. Qui non tremit ad tūm
tonitruū. nō dormit. sed mortu⁹ est. Item x̄bum dñi erit ad mo
dum chorus cātis. Facha. ix. Exibit ut fulgur iaculū cius et dñs
in tuba canet. Certe sicut dī Esaie. xx. In die illa clanget tuba
magna. Hinc dt Chrysosto. sup illud Mat. xiiiij. Virtutes celo
rum mouebūtur. Ulere vox magna vox tuba terribilis. cui oīa
obediūt elemēta. Que petras scandit. iferos aperit. portas ere
as frāgit. vincula mortuor̄ disrūpit. et de p̄fundis abyssilibera
tas aīas corpib⁹ suis reddit. et ad iudicium ire cōpellit. Hec om
nia citi⁹ consumētur in ope. tanq̄ sagitta trālit in aere. Dicēte
Aplō prima ad Corintheos xv. In momēto in ictu oculi ī nos
uissima tuba. De hac etiā tuba dt brūs Hiero⁹ sup Mat. Quo
tiēs diem illum cōsidero. toto corde cōtremisco. Siue etiam co
medo. siue bibo. siue aliqd aliud facio. Sc̄mper videt illa horribi
lis tuba sonare in auribus meis. Surgite vos mortui et venite
ad iudicium. Hūc diem frequēter debet cogitare quilibet tribus
lat⁹. seu onere pñie aggranat⁹ et magnū inde suscipiet in aīa sub
leuamē. Elīn dicit brūs Grego. in omel. Diem illū frēs charissi
mi aī oculos vīos ponite. et quicqd mō graue cernit in ei⁹ com
paratiōe leuiat⁹. Debem⁹ etiam hāc diem expauescē et timē Hā
hec ē dīcs ire. dies magna et amara valde. Elīn Sophonie p̄mo
Eloq̄ dīci dñi amara. tribulabit ibi fortis. dīcs ire. dies illa. dīcs
tribulatōis et angustie. dies calamitatis et miseric. dies tenebra
rum et caligis. dies nebule et turbinis. dies tube et clāgoris. Itē
Ela. iiiij. Sol cōuertet in tenebras. et luna ī sanguine. anteq̄ ve
niat dies dñi magn⁹ et horribilis. O quātum metuebat beatus
Berñ. hūc diem qñ dixit. Cū recordor moritur⁹. terret terror
me ventur⁹. Quem expecto nō secur⁹. terret dies me terroris.
dies ire et furoris. dies luct⁹ et meroris. dies vlt̄ix p̄ctōris. De
hoc etiam die ait sic idem in sermōe Mudi stabūt ante tribunal
christi. vt audiāt vocē iudicij. q obturauerūt aurem suā ad vo
cem cōsiliij. Quid em̄ loquit̄ deus. Agite inqt p̄mam. Multi tñ
dissimulat̄. multi cōtinēt aures suas et dicūt. Dur⁹ est hic fmo
mō sic impij nō sic. cūc intonet dur⁹ sermo. x̄bum asperum cū

pronūciatum fuerit. Itē maledicī in ignē eternū. Quid ergo dicit in die illa terribili miseri p̄ctōres p̄petue cōdemniati. cum viderit scōs ad regr.ū vocari. atq; sc̄mēt̄pos ad mortis supplicia eternalit̄ destinari. Certe sicut dī Sap. v. Gemētes pre angustia sp̄ns dicēt intra se p̄māz agētes. H̄i sunt quos aliqñ habui mus inderisum t̄ in silitudinem improperij. Nos iſeniatī vi tam illoꝝ estimauim⁹ insaniā. t̄ finē illoꝝ sine hōre. Quō ergo deputati sunt int̄ filios dei t̄ iter scōs sors illoꝝ est. Nos errasim⁹ a via veritatis t̄ lumē iusticie nō illuxit nobis. t̄ solitellī gētie nō est ort⁹ nobis. Lassati sum⁹ in via iniqtatis t̄ pditōis et ambulauim⁹ vias difficiles. viam āt dñi ignorauim⁹. Quid nobis pfuit supbia. aut qđ diuītarum iactātia contulit nobis. Transierūt oīa illa tanq; nauis q̄ p̄trāsit fluctuāt̄cm aquā. cuius cū preterit nō est vestigīn inuenire. Certe hec confessio t̄ penitētia tūc erit nimis tarda. Penitebūt quidēad penam. s̄z nō couerterēt ad veniam. Mā tunc nō erit ampli⁹ loc⁹ mīe t̄ venie sed equitatis t̄ iusticie. cum p̄nūciat̄ a tremendo iudice Itē et venīc. Q̄ quātum hec s̄nīa est ab oīb⁹ metuēda. ¶ Unū legit q̄ quidā scūs cum sp̄ns fornicatiōis ip̄m grauiter tētaret. exorauit dñm vt tētator ei visiblēt apparēt. qđ et factum ē. Tunc scūs ille ait Quid tibi p̄dest q̄ me sic tētas. est em̄ summa fatuitas. Nostī nāq; q̄ cum aliquē in pct̄m precipitas. pct̄m tuū ag grauas t̄ ex cōsequenti sic penā tuam augmētas. R̄ndens demon. Scio inq̄t vex̄ esse qđ loqr̄is. scio em̄ q̄ quātō plures pecare fecero tāto diē iudicij ampli⁹ retardabo. Illam āt diem super oīa reformido. in q̄ duram illam s̄nīam me auditur expecto. Itē maledicī in ignē eteruum. q̄ parat⁹ est diabolo t̄ angelis ei⁹. Et vt fulminationē illi⁹ s̄nīe saltēt ad temp⁹ valcā retardare. Iōnitor hoīes tam grauiter tētare. Q̄ de⁹ eterne quātum tūc demones t̄ miseri p̄ctōres timēbūt et a voce tonitrui tui formidabūt. Et ergo si volueris hāc vocē non timē. t̄ illa dic mag et horribili secur⁹ esse. semina nūc opa pietatis. iusticie t̄ mīc. Q̄ felix fuerit t̄ multū beat⁹. qui nūc intelligit sup̄ egēnū t̄ pauperē. in illa die liberabit eum dñs. Unū Drouer. xi. Bñfacit aīe sūr vir misericord̄. facit etiā dignos fruct⁹. Mā qui nūc semināt in lachrymis t̄ dolore. tunc venītēt. portātēt manipulos suos cum magna exultatiōe. S̄ multi nūc semināt spinas

v j

et zizania. putates se tunc triticum messuros. non sic impij non sic
Quem seminauerit ho. hec et metet. Et ap[osto]ls ad Gala. vi. Et ergo
go d[omi]n[u]s Os[car]e x. Arastis impietate. iniqtatē messiūstis. Unū
qui seminauerit p[er]t[em] et act[us] nequicie metet gehennalem penam
Qui vero p[ro]tutes et opa p[re]me. colliget gloriā sempiternaz. nam
qui bona egerūt ibunt i vitam eternam. q[ui] vero mala i ignē eter-
num. Q[uod] opa em illoꝝ sequuntur illos. Apoca. xiiii. Nam opa tunc
saluabūt. et opa cōdennabūt. Hinc ē quod d[omi]n[u]s Iohā. v. Clemet
hora in q[ui]oꝝ qui in monumētis sunt. audiēt vocem d[omi]ni. et p[re]ce-
dent q[ui] bona fecerūt in resurrectioꝝ vite. qui p[ro]prio mala in resurre-
ctionem iudicij. vñ Apoca. iiij. d[omi]n[u]s iudex affutur. Ego sum scru-
tās renes et dabo vnicuig[es] fūm opa sua. Nam ut d[omi]n[u]s Abdie primo
Sicut fecisti fiet tibi. Et ergo scribit Hiēmie. l. ca. Et sunt p[ro]ba
iudicis ad angelos malos de p[re]tōre cōdemnato sic dicētis Red-
dite ei scđm opus suum. iuxta omnia q[ui] fecit facite illi. Et ergo si
volueris a[n]i christum autumnū bonum h[ab]e[re] et multis fructibus
abūdere. semina nūc largiter in hoc vere hui[us] p[ar]tis vite. nam q[ui]
parce seminat parce et metet. Et q[ui] seminat in b[ea]nedictionib[us]. de be-
nedictionib[us] et metet. Ut habe[re]. iiij. ad Corin. x. Sic etiam q[ui] se-
minat i maledictionib[us] et p[ar]tis. de eisdē metet. Nam ut dicitur
puerio cōmuni. Q[uod] sibi quisquis serit p[ar]tis tpe vite. Hoc si-
bi messis erit cum d[omi]n[u]s ite venite. Tercium vo. ppter q[ui] sūna iu-
diciis ē terribilis et desolata ē omni dolore plena dānatoꝝ a deo
et angelis. et ab oībus sc̄is separatio eterna. cū ps sinistra a demo-
nibus rapiet. In instati em et sine mora illa horibili sūna ab ore
christi pmulgata erūt parati demones crudelissimi. rapientes
aias miseroꝝ. ducētes eas velociter ad supplicium sempiternum
Hoc etiam p[ro]t[er]z figuratiue. Hester. viij. de mīstris assueri regis. q[ui]
erāt audiſſimi ad suspendēdū amon. Unū d[omi]n[u]s ibidem. Accno
verbū de ore regis exibat et operuerūt faciem ei[us] ministri regis.
Sic diaboli statim i illo die erūt paratissimi ad recipiēdū sta-
tim aias p[re]tōꝝ. Et h[ab]est quod d[omi]n[u]s in lamentationib[us] Hiēmie pri-
mo. Q[ui] es p[ro]secutores ei[us] apprehenderūt eā. Unū Chrysost. in li.
de repatōclapsi. Cogita seruos illos et horrēdos penaꝝ mīstros
qui p[re]tōres p[ro]cipitant ad supplicia sempiterna. Item Hugo de
scō victore. Tortores horribiles qui nunq[ue] miserent erunt pa-
rati ut data sūna. te damnatum rapiat ad tormenta sempiterna

Tunc miserand⁹ miserlamentā dicit. Suscepérūt mē sicut
leo parat⁹ ad predam. t̄ sicut catul⁹ leonis habitans in abditis
Q dolor ineffabilis. o pena indicibilis talis amarissime persecu
tionis. Elī Bernard⁹ in meditationibus suis sic ait. Quispu
tas meror erit. quis luct⁹. que tristitia quando sepaunt⁹ malia
cōsortio iustorum et a viside dei. t̄ traditi in p̄tēm demonum
ibūt cum illis in ignem eternum. Ibiq̄ erūt sine fine in luctu t̄
gemitu Procul clōgati a beata patria paradisi. t̄ in gehēna nū
q̄ lucem habituri iuxta quāritatem culpe pena sustinētes. tūc
illi miseri p̄t̄ores de omni redemptiōe desperātes usq̄ in etern
um non videbūt lumen. nam introibunt in īferiora terre tra
dētūr in man⁹ gladij partes vulpium erūt. h̄c est ipsoz demo
num qui sunt fraudulēti t̄ nequissimi ad nocēdūm omnib⁹ De
hac separationis pena sic dī Chrysostom⁹ in li. de repationelap
si. Nonnulli imperitoz putant sibi satis esse t̄ optabile videri si
tantūmodo careat gehenna. Ego at multo grauiores q̄ gehennam
dico esse cruciat⁹. remoueri t̄ abiici ab illa gloria. nec puto
acerba esse gehēne supplicia. Et sunt illa. De quib⁹ audi qđ dī
btūs Pctr⁹. Lorquet is qui arctetur a cōspectu christi hoc cre
de mihi penis oībus grauius. Et hoc solum est qđ superat ges
hennā. Elī idem sup illud Mathei. xvi. Excidet t̄ in ignē mit
tetur. Intolerabilis res est gehēna t̄ supplicium horibile. La
mē si mille quis gehēnas ponat. nil tale est durum quale ab ho
nore illi⁹ glorie appelli t̄ exosum esse a christo. Nam scđm Alu
gustum. Reprobi malleūt omne tormentum sustinere q̄ video
refaciem iudicis irati Unde Johelis secundus. A facie eius con
tremunt terra. moti sunt celi t̄ stelle retraxerūt splendorem suū
a facie eius trepidabunt populi. Certe domine tunc peccatores
infirmitabuntur t̄ peribunt a facie tua. Et hoc pre dolore nimio.
cum cam viderint auersam. t̄ quo ad ipsos terribiliter commo
tam t̄ crudelissime dicentem illud Hieremie. xviii. Dorsum et
non faciem ostendat eis in die perditionis eorum. Q qualis se
paratio. Q̄ grauis t̄ amara tunc diuisio cuiuslibet peccatoris
a facie domini taliter indignantis. t̄ horribiliter dicentis. Alme
dico vobis nescio vos Elī quidā. Charoz tristis descessus tri
stior istis Corpis t̄ anime tristissim⁹ a deitate. Charissimi app̄
h̄c omnia supradicta t̄ quasi infinita alia que breuitatis causa

D N

omittitur. expiscimur et leuate capita via. ac omni timore et tre
more die illum pavete Nam sicut dicit Sophonie primo. Juxta
est dies domini magnus iuxta et velox nimis. Et ergo dicit Esaias. xiii.
Vigilate. quia prope est dies domini. vigilate itaque quia nescitis die neque
horam. ut scribitur Mattheus. xxv. Unde prima ad Thessalonici. vlti. Fratres
ista diligenter scitis quia dies domini sicut furita in nocte veniet. Cum
enim dixerit pax et securitas tunc repentinus eis supueniet intericatur.
et sicut dolor in utero habentis et non effugiet. Elos autem fratres iam
non estis in tenebris. ut vos dies illa tanquam furor apprehendat. Elos
enim filii lucis estis et filii dei. Igitur non dormiamus sicut ceteri. sed
vigilemus et sobrii simus. Hec ubi supra. Item Lucas. xxi. Attende
vobis ne forte grauetur corda via in crapula et ebrietate. et cui
ris huius vite. et veniat super vos repetina dies illa tanquam laqueus
enim supueniet in oculis qui sedetur super faciem universae terre. Vigilate
itaque fratres omni tempore orantes ut digni habeamini oia ista fugere
que ventura sunt. et stare animi filium hominis. Hec oia ibidem. Ma
in veritate ibi erit amor et tremor et intolerabilis dolor. Unde Iohannes.
xviij. Magnus est dies domini et terribilis valde. quod sustinebit eum.
Et Esaias. ij. Et introibunt in speluncas petras a facie formidantis
domini et voragine terre. et a gloria maiestatis eius cum surrexerit per
cutient terram. Tunc enim in fremitu concutabit terram et in furore
obstupefaciet gentes. Sicut scribitur Abacuc. iiiij. Et idcirco dicit Esaias.
x. Quid facietis in die visitationis et calamitatis deinde venientis
ad cuius fugietis auxilium? Certe petra tuum nullum erit refugium
nullum solamen seu adiutorium. Unde Anselmus in libro de silentio
dicit. A dextris erunt petrae accusantia. a sinistris infinita demona
nia. Subiectum horridum chaos inferni. desuper pretiosa iudicis irati.
Foris mundus ardens. intus conscientia vrensis. vir iustus saluabitur. Spec
ulator autem sic deprehensus quod fugiet. latere tunc erit impossibile. et
appare intollerabile. Item est dicta sententia et magis formidabilis et
timenda. quia non solum corporis diuidicatur. sed etiam ipsam animam condon
nat. Unde legitur in exemplo. Duo fratres quoque unus erat fatuus et
alter sapiens. ibat pariter eadem via. Cum autem venissent ad bivium
ubi erat due vie. una delectabilis et pulchra. reliqua vero inabilis et
aspera. Fatuus videns viam delectabilem. dixit sapienti. Eamus per hanc viam. Sapiens respondit. Frater et si via ista delectabilis est.
tamen ad malum hospicium in fine deducit. Unde consulo per aliam

viam trāseam⁹. nam q̄uis ipsa sit aspera ⁊ inabilis. tamē ducit
finaliter ad hospiciū laudabile ⁊ pulch̄x nimis. magne honesta-
tis ⁊ quietis. R̄ndit fatu⁹ frater. Magis volo oculis meis cre-
dere q̄z tibi de his q̄ tu nō vides. Et sic le posuit ille fatu⁹ in via
delectabili ⁊ amena. Qd̄ sapiens vidēs nolēs eum relinqre ip-
sum seqbat. Pergētes autem pariter inciderūt statim in latro-
nes. q̄ eos ab inuicem separātes posuerūt in carcerib⁹ diuersis.
Factum est autem ut rex illi⁹ terre p̄ciperet quadam die oēs in-
carceratos ad se adduci. ut ipos iudicaret ad mortem. Elenien-
tes at isti duo fr̄es inter ceteros cum se mutuo viderēt. sapiēs
sic dixit regi. O dñe mi rex ⁊ iudex. valde cōqueror vob̄ de isto
fratre meo. Nam cum essem⁹ pariter i via. ⁊ ipse sit fatu⁹ ego no-
sapiēs sum reputat⁹. Ipse em̄ mihi nolebat credē vt iuissim⁹ p̄
quādam bonam viā quam sibi demōstraui. Sz fecit me secum ire
per quādam viā malam. vbi cecidim⁹ inter latrones. vñ reus ē
mortis mee. Ad hec fatu⁹ dixit. Dñe mi rex. Ego aduersus fra-
tre meum maiore habeo cām cōquerendi. Nam cum ip̄e sapiens
sit nō debuisset tam faciliter me secut⁹ fuisse p̄ viam quam sciuit
fore malā. Qd̄ si nō fecisset rediſsem⁹ vt iq̄z ⁊ secut⁹ eum fuissim⁹
et p̄n̄ periculum nullaten⁹ incurriſsem⁹. Elī vere re⁹ est mor-
tis mee. His v̄bis ex vtraq; pte auditis. rex talem ptulit sn̄ia⁹
dicēs. Tu fatue nolūsti sapiēti credere. ⁊ tu sapiēs secut⁹ es fa-
tuū. igitur vos ambo debetis morte cōdemnari.
Sic ergo erit fr̄es charissimi i die iudicij. ⁊ in cōsummatiōe sc̄li-
cum exhibunt aīe de latibulis suis. ⁊ corpora de sepulchrī suis. ad
recipiēdum iudiciū de cōmissis omnib⁹ opibus suis ⁊ omisiis.
Nam corp⁹ fatuū q̄z noluit sequi cōsilium aīc sapiētis. ⁊ spūs
sapiēs. q̄z secut⁹ est corp⁹ fatuū. Igit̄ condemnabitur ambo in
iudicio extremo. Et hac decā sn̄ia iudicis dī gladi⁹ ex vtraq; p-
te acut⁹. Et habet Apoca. i. Nam p̄cutiet tam q̄ ad corpus q̄z
quo ad aīam miser p̄tōrem. Elī Mat. x. Illum tūmete qui po-
test corp⁹ ⁊ aīam pdere in gehennam. Item dcām sn̄iam reddit
multum formidabilem ⁊ tumēdam q̄litas ipsi⁹ iudicis. Est em̄
ferēda a iudice circūspecto immo prudētissimo q̄ nō poterit fal-
li. Nam oīa sibi cognita sunt ⁊ nota. Ipse em̄ nouit abscondita
cordis scrutās corda ⁊ trenes de⁹. Elī ad Hebre. iiiij. Qia nuda
et apta sunt oculis ei⁹. Deus em̄ intuetur cor. Et habet primi

Regnū. xvi. **E**nī Eccīast. xxiiij. Oculi domini multo plus lucidiores sunt sole. circumspicentes omnes vias hominum. et profundum abyssi et hominum corda intuentes in absconditas partes. Et ergo ut dicit Boetius. Magna nobis iudicata est bene faciendi necessitas. cum agam? omnia ante oculos iudicis cuncta cernentis. Item Hieremie. xxxij. Oculi tui aperti sunt super omnes vias filiorum adam. et reddas vnicuique secundum fructum ad inuentionem eis. Iste est iudex vel de metuendus cui perspicabiles omnime solidum et opertum omne secretum. cui obscura clarēt. muta respondet. mens sine voce loquitur. et silentium confitetur. Hec etiam sua ferenda est a iudice nouissimo. qui non poterit flecti. nam iudicabit orbem terrarum in iusticia et populos in clemitate. nullus etiam veretur potentiam. nec alicuius accipit personam nec aliquo munere tunc placatur. Enī Deuteronomij. x. Deus magnus potens et terribilis qui personam non accipit nec munera. Certe tunc plausus valebit pura conscientia quod marsubia plena. Tunc diuitib[us] nihil puderit diuitiarum copia. sed solum pietatis et iusticie prosunt opera. Enī Ezechie. viij. Argentum eorum foras ejicietur. et aurum eorum in sterquilinium erit. Argentum et aurum non valebit liberare in die furoris domini. Tunc apparabit dolus seculi. falsitas mundi. ac vilitas et indignitas omnium diuitiarum. Quod dulce. quod iucundum erit tunc odisse mundum. et quod triste. quod amarum habuisse mundum charum. Hec sua ferenda est a iudice quod precibus non corrumperit neque mitigat. Prover. vi. Non acquiescet cuiusque precibus. Et ideo ut dicit Chrysostomus. Ibi angeli pro hominibus non intercedent. Quia iustus iudicet tunc non faci et misericordia. sed reddet. vnicuique secundum merita vel demerita. quam et inflexibilem iusticiam. Enī Ezechiel. viij. Secundum viam eorum faciam eis. et secundum opera eorum iudicabo eos. et sciens quod ego dominus. Et ergo Job. ix. expauesces dicebat. Elerebam oia opera mea sciens quia non parcis delinquenti. De his omnibus ait Bernardus in psalmo. Juste quidem iudicabit nec personam acceptabit prece uicem corruptum. sic nec precibus flectetur. Et igitur labora diligenter illuc deferre iusticiam. ubi misericordia non poteris inuenire. Nam ut scribit Prover. xi. Non puderunt diuitiae in die ultionis. sed iusticia liberabit tunc a morte. Echarissimè si scholares leones suas nescientes valde timent de exame magistrorum. quod forsitan acriter corrigentur.

Quācum hñt tunc timere miseri p̄ctōres de extrema auditiōe
summi m̄grī t iudicis. q̄ non studuerūt in libro iusticie t verita
cis. Certe in hoc examē q̄ nunc malignātur exterminabuntur
Iniusti em̄ punitur t semē impioꝝ peribit. Ecōtra vero tūc
in memoria eterna erūt iusti. t ab auditiōe mala non timebunt
Et ideo dī Eccī. viij. Ante iudiciūz para tibi iusticiā. Hcc s̄m̄a
etīa fereſ a iudice crudeli t cōmoto qui nō poterit placari. Mā
dñs qui nūc naturalr̄ māsuet⁹ est vt agn⁹. tunc apparebit qua
ſileo rugiēs crudelis t cōmot⁹. Vln̄ O ſee. xiiij. t p̄nt esse verba
dñi de auarīs. gulosis. t ſupbis i die iudicij ſic dicētis. Juxta de
ſideria ſua adimplete ſunt t ſaturati t eleuauerūt cor ſuū t obli
ci ſunt mei. Et ero eis q̄ſi leena t ſicut pardus i via aſſyriox. oc
curram eis q̄ſi viſa raptis catulis. t diſtrumpā interiora iecoris
eoꝝ t cōſumam eos q̄ſileo. Quid em̄ crudeli⁹ iſtis bestijs pote
rit iueniri. Item dī dñs ad impiū cōdemnandū. illud Ezechie.
vij. Finis venit ſup te t emittā furorem meū in te. t iudicabo te
iuxta vias tuas t ponam p̄tra te oēs abominationes tuas. Et
non parcit ocul⁹ meus ſup te t abominationes tue i medio tui
erūt. Et ſatis q̄ ego dñs. venit tēpus p̄pe ē dies occidiōis. nūc
de p̄pinquo effundā iram meā ſup te. effundā furorē meū in te.
Certe dñe ſicut ignis cōburit ſiliā. t ſicut flāma cōburcs mon
tes Ita tūc pſeq̄ris ill̄os i tēpestate tua t iira tua turbabis eos
Lūc em̄ exardecet ſicut ignis ira tua. t i furore obſtupefacies
gētes. De quo dī Eſa. xxx. Ecce nomē dñi de lōginquo veniet
ardēs furor ei⁹ t grauiſ ad portādum labia ei⁹ repleta ſunt iſ
diagnatiōe t lingua ei⁹ q̄ſi ignis d̄cuorās t ſpūs ei⁹ quaſi torrēs
inundās vſq; ad mediuſ colli. ad p̄dendas gētes ad nihilū. Hūc
furorē preuidit Job in ſpū cum dī. Quis mihi tribuat vt i inſ
ferno p̄tegas me t abſcōdas me donec p̄trāſeat furor tu⁹. Ele
re tāta erit tūc ſeueritas iudicis. Ip̄ nec verbis poterit exprimi.
nec mēte cogitari. Omnia em̄ iudicia ab initio mūdi ſup huma
num gen⁹ habita ſunt tanq; ſtille t ſcintille resp̄cū furoris dñi.
quē in hoc iudicio exercebit. Ecce q̄ſi district⁹ veniet ad iudicium.
qui mitis resarrexit t ad cclū ascēdit Vln̄ Grego. in omelia ſu
per illud Joā. xx. Thomas vn⁹ ex duodecim q̄ dicit didym⁹: ſic
ait. Frēs vitam vestrām moresq; cōponite. t is qui mitis resur
rexit a mortuis. q̄ſi strictus in iudicio veniet preuidete. Certe in

Die tremēdi examīs sui cum angelis et archāgclis. cum thronis
et dominatiōib⁹. cum principatib⁹ et p̄tātib⁹ apparet. celis et
terris ardētib⁹. cunctisq; clemētis i obsequiū sui tērore cōmo-
ris. Hūc ergo tāti pauoris iudicem a n̄ oculos v̄os ponite. hūc
vētūx timete ut hūc ventūx non timidi s̄z securi videatis. Li-
mend⁹ est ergo mō. ne tunc tūneatur Terror ei⁹ ad v̄sum bone
actiōis nos exerceat. mctus illi⁹ vitam nrām a prauitati⁹ cō/
pescat. Certe si aliq; v̄m cum suo aduersario cām dicturus in
iudicio die crastina. esset exhibend⁹ totam fortasse noctē insom-
nem ducēt qd sibi possit. qd obiectionib⁹ responderet secū
sollicita et estimāti mēte xsaret. vt iudicē inueniret asper⁹ v̄che
mēter metueret et noxius apparēt formidaret. Et q̄s ego. aut
quid ego. Mimirū non lōge futur⁹ post hoīem vermis. post x
mem puluis. Si ergo tāta cura p̄imēscit iudicium pulueris q̄
intēctione cogitādum est. q̄ formidie p̄uidendū est iudicium tan-
te maiestatis. Hec oīa idem vbi sup. Sūt et quedā alia pdictam
sn̄iam grauātia. Prūmū v̄dclz q̄r ibi nō est p̄tās resistēdi. Sa-
piē. vi. Clirtutibrachij cui q̄s resistet. Et Esa. xiiij. Quis resi-
stet iudicio tuo. Ulcre null⁹ potest resistē. sed omnes generalit
oportet cōparere. ac sn̄iam summi iudicis siue velint siue nolit
coram angelis exspectare. Īpē em̄ loqtur per Esaiam xlviij. ad
p̄tōrem cōdemnādum in hec xba. Reuclabit ignominia tua et
videbit opprobiū tuū. Ultionē capiam et nō resistet mihi hō.
Uln Job. ix. Deus cui⁹ ire resistere nemo p̄t. Nam si fortitudō q̄
rit robust⁹ est. Hester. xiiij. Dñe de⁹ rex opotens in dōne tua
cuncta sunt posita et nō est qui possit resistē voluntati tue. Tu
em̄ fecisti celum et terrā. et quicqd celi ambitu cōtinctur domin⁹
oīm tu es. nec est q̄ resistat maiestatitue. Iste est magn⁹ dñs. et
fortis et potēs. cui⁹ magnitudis et potētie non ē numer⁹ ncq; fi-
nis. Nullū etiam quātumcūq; magnum ipē timebit. Sap. vi.
Mō videbit dñs magnitudinē cuiusquā. qm̄ pusillū et magnū
ipē fecit. Q̄ es em̄ subiecti erunt pedibus eius et timebūt ipsum
in die illa vchēmēter. Nam sicut dī Ezechi. viij. In die iudicij et
furoris dñi rex lugabit. et princeps inducit merore. Itē Apoca.
vi. Reges terre et p̄icipes et tribuni et iudices diuites et fortes.
et oīs seru⁹ et liber abscondēt se in sp̄lūcis et i petris montium.
Et dicēt montib⁹ Cadite sup nos et abscōdite nos a facie sedēs.

tis sup thronū. et ab ira agni. qm̄ venit dics magnus ire. Et ibi
dem xvij. Flebūt et plangāt reges terre q̄ in babylone fornicari
sunt. et in deliciis vixerūt cum viderit fumū incendiū ei⁹. longe
stātes. ppter timorem tormentoz. Certe tūc erit tribulatio ma-
gna q̄lis nō fuit ab inicio mudi. vſq; mō. Et dī Mat. xiiiij. Se-
cundū est q̄ dcam sniam aggrauat q̄ non est ibi loc⁹ pctōribus
se absconde di seu occultādi. Nam vt dt btūs Anselm⁹ Latere
tūc erit ipossibile. et apparē intolerabile. Enī Job. xxvij. Mō
sunt tenebre. et nō est vmbra morti ibi vt abscondauit qui opant
iniquitatem. Item Bernī. in sermone. Audi stabūt aī tribunal
christi. vt audiāt vocem iudicij qui obturauerūt aures suas ad
vocem cōsilij. Et superi⁹ allcgatūm ē. Charissime hūc dicem tū
me. hunc dñm et iudicem oīa iudicatuꝝ cordialiter expauesce vt
eo diligētius possis pctā deuitare. Ma vt dī Cccī. pr. Timor
dñi expellit pctm̄. Et alibi. In timore dñi omnis hō declinat a
malo. Tercium est qđ dictam sniam aggrauat. q̄ non est ibi
loc⁹ ad alium appellādi. nec spacium appellādi Enī Ps. Quo
ibo a spū tuo. et quo a facie tua fugiam. Si ascēdero in celū tu il-
lic es. si ascēdero ad infernū ades. Ende dt de minus de pctōre
Almos. ix. Fugiet et nō saluabit ex eis qui fugerit si descenderit
vſq; ad infernū inde man⁹ mea educet eos. Et si ascenderit vſ-
q; ad celum inde trahā eos. et absconditi fuerit in vertice carme
linde scrutās auferam eos. Et si celauerit se ab oculis meis in
fundō maris. ibi mādabo serpēti et mordebit eos. Et si abierint
in captiuitatē coram inimicis suis. ibi mādabo gladio et occidet
eos. et ponam oculos meos sup eos in bono et in malo. Et ergo
Job. x. Dñs oīa iudicatur⁹ sic dt. Non est q̄ de manu mea pos-
sit eruer. Certa sunt plane video vbiꝝ nos inueniet man⁹ oīs
potētis. Enī autor de curru aīe. Quid facies diues nusquā tu-
tus bene viues. Quo te cōuertes quo cursum pdite x̄tcs Quo
vertes cursum nō tut⁹ es hic neq; sursum. Si miser ascēdis ce-
los vel ad infera tēdis. Impat in celis fer⁹ est vel ad infera celis
Si mare querat rex iste mari dñat. Nusquā tut⁹ eris sed vbiꝝ
q̄ repert⁹ haberis. Elcre vere ita nullibi patebit fuga vel in mor-
te nec in vita. Q̄ bene aduertebat hoc btūs Elcasar⁹ qui sic ī
quiens dicebat. Man⁹ oīpotētis neq; vii⁹ neq; defunct⁹ effū-
giam. Et habet. ii. Macha. vi. Ex dictis igitur pct̄ multipli⁹

e s

finale iudicium erit omnib⁹ metuendum. ⁊ hoc ppter accusatio
nem plurimoz ibi sustinēdam. Et ppter rōem vniuersoz gene
raliter reddēdam. Et ppter diffinitiuā sūiam tūc a iusto iudice
horribiliter pferēdam. Hui⁹ ergo memoria preseruat nō imme
rito quemlibet a peccatis.

LSequuntur Exempla de Secundō no
missorum.

De extremo iudicio.

CLegitur i libro de ortu carthusiensiū. q̄ quidā doctor p̄cipu⁹
et vita vt videbat ⁊ fama doctrina ⁊ sapia int̄ oēs doctores pa
risiēses excellēter honorat⁹ ⁊ mirablr gratiosus graui ⁊ vltia i
firmitate puent⁹ nō diu decumbēs diem clausit extremū. Ēnqz
tota die illa q̄ defunct⁹ est more parisēsi in aula funē in feretro
decubente fuissent cātata officia defunctoz. i crastino mane cō
gregata ibidē vniuersitate parisēsi tam scholarium q̄z doctorz
vt tā honorabili viro solēnis ⁊ venerabil preberet funeralis of
ficij sepultura. Cū igit̄ reuerēdi viri feret⁹ in quo fun⁹ iacebat
eleuare vellēt ad ecciam deferendū subito cūctis stupētib⁹ qui
mortu⁹ videbat ⁊ erat eleuato capite reseđic i feretro ac oīb⁹ au
dientib⁹ alta ⁊ terribili voce clamauit. Justo dei iudicio accusa
t⁹ sum. Et h̄ dicto caput deposituit ⁊ decubuit mortu⁹ sicut pri⁹.
Quā voce cūcti attoniti ⁊ territi deliberauerūt ipm illo die nul
lo mō fore sepieliendū sed usqz ad crastinū reseruandū. Mane ḡ
sequēti cū multitudine magna cōuenisset. dictūqz fun⁹ sicut prius
vellēt ad ecciam deportare. defunct⁹ sicut pri⁹ eleuato capite do
lorosa ⁊ terribili voce intonuit. Justo dei iudicio iudicat⁹ sum.
Quā vocē multitudine audies ⁊ itelligēs stupuit plus q̄z prius.
Et cū alterut⁹ interrogasse ut qd sibi vellent tā insoliti ⁊ inexpti
defuncti clamores. ⁊ adhuc determinauerūt ipm nisi i alio cra
stino nullaten⁹ tumulādū. Tercia ḥo die cū p̄p̄ ista pdigia fe
re tota ciuitas cōuenisset. ⁊ fun⁹ cūctis p̄patiis ad tumulū vel
lēt deportare. defunct⁹ sicut pri⁹ iā tertio altissima ⁊ mestissima
voce psonuit. Justo dei iudicio p̄dēnat⁹ sum. Quā horribili sen
tētia audita q̄s oēs imēso fuerūt tiore ⁊ tremore pculsi certifici
de p̄dēnationē tāci viri q̄ int̄ altos videbat honestate vite clarita

re fame dignitatis excellētia t̄ multiplici sc̄ia t̄ sapia p̄fulgē Ea
t̄ p̄estate erat ibi mgr̄ Bruno doctor famosus. natione t̄utoni
c̄ de colonia nō obscuris parētibus natus. cccic etiā rcm̄sis ca
nonic⁹ t̄ ibidē scholariū mgr̄ qui sup̄d̄c̄is vocib⁹ salubrit̄ territ⁹
atq; cōpunct⁹ allocut⁹ est quosdā socios ibi p̄ntes. infra script⁹
vel s̄lib⁹ v̄bis. dīc̄s Eya charissimi qd faciem⁹. Q̄ es simul pe
rim⁹. nō saluabimur nisi q̄ fugerit. Si i viridi hoc sit i arido qd fi
et. Si hō tāte dignitatis tāte l̄rature tāte scie. qui videbat tam
honeste vite. q̄ erat tā celebris fame. sic indubitate ē damnat⁹.
quid nos miseri homūculi faciem⁹. Si lugubri voce vni⁹ homū
cionis tā horribili ac stupēdo timore ac tremore cōcussi ac stupe
facti sum⁹ quid faciem⁹ cum rugit⁹ leonis cū extremi iudicij cu
ba in aures nrās p̄repuerit cum oēs audierim⁹. Surgite mor
tui venite ad iudicij. Quō in tali horribili iudicio vbi columne
eccl̄i contremiscēt. t̄ angeli terrebunt̄. t̄ territi cogent̄ apparere.
Elbitū latebim⁹. Impossibile erit latē intolerabile apparere.
Fugiam⁹ igit̄ a facie gladiū preoccupem⁹ faciem dñi in p̄fessione
Elenite adorem⁹ t̄ p̄cidam⁹ ante dcū plorem⁹ coram dñi q̄ fe
cit nos. Postq; igit̄ vocem ei⁹ audiui⁹ non obdurem⁹ cor da
nra. s̄ exēam⁹ de medio babylonis egrediamur pentapolim ig
ne t̄ sulphure iā succēsam. t̄ exēplo bt̄ pauli hēmite. t̄ bt̄ anto
nij. arsenij. euagrij. t̄ alioꝝ scōꝝ cū bt̄ oāne baptista antra de
serci queram⁹ in montib⁹ nos saluos faciam⁹ vt eterni iudicis
irā t̄ sniam damnatōis eterne euadam⁹ t̄ puenire possimus ad
portū t̄ trāquillitatē salutis eēne. His t̄ s̄lib⁹ verbis t̄ senten
tijs scip̄m t̄ quosdā socios alloquēs t̄ exhortās. Deliberauēt
ipse t̄ sex aliū viri. p̄bi sc̄cum abrenūciare mundo t̄ oib⁹ pompis.
ei⁹ t̄ ad p̄fectā p̄niam peragendā heremi deserta cōpetētia qr̄c.
et ibidē relictis oib⁹ delicijs. t̄ honorib⁹ hui⁹ mundi accipe sin
guli crucēs suas t̄ nudum christū nudū partam viā sequi. t̄ la
tam ac spacio sam deserē q̄ amatores t̄ sectatores mundi p̄ducit
ad supplicia dānator̄ Et qr̄ audierāt famā sc̄itatis sc̄i Hugois
c̄pi gratianopolitani q̄ prius aliq̄ t̄ p̄ eiusdē mgr̄ Brunois in
scholis soci⁹ credit̄ extitisse sp̄nscō inspirāte simul ad sc̄um ep̄m
memoratum accedere decreuerūt. t̄ eiusdem cōsiliū t̄ auxiliū m
inqrere. vt in ei⁹ diocesi quā audierāt multis desertis montib⁹
abūdere locū congrū obtinerēt in q̄ suū sc̄m ac salubre p̄posis.

E H

cum posset effectū mancipare Septem igit̄ sc̄i viri infrascripti
prefata de causa ad p̄dictum sc̄m epum duce sc̄o sp̄u guenerunt.
Et ut utar oīno vobis scriptis i legēda vite sc̄i Hugonis episco-
pi memorati p̄ summū pontificem Innocētium q̄ cum canonis-
sauit approbata t̄ confirmata adest mgr̄ Bruno vir religiosus
sciētiq̄ famosissim⁹ honestatis t̄ grauitatis ac toti⁹ maturita-
tis q̄si quoddam simulachr̄. Habebat at̄ socios mgr̄m Laudini-
num q̄ post eum extitit prior carthusie. t̄ duos Stephanos hiscī
Rufi canonici fuerūt. s̄z desiderio vite solitarie eis se se cōiunxe-
rūt. Hugonem q̄z quem cognominabāt capellatum eo q̄ sol⁹
ex ip̄f sacerdotis officio fungeret duos q̄z laicos q̄s appellam⁹
cōuersos Andream t̄ Garinū. Querebat autem locum hēmi-
tice vite cōgruū necdum repperat. hac igit̄ spe simul t̄ sue sc̄e cō-
uersatiōis odore trahēte venerūt. Quos eps nō solum grata-
ter. sed t̄ reuerēter suscepit t̄ tractauit t̄ voti cōpotes fecit. Ip-
so nāq̄ consulēte iuante t̄ cōicante carthusie solitudinē intra-
uerunt atq̄ extruxerūt. Anno dñi. D. lxxiiij. episcopat⁹ vero
dicti sc̄i hugonis quarto. viderat at̄ prefatus sc̄us eps circa idē
temp⁹ per somnū in eadem solitudine deum sue dignatiōi habi-
taculū constrūtem septem etiam stellas itineris sibi ducatum
prestātes erāt vero hi septem. Quapropt̄ non istoz t̄m. sed t̄q̄
successerūt eis cōsilia libēter amplex⁹ est. t̄ usq; ad mortem car-
thusie habitatores consilijs semp t̄ bñficijs fouit. licet vō t̄ pri-
mit⁹ diuini amoris tot⁹ ardēt incendijs nō aliter tamē ad disci-
pline cōlestis exercitia eoꝝ exemplis ac familiaritate inferbuit.
q̄ si flammāti q̄s faci plures alias circumponat ardētes. Erat
autem t̄ cum eis nō vt dñs aut eps. sed vt seru⁹ t̄ frater humil-
lum. t̄ ad cūctoz quācum in ip̄o erat obseq̄a paratissim⁹ Adeo
vt vir venerabilis wilhelm⁹ tunc prior sc̄i laurēti postea san-
cti theofridi abbas mgr̄ brunoni etiam ip̄e religiosa deuotioē
nō mediocriter alligat⁹ bñi hugonis cōtubernalis (bini quippe
tūc p̄ singulas habitabāt cellas) apud mgr̄m brunonē nō leuiē
cōqueret q̄ pene oīa ad humilitatē spectātria intra cellulam sibi
tanq̄ patri paret officia t̄ eps nō saltem secū vt soci⁹. sed poti⁹
cōuersaret vt famul⁹. Intātum autē heremū deuot⁹ incolebat
et sedul⁹ vt cum mgr̄ bruno nōnunq̄ exire cōpelleret dic̄s. Itē
ad oues vestras eisq; qđ debetis exsoluite

C Aliud exemplum

Refert doctor Jacob⁹ carthusiensis ī libro de pctis mētalib⁹ et crīmialib⁹ Duo fr̄s religiosi honeste pueratiois se mutuo cordialitē dilexerūt inter q̄s vñ⁹ mortui⁹ alteri apparuit ī orōne procubenti⁹ Quē viu⁹ vidēs ī vili habitu ⁊ vultu mestio. inquisi⁹ sinit cur sic apparēt. R̄ndit defunct⁹ tribus vici⁹ dicens. Ne mo credit. nemo credit. nemo credit. Quesunt viuus quid esset qđ nemo credit. R̄ndit defunct⁹. qđ districte iudicat de⁹. ⁊ qđ se uere punit. His dictis disparuit ⁊ viuētem fr̄m magno timore cōcussum dereliq̄t

C Aliud

Quidam rex fuit magn⁹ ⁊ gloriōsus ⁊ factum est pcedēte illo in curru deaurato cum regali obsequio obuissē illi duos viros attritis ⁊ sordidis idutos vestib⁹: attenuatas macie ⁊ palidas facies habētes. vt ergo rex vidit illos desilicēs cōfestum de curru. ⁊ in terram p̄cidēs adorauit ⁊ surgēs amplex⁹ est eos affectuose osculās. Magnates ⁊ illi⁹ ac p̄ceres de hoc indignati sunt arbitrātes eum fecisse indigna regali gloria non tñ ausi in faciē illum reprehendē germano fratri ei⁹ suggesterūt vt ciloq̄ret ne tāte excellētie diadēmati tātam inferat cōtumcliam. Qui cū fratrista dicēt ⁊ ei⁹ humiliationem reprehendēt ei rex r̄nsum de dit qđ tamē ille nō intellexit. Cōsuetudo at erat illi regi quādo sñiam mortis cōtra aliquem dictabat p̄conem suū ante ianuaz illi⁹ cum tuba huic officio deputata mitte. Eui⁹ voce oēs p̄gno sc̄ebat mortis reum esse. Elespe igit̄ veniēte misit rex bucinam mortis tubicinare an ianuam fr̄is sui. Quā cū audisset ille de salute desperās tota nocte sua disposuit ac summo diluculo misgris ⁊ lugubrib⁹ induit⁹ vestib⁹ cum uxore ⁊ filijs p̄git ad fores palacij flens ⁊ lugēs. Quē rex ad se ingredi fecit ⁊ vidēs eū lugētem ait. O stulte ⁊ insipiens si tu sic timuisti p̄conem germani fr̄is tui aduersus quem tenib⁹ deliquisse cognoscis. quō mihi reprehensionē intulisti qđ in humilitate salutari ⁊ osculat⁹ sum precones dei mei sonorabil⁹ tuba mortē mihi significātes ⁊ terribilem dñi occursum cui multa ⁊ magna incip̄m peccasse cōsci⁹ sum. Ecce deniq̄ tuam arguens insipietiam isto usus sum mō. Nūc ⁊ illoꝝ qui te miserūt ad mei reprehensionē stulticiā arguere curabo ⁊ ita fr̄m instructū remisit domū precepit at fieri de lignis q̄ttuor arcellas ⁊ duas qđē vndiq̄ auro cooptas os-

e iii

laç mortuorum putētia mittēs in eis aureis obserauit seris. Ali
as vero duas pice et bitumine liniēs repleuit lapidib⁹ preciosis et
estimabilib⁹ margaritis et oīm vnguētoꝝ odorib⁹ fumiculisq; ci
licinis astrinxit. deinde accerſiri fecit rep̄lxusores suos magna
tes sc̄z illos et pceres et posuit ante eos q̄ttuor ip̄as arcellas ut
estimarēt quāto quidē iste quāto vero ille p̄cio sint cōdigne. Illi
vero deauratas magni p̄cij iudicauerūt. Expedit em̄ inquit i
ter regalia diademata ponit. q̄ vero illinitate pice et bitumine erāt vi
li quodā et exili p̄cio dignas dixerūt Rex at dixit ad illos. Scie
bam et ego talia vos dicturos exteriorib⁹ em̄ oculis exteriora
cernitis et tñ nō ita oportet facere sed interiorib⁹ oculis ītrinsec⁹
reposita expedire sive honorē sive cōtumeliam. Et mox p̄cepit ut
aperirent arcellae deaurate ex quib⁹ reseratis dirus fator exala
uit et fetidissim⁹ visus ē aspect⁹. At ergo rex. Iste typ⁹ est eoꝝ
qui splēdidis q̄dē et gloriōsis induit⁹ vestib⁹ et potētia elati
sunt s̄z ītrinsec⁹ mortui malignisq; opib⁹ referti sunt. Deinde
picatas bituminatasq; p̄cipies dissolui et aperiri et cunctos qui
aderāt letificauit eoꝝ q̄ int⁹ erant splēdore et odore. Tūc ait ad
illos. Scitis qb⁹ silia suut ista. Humilib⁹ illis q̄ vilibus operti
erāt vestimentis q̄ꝝ vos exterioꝝ attēdentes habitū contume
liā putatis m̄rā ante faciē eoꝝ in terra adorationē. Ego vero itel
lectualib⁹ oculis reverentiā illoꝝ et decorē p̄siderās aīaꝝ glorifi
cat⁹ q̄dē eoꝝ tactu oī corona et regali vniuersa purpura p̄ciosio
res istos existiāui. Illos igit̄ p̄fundēs docuit ne erraret i his q̄
foris apparerēt s̄z interna accēderēt. **C** Aliud ex li. Ap̄i.
Magister Symō de tornaco Parisi⁹ in th̄ologia regebat.
Et erat excellēs doctor ille suo tpe sed cōtra decētiam talis offi
cij incontinēs et supb⁹. Hic cum sup oēs doctores ciuitatis audi
tores h̄iet et in schola corā oīb⁹ de humilitate altissime doctrine
christi q̄stionē disputatiō; p̄hibita terminaret i fine tādem et re
probū sensum i excrecāda cōtra christū blasphemie xba prupit.
Tres sunt inqt qui mūndū sectis suis et dogmatib⁹ subiugarūt
moyses christ⁹ et machumet⁹. Moyses primo iudaicū populū
infatuauit. Scđo christ⁹ a suo noīe christianos. Tercio gētīlē
populū machumet⁹. Nec mora euersis oculis sc̄z p̄ humana vo
ce horribilē. mugitū emisit et epileptia statim elisus i terrā die ter
cio eiusdē morbi mortem accepit plaga ergo i sanabili p̄cussit eū

omnipotēs & omni scīa vſq; ad p̄m̄a litterāꝝ elementā p̄m̄a
uit. sed grauiori in aīa cum hac plaga pcussus est. Tn̄m vſq; in
diem mortis sue q̄li mut⁹ compatus est iūmētis insipientib⁹ et
in luxurie feditate pmansit. Et v̄de summe ammiratiōis mira
culū Alleydē fornicariam cōcubinam suam nomīare poterat &
sciebat Boetium ḥo de triuitate q̄ iuxta cum ad spectaculū po
nebat. quem olim cordetenus scierat post indicām plagām. nec
nomīare nouerat nec valebat. Mō trāsgrediaris ergo termīos
cōstitutos & pium modum semp habeas in scripturis.

CAllud ex libro Apum.

Juuenis quidam in thēutonie partib⁹ ex sanguine principum
plenissime generosus. S; morib⁹ & vita degener episcopatum
male accepit. Qui rapinis & luxurijs verēcūde primo. S; inuere
cundissime postmodū opam dedit. Castigauit āt cum dñs fla
gello multiplici. S; cum abuteret eo in supbiam dedit eum dñs ī
mortem reprobam. Qua in hora venerabilis Conrad⁹ deo di
gnus hildemēlis ep̄s ad matutinas intēpeste noctis silētio sur
rexerat illisq; dictis resederat ad studium factur⁹ in die sermo
nem. Nec mora rapt⁹ in spū vidē se visus est ep̄m quendā vela
ta facie sed infulis insignitum ad tribunal iudicis rapi. Vox as
sunt truci vultu satellites accusant ep̄m. vn⁹ in rapina. alius in
cede hoīm atq; alij in luxurijs lubricantē. Tunc iudex assessori
bus suis ait. Accusatē discutite librate iudicium fertē sniam nec
mora assessores parent iudici ferunt in cōmuni sniam iudex ap
probat latam. Acceduit mīstri supra fuliginē nigrioris & abla
ta mitra de capite anulum casulā dalmaticam ac reliqua episco
palia indumenta detracta. ad pedes iudicis deponūt. nudūq; re
lictū cum clamore rapiūt eiulantē et a facie iudicis trahunt ad
cartara nihil secum p̄ter p̄ctā portātem. Vox assessores iudicis
surgunt & cū cantu sonoro subiungūt. Dum temp⁹ habem⁹ bo
num ad oēs opemur. His visis in spū dict⁹ hildemēsis ep̄s ī se
reversus cogitare cepit quisnā fuerit ille miserabil⁹ psul. Tum
ecce quidā ad ostiū pulsans it̄ romissus ē cū lachrymis clamans
tale ep̄m in prima villa venisse de vespe & sub eadē noctis hora
subitanea morte subtractū. Quo audito scūs psul miserrimo il
lo defuncto cōvoluit & licet inaniter quātum ad subuētionem p
iectate tñ lachrymas amarissimas fudit.

e iiiij

Ex cesario exemplum.

Cum annos paucos romae quidam cardinalis defunctus est nomine Jordanus, qui quondam de ordinis cisterciensium assumptus, sed vita ordinis in eo munere concordabat. Erat enim avarus valde sicut a quodam abbate audiui. Habebat autem notarium quendam nomine Pandolphum. Hunc cum per quoddam negocio nescio quod misusset interim expirauit. Eadem hora cum ille expleto negocio rediret mane a lucem catur uam miserabilem in agro contemplatus est. Sedebat homines in iumentis in ore caudas habentes: versis dorsis ad capita illos. Quos Jordanus cardinalis cuculla induit nudis pedibus sequebatur duo bus demonibus seducentibus. In quod aspectu dum notarius nimis horret clamauit cardinalis Pandolphe per Pandolphe. Subsistete clericorum et dicete. Quis es. aut quod clamas? Respondit ille. Ego sum iordanus dominus tuus et mortuus sum. Dicte illo. quo ducimini ille respondit. An tribunal christi. Ecce ille. Noscis quod de vobis sit futurum. Non noui inquit de te scit. sed cum illic venero beatissimus petrus de cardinalatu meo per me redditurus est regem sanctum vero benedicatur de cuncta quod si illam inde obtinere poterit saluabor. sicut autem damnabor. Sicque oculis eius subtractus est.

Cunt ibi tortores serpentibus horribiliores. deformes nigri. sed non ad vetera pigri. nunquam lassant. sed super ad hec renouant.

Chrisostomus. quod amarum erit in iudicio separari a visione dei. Si mille mihi gehenas proponas non tam reputo sicut ab illi gloriose iocunditatis societate expelli et exosum fieri creatori.

Cidem ad demetriadem ponamus ante oculos.

Autoritates secundum de iudicio extremo

CGregorius. Pensate fratres charissimi aucti conspectum tanti iudicij. quis in illo die tetro erit quoniam iam pena remedium non erit. Quia illa confusio cum reatu suo erigetur pertinget in conuentu omnium hominum angelorum erubescere. Quis cum paucor quam et tranquillum mens corpore non valet etiam iratum videtur. quem bene Sophonias describit dicens. Dies irae. dies illa. dies tribulacionis et angustie. dies calamitatis et miserie. dies tenebrarum et caliginis. dies nebulae et turbis dies tubae et clangoris. Pensate fratres extremi die iudicij super corda reproborum qua asperitate prophetata vidit amarescere quem tota appellationibus non valet explicare.

Cite. Quem mens erit hominis eterni iudicis peritiam non formidans

Ibi em̄ tūc suūl oīa pcta ante oculos redeūt. ibi cuncta q̄ cum delectatiōe acta sunt cum pudore ad memorā reuocant.

Bernard⁹. Ele mibi misero cū venerit dies illa iudicij. ⁊ ap̄ti fuerunt libri in quib⁹ omnes reatus mei ⁊ cogitationes domi no p̄sente recatabūtur

Hiero⁹. Siue comedā siue bibā siue aliud qđ faciā. sp̄ insona re videt auribus meis illa terribilis tuba. surgite mortui veite ad iudicij. q̄r quoties diē illū cogito toto corpe ⁊ tremisco.

Chrysost. Dicet at christ⁹ damnatis. Ego pp̄t vos hō fact⁹ sum. pp̄t vos alligat⁹ ⁊ illusus sum ⁊ cesus sum ⁊ crucifix⁹ sum. Ubi cantaz inuriaz meaz fruct⁹. Ecce precium sanguis mei quē dedi p̄ redēptione aiārū vestraz. Vbi est seruit⁹ v̄ia quā p̄ precio sanguis mei dedisti. Ego sup̄ gloriā meā vos habui cū essem de⁹ appārēs hō. ⁊ viliorē me oībus reb⁹ v̄is fecisti. Mā rem vilissimā terre: ampli⁹ dilexisti q̄j iusticiā meā ⁊ fidē

Gregor⁹. O q̄ anguste erūt vndiq̄ vie reprobis. Superi⁹ erit iudex irat⁹. Inferius horrendū chaos. Il dextris pcta accu sancia. Il sinistris ifinita demonia ad infernū trahētia. Intus cōscia viens. Extra mīnd⁹ ardens. Mis̄er p̄t̄r quo ibit. ⁊ sic depl̄xensus q̄ fugiet. latte em̄ erit ip̄ossible apparē itolerabile.

Aug⁹. Mallent reprobi omne tormentū sustinē inferni q̄ fa ciem irati iudicis cernere. Et dicēt montib⁹ ⁊ petris. cadite sup̄ nos ⁊ abscōdite a facie sedētissup̄ thronū ⁊ ab ira agni

Con dieb⁹ illis querēt homines mortem ⁊ non inuenient eam et desiderabūt mori. ⁊ fugiet mors ab eis.

Bernard⁹. Quid tam pauēdum. quid tam plenum vchēmē tūl̄ime sollicitudis excogitari p̄t q̄j iudicādis astare illi tā terris. co tribunali sub tā districto iudice expectare sūiam

Ancelm⁹. O lignum aridum ⁊ eternis ignib⁹ dignum quid respondebis in illa die cum exigēt a te v̄sq̄ ad ictum oculi omne temp⁹ viuendi tibi impēsum qualit̄ fuerit a te expēsum. Ele q̄t pcta prouēt tibi ex iprouiso q̄li ex insidijs q̄nō vides ⁊ fortassis terribiliora his q̄ vides. tūc quippe p̄demnabit quid fuerit i te inuictum. opis vel ocij vel sermonis v̄sq̄ ad mūmā cogitatio nem. etiam q̄ viristi si nō fuerit ad dei voluntatez directū. P̄csa cui⁹ sit fortitudis ⁊ hororis tuū atq̄ oīm cōtempslisse creatorē offendisse dominum maiestatis.

Ambrosii. O aia nunc excedat a memoria tua. Ita maledici
in igne eternu. Venite bndicti pcpite regnu. O qd p laetitia
bilis et terribilis cogitari qz ita maledici in igne eternu. Et quid
potest delectabilis cogitari qz venite bndicti pcpite regnu. Due
voces qz nihil terribilis una et nihil iucundius altera iueniri p.
Bernardus in meditationib suis. Quisputas tunc miser erit
quis luctu. que tristitia cu sepabunt impia a consortio iustorum et a
visioe dei et traditi in pcam demonum ibunt cu ipsis in igne eter-
num. ibi semper erunt sine fine in luctu et gemitu. pcul quippe a bea-
ta padisi patria exulati cruciabantur in gehenna perpetua nunquam hu-
ce visuri. nunquam refrigerium adepturi. Sed pmilia milia annorum
in inferno cruciandi nec inde unquam liberandi. ubi nec qui torquent ali-
quam fatigant. nec qui torquentur aliquam moriuntur. nihil ibi aliud
audiet nisi flet et planct gemit et vulnac merores et stridores
denti. nihil ibi videbit nisi vermes et larvales facies. torto-
res atque teterrima monstra demonum. Ardebutus miseri in igne
eterno in eternu et ultra. In carne cruciabitur per ignem. In spu-
per conscientie verme. Ibi erit dolor intolerabilis. fatorum impossibilis
timor horribilis mors corporis et aie sine spe venie et mie. Sic tam
moriuntur ut semper vivant et sic vivent ut semper moriantur. Ita aia pccato-
ris in inferno cruciabitur sine fine per peccatis et aia iusti per bonis merito-
ris in paradiso collocabitur. Munc autem alterum et duob eligantur aut semper
cruciari cum ipsis. aut perpetually letari cum scis. bonum siquidem
temalum mors et vita an nos sunt posita ut ad quem voluerimus ma-
nus extedamus. Si tormenta nos non terrat saltus pnia inuitat.

Efiniunt exempla de extremo iudicio
Secundo nouissimorum.

Incepit Tercium nouissimorum
de inferno.

Ercium nouissimorum cui salubris recordatio a peccatis
prohibetur est inferus seu gehenna. Unus namen Alchana-
sius de scoto anthonio hemita. Quidcum diabolus eum tem-
per de aliquo peccato ipse penas eternas incendij peccato debitas reme-

morās eidē se opponebat. Et sicut adē vicit diabolū t̄ liberabat a
tētationib⁹ p̄manēs immunis a pctō. Circa quā materiā inter
cetera sunt tria specialit̄ considerāda. Primum est diuersimoda
noiatio penalū locoz. Secundū est multimoda afflictio soda
liū infernoz. Terciū est varia cōditio infernaliū tormentoz q̄
rū memoria valde p̄seruat h̄iem ne cadat in pctā

CQ̄ multimoda est noiatio infernaliū locoz.

E superi⁹ positis primū principalit̄ declarādum ē diuersi
moda noiatio penalium locoz. Igit̄ scīdum ē q̄ infern⁹ est lo
cus igne⁹ ab infero sic dicit⁹. Nam aie reoz ibi inferunt ad eter
nalit̄ puniendū. Un̄ Job. vii. Qui descenderit ad infernū non
ascēdet. nec reuertet vltra in domū suam. Et sic infern⁹ appella
tur gehēna ignis. vñ Grego. in q̄rto dialogoz. Un̄ quidē ge
hēne ignis credend⁹ est sed non vno modo oes cruciat pctōres
Unusquisq; em̄ inquātu⁹ exigit culpa t̄m illic recipiet de pena
Itē Iſido. li. primo de summo bono Ignis gehēne t̄ lucebit mi
ſcris ad auginētūm pene vt videat vñ doleat. t̄ nō lucebit ad co
ſolationē ne videat vñ gaudēat. Item ibide In gehēna duplex
est dāminatoz pena quoz mente affligit tristitia. t̄ corp⁹ com
burit flamma. Ignis iste gehēnalis ineffabilit̄ cruciat pctōres.
De qb⁹ sic d̄r in psal. Cadent sup eos carbones. in igne deſcieſ
eos in miserijs nō subsistet Itē dñs in ira sua cōturbabit eos t̄
deuorabit eos ignis. Quapropter scribit̄ Eſa. ix. Igni erit cibus
Hie. xv. Dicit dñs ad dānatos. Ignis succēſus i furore meo su
per vos ardebit. Iste ignis talic inflamat⁹ est t̄ ab ira iudicis
succēſus q̄ nouo incēdio nō indigebit āmođo. t̄ vſq; i ſempitnū
Hic est q̄ d̄r Job. xx. Deuorabit eos ignis q̄ nō succēdetur. O
q̄ dure vindicabit ſe tunc dñs de miserijs pctōrib⁹ condemnatis
Un̄ Eccī vii. Un̄dicta carnis impij. ignis t̄ vermis Differt
autem ille ignis ifernalis ab iſto igne materiali p̄cipue in trib⁹
Primo in acerbitate. Eſt em̄ acerbior q̄li in infinitum. Un̄de
dicit ſanc⁹ Sebasṭian⁹ cui angel⁹ ad aurem ſtabat. q̄ iſte ignis
ſensibilis ita ſe habet et ad ignem gehēnalem ſicut ignis in parie
te depic⁹ ad iſtum ſenſibilem. Secundo in duratiōe. Nam iſte
ignis p̄t extingui. ille vero nō. Un̄ Eſa. vlti. Ignis eoz nō ex
tinguet. Mat. iii. P̄dicas autem comburit igni inextinguibili.

Paleas. i. p̄tōres. Tercio in cōsumptione. Nam iste ignis p̄t
omnia cōsumere. Nam fūm phūm. Qia cōsumit materia ignis
Ille ḥo non p̄t cōsumere. nec corpora nec spūs quos vrit. Un̄ de
p̄tōre constituto in iferno dī Job. xx. Quia q̄ fecit. tñ non
cōsumet. Hinc est q̄ dī Chrysost. in li. de repatiōe lapsi. Ignis
iste q̄ in p̄nti vita est cōsumit cuncta q̄ recipit. Ille ḥo q̄s susci-
pit semp cruciat. t̄ pene sue semp integros reseruat. ppter ea t̄ in-
extinguibilis dī. Nō solum q̄ ipse nō extinguet. sed q̄ nec eos
quos suscipit perimit t̄ extinguit. Scriptura em̄ dicit. Quia
p̄tōres induēt incorruptionē. sed non ad honorem vite. sed ad
diuturnitatē supplicij pfuturā. Hui⁹ autem pene vim t̄ ignis
illi⁹ potētiā. nulla vox exponē t̄ null⁹ sermo poterit explica-
re. Ibi qd̄ agam⁹. quid rñdebam⁹. Nihil erit ibi nisi strix dor-
tium. nisi vlulat⁹ t̄ fletus t̄ scua p̄ma cessantib⁹ vndiqz auxilijs
et vndiqz inualescentib⁹ penis. Et ignis ille sicut nō h̄z naturā
cōsumendi. sic nec illuminādi. Sz est ignis obscurus t̄ flāma tene-
brosa. Tercio infern⁹ dī loc⁹ inquietus. Un̄ in rex natura q̄
dā locus sp̄ est quiet⁹. vt supior p̄s mūdi. Quidā qñqz quiet⁹ et
qñqz turbat⁹. vt p̄s ei⁹ media. Sic pbabile est terciā p̄tē sz in-
feriorēm semp esse turbatā. t̄ ideo dī tartar⁹. Nam fūm Dapiā
Tartarus dī turbat⁹. Drouenit aut̄ inquieres siue turbatio ibi
specialit ex trib⁹. Pdumo ex penaꝝ varietate. sicut temp⁹ di-
cit esse turbatum qnādō mixtum est cum pluvia grandine niue
et huīoi. que dicuntur esse in iferno. Un̄ p̄s. Pluit sup peccato-
res laqueos ignis sulphur t̄ spūs procellarꝝ pars calicis eoruī.
Secūdo ex ministroꝝ vexatione. Hieremie. xvi. Sernietis
dys alienis qui nō dabunt vobis requiem die ac nocte. Ter-
cio ex mutuo clamore. Esa. xlv. Elos clamabitis p̄tē dolore et
p̄tē cōtritione spūs vlulabitis. Certe tūc culibet vlulanti t̄ sic
clamāti respondebit domin⁹. Hiēmie. xxx. Quid clamas super
cōtritione tua insanabilis est dolor tu⁹. ppter multitudinem ini-
quitatis tue. ppter dura p̄tē feci hēctibi. Tercio dī infern⁹ lo-
cus intemperatissim⁹. Un̄ dicitur auern⁹ quasi sine vere. i. sine
temperātia. Nam pene nō sunt ibi in aliquo typate. sed i summo
gradu t̄ excessu maximo. Sunt enim ibi tenebre ultra modum
excessive. propter quod Matthēi. xxiiij. dicuntur tenebre exterio-
res. Exinde patet Exodi decimo capitulo de tenebris palpa-

bilib⁹ que fuerūt in egypto quā tomagis erūt ibi grauiores. vñ
Job.xx. Q̄ es tenebre abscondite sunt in oculis ei⁹. Tunc p̄ctō:
dicet illud Ps. Posuerūt me in lacu īferiori in tenebris ⁊ i vñ
bra mortis. Item Collocauit me ī obscuris sicut mortuos secu
li. ⁊ anxiat⁹ est sup me spūs me⁹. Silr ⁊ illud lamētatiōis. Hie
mie.iiij. In tenebris collocauit me q̄si mortuos sempitnos. Itē
est ibi summ⁹ calor. ppter qđ dicit Job.xxiij. Calor nimi⁹ Et
rō illi⁹ est. q̄i non exaltat sed inclusus ē sicut calor in fornace. vñ
Ps. Dones eos ut clibanū ignis in tpe vultus tui. dñs in ira
sua cōturbabit eos ⁊ deuorabit eos ignis. Ibi est summū frig⁹
Job.xxiij. Ab aq̄s niuiū Alque ille dicūt aque niuiū q̄ pre cete
ris aquaz substātijs sunt frigidiores. ⁊ huiō signum ē stridor
dentiū qui est signum magni frigoris ⁊ algoris. Un Fulgēci⁹ i
epla. Duo sunt p̄cipalia in īferno tornēta scz frig⁹ intolerabi
le. ⁊ calor ignis inextinguibil⁹. Et iō scribit Mat.xxiij. q̄ibi erit
flet⁹ ⁊ stridor dētium. Flet⁹ nāq̄ in liquefactiōe oclōz de calore
nascit. stridor vero dentium ex frigore causat. Un Job.xxiij. Ad
niuum calorez trāseat ab aquis uiuium. Un in bello metrico
de vita ⁊ gestis alexādri. Utrit⁹ glacie niuiū. de frigore transic
ad penas. o supplicū miserabilē semp ⁊ nunq̄ morit quem car
cer torquet auerni. Quarto dī īferu⁹ locus desolatissimus
Hinc est q̄ scđm papiam acheron vocat. ab a qđ est sine ⁊ chēro
ta gaudium q̄si sine gaudio. ⁊ h̄ quo ad caretiam oīs boni. Un
commētator auerrois.ij. Poetrie. In īferno cōtinuo est tristi
cia ⁊ meror sine cōsolatiōe. Non em̄ h̄nt damnati retro aliquā
cōsolationem amūdo q̄i non valēt eis suffragia. nec desup de ce
lo nam ex hoc nō fluit sup eos aliq̄mīa. nec sperat grām de futu
ro. Sic em̄ nulla erit eis redemptiōis venia ⁊ sic erunt tristissi
mi in desolatiōe sempiterna. Et ergo Sap.iiij. dī q̄ vsc̄ ad su
premū desolabūtur. Un Lenoz pri. dī aīa damnata. Posu
it me desolatam tota die merore cofectam. Esa.xxiij. P̄ctō
desolabit in sclā seculoꝝ. Heu dolor o pena. vach desolatio ples
na. Om̄ni tornēto sup hoc hō corde memēto.

Q̄ multimoda est afflictio sodaliū īfernoꝝ
Rōne d̄bito nūc seq̄tur exponēdum q̄ multimoda ē af
flictio sodaliū īfernoꝝ Tales em̄ sodales scz diaboli sunt
aspectu horribiles. effectu crudeles ac tortores infatigabiles.

Primo ergo dico q̄ diaboli siue demones sunt aspectu multuz
horribiles. et ppterā formis horribilib⁹ depingūtur in ecclesijs.
Cū legit q̄ quidam religiosus de nocte i dormitorio lacēs ce-
pit terribilit̄ clamare Et cū venissent ad eū alijs fr̄es videbāt eū
firis oculis ad parietē immobilit̄ respicientē nec ad aliqd respō-
dente. sed mirabili horrore cōcussum et timore. Mane at a prio-
re int̄rogat⁹ quid i nocte habuisset. r̄ndit se diabolū vidisse. Re-
quisit⁹ cuius esset forme. r̄ndit: Hāc facilē nō possim describere
sed hoc inq̄t dico. Si esset vna pte furn⁹ ardēs. et figura ei⁹ ex
alia pte. magis eligerem intrare furnū q̄s videre illā horribilissi-
mā demonis figurā. Hinc ē q̄ b̄tūs Ber. sup psal. Qui habitat
sic dicitur. Quid putatis fr̄es. si alicui vn⁹ ex tā multis principib⁹ te-
nebraz in medium n̄m irrueret i tota feritate sua ac tenebrosi
corpis enormitate appareliceret q̄s illū possit vel corporis sensu
sustine vel cordis. Etiō sicut in vita spatz legit⁹ quidaz sener
dixit. Credo q̄ sialiq̄s vidēt demones in ca forma q̄ dānati eos
sint visuri. nō posset viue. s̄ statim moreret. Unū dicitur b̄tūs Gre-
go. de Crisorio q̄ cum infirmaret. et videret multitudinē demo-
nū sibi astātium. cepit alti⁹ clamare. inducias usq; mane Et cū
hoc dicēs vertēt se hic atq; illuc ne vidēt eos. pre nimio timore
velxmetissime perturbat⁹ statim moriebat. Coturbati em̄ sunt
qui videbāt eos et timuit oīs hō. Ecce q̄ horribiles erūt in affli-
ctu q̄ taliter occidūt cum solo aspectu. vn̄ Job. xx. Gladēt et ve-
niēt sup eos horribiles. Et hoc est q̄ innuit Bernard⁹ ubi dicitur.
O aia mea q̄s erit tibi paucor cū dimissis omnib⁹. q̄n̄ tibi p̄nta
tam iocūda. tam grat⁹ aspect⁹. cohabitatio tam familiaris. sola
paucēs ignotā ingredieris regionē. cum tibi cateruatum deterrē-
tia illa mōstra deterrima occurret. O quāta erit demonū hor-
ribilitas i formis aīalium crudelissimoꝝ apparētium. Sap. xi.
Pro eo q̄ errātes colebāt mutos serpentes et bestias supuacu-
as. imisiſti cīs multitudinē mutoꝝ aīalium i vindictā. vt scirēt
q̄ per q̄ peccat q̄s. p̄hēc et torqueat. Non em̄ impossibilis erat oī
potēs man⁹ tua q̄ creauit orbem terrarū ex materia iūisa imitte-
re illis multitudinē visoꝝ. aut audaces leones vel noui generis
bestias ira plenas. aut vaporē ignē spirātes. aut odorē sumi
proferētes. aut horrēdas ab oculis scintillas emitētes. q̄ꝝ nō
solum: lesura poterat illos exterminare. s̄ et aspect⁹ p̄ timore oc-

cidere. Nec ibidē vñ Job. xvi. Hostis me⁹ terribilib⁹ oculis me⁹
intuit⁹ est. Item eiusdē vltimo. Sternutatio ei⁹ splēdor ignis.
et oculi ei⁹ vt palpebre diluculi. de ore ei⁹ lampades pcedunt sis-
cut tede ignis succēse. de narib⁹ eius pcedit fum⁹ sicut olle suco-
cēse atq⁹ feruētis. Un⁹ poeta refert. Sunt ibi serpētes flāmas
ex ore vomētes. De flatu qz pereunt aie miserop. Secundo in
effectu sunt crudeles. Un⁹ Job. xvi. Collegit furorem suum in
me. et cōminans mihi. infremuit ptra me dentib⁹ suis. Un⁹ ps.
Aperuerūt sup me os suū sicut leo rapiēs et rugiēs. Item tēta
uerūt me subsannauerūt me subsannatiōe frēnduerunt sup me
dentib⁹ suis. Un⁹ Eccl. xxi. Dentes illi⁹ dentes leonis interfici-
entis aias hoīm. Hinc dī pri. Pe. v. q̄ diabolus tanq̄ leo rugi-
ens circuit querēs quem deuoret. In die cīm nouissimo inuita-
bunt diaboli ad deuorādum pctōres. Esa. lvi. Omnes bestie a-
gri et vniuerse bestie silue venite ad deuorādum. Item Brēmie.
xij. Venite pgregamī oēs bestie terre. pperate ad deuorādum.
De isto refert exemplū btūs Grego. in li. dialogorū. Un⁹ dī q̄
erat quidā Dorus noīe. non re. sed tīm noīe monach⁹ cui nūm
graue erat si q̄s p salute sua ei aliqd loqueret. Nō solum āt bos-
na nō faceret. s̄ etiam nō poterat audire. Hic cum extremū age-
ret spūm cōuenerunt frēs. vt egressum illi⁹ anime orādo ptege-
rēt. Tunc repēte cepit eisdē frībus ibidē existentib⁹ acclamare
necnō magnis vocib⁹ orōnes eoꝝ interrūpere ita dicēs. Rece-
dite recedite. ego dat⁹ sum draconi ad deuorādum. qui ppter ve-
strā pftiam me non p̄t deuorare. Caput meum iam ore suo ab-
sorbiuit. date locū ne ampli⁹ me cruciet. s̄ faciat quod futuz est.
Si ad deuorandum ip̄i dat⁹ sum q̄re ppter vos moras patior.
Tūc frēs ceperunt ei dicē. Quid est qđ loqr̄is? Signū tibi scē
crucis ip̄ime. R̄dit ille cum magnis clamorib⁹ dicēs. Elolo
me signare. sed nō possum. q̄ squamis hui⁹ draconis stimulor⁹ et
premor. Cūq̄ frēs hec audissent. pstrati in terram cum lachry-
mis ceperūt p redemptiōe illi⁹ exorare. Et ecce ccpit eger subis-
to cū magnis vocib⁹ clamare dicēs. Grās ago deo. cccc draco q̄
me ad deuorādum accepit orōnib⁹ vestris expulsus est. et oīno
recessit. Item in q̄rto libro dialogor⁹ refert idē Grego. aliud ex
emplū. Ait em⁹ q̄ in p̄tib⁹ Iconie in qđā monasterio cōgalatōn
noīe dī acceditse q̄ qđā fuit monach⁹ sc̄is reputat⁹ in cōspectu

hūm q̄lls nō fuerat inuent⁹ apud dēū. Nam cum fr̄s eum esti
mabāc ieiunare. latēter cōsucuerat comedē. Hic in agone p̄sticu
tus fecit ad se fr̄s generalit̄ cōuocari. qb⁹ ipse dicit. Ecce nunc
ad deuorandū traditus sum draconī. q̄ cauda sua genua mea pe
desq; meos fortē colligauit. caput &o suū in os meum mittens
sp̄m meum ebilēs extraxit. qb⁹ dicitis exspirauit. Et sicut videt
sunt &ba cōdemnati p̄ctōris q̄ scribūtur Hiere. li. Comedit me
absorbuit me sicut draco. Iste ē draco magn⁹ & rufus h̄ns septē
capita & decem cornua i capite suo de quo dī Apoca. xij. Factu⁹
est plūm magnū in celo. Michael & angeli ei⁹ prediabant cū dra
cone & draco pugnauit & angelici⁹ & non p̄ualuerūt. neq; locus
coꝝ inuent⁹ est ampli⁹ in celo. Et p̄icte⁹ est draco ille magn⁹ ser
pens antiquus q̄ vocat diabol⁹ & sathanas. q̄ seducit vniuersu⁹
orbi. Et ḡ dī ibidem Ue terre & mari. q̄r descēdit ad vos dia
bol⁹. Diabolus em̄ zelo nimio bonis inuidet q̄ conātur locum e⁹
possidē in celo de quo ip̄e miserabil⁹ p̄icte⁹ est in penas. Et quā
tum magis appropinqt dies ultima. tāto ardētius cēptat & fer
uet inuidia. O q̄nta erit demonū austritas & malicia de quib⁹
Bernard⁹ in psa. O q̄z impij tortores. tūc torqbunt p̄ctōres et
terribiles vltiores vindicabut malos mores. Hox autēz crude
litas & malicia diuersimode cōfortatur. primo q̄r plures sunt &
multi. Un̄ Psā. Multiplicati sunt q̄ tribulant me. multi insur
gūt aduersum me. Hinc ē quod dī Job. xix. Obsederūt in giro
tabernaculū meum. Un̄ legit̄ in vitaspaz. q̄ quidā senex videt
demones circūstantes hoīes sicut apes. Et ergo dī in Psalmo
Circumdederūt me sicut apes. & exarserūt sicut ignis in spinis.
Secūdo. q̄r fortes sunt & potētes. qđ Alpls innuit ad Eph. vi.
vbi vocat eos p̄incipes & p̄tates & mundi rectores. Et q̄r rā po
tētes sunt & tam fortes ad nocendum. Ideo dī in Psal. Elim
faciebat q̄ qucrebat aīam meam. Et alibi. Irruerunt in me for
tes De hac etiā potēcia dī Job. xl Non est p̄tās sup terrā que
comparet ei qui fac⁹ est ut nullū timet. Omne sublime videt.
et ip̄e est rex sup oēs filios supbie. Huiōiāt potētiām & supbiaz
marie exercebūt in punitione maloz ipsos crudelissime affligē
to. Un̄ Eccī. xxxix. Sunt sp̄ns qui ad vindictā creati sunt. & i
furore suo cōfirmauerūt tormenta. & in tpe cōsummatiōis effū
det xtutem & furorem ei⁹ qui fecit illos. Mā furor illis fm silcu

dinē serpētis t̄ sicut aspidis surde obturatis aures suas. *Esa.*
lviij. Ego creavi fabr̄ sufflantē in ignē prunas t̄ pferentē vas i
op̄ sun. t̄ ego creavi iterfectore ad dispēndū. De hoc crudeli i
terfectore pctōr p̄dēnat sic loquit *Job.* xvi. Circū dedit melā
ceis suis vulnerauit lūbos meos t̄ nō p̄pcit. effudit i terra visi
cera mea cōcidit me vulnē sup vulnē irruit i me quasi gigas.
Tercio sunt demōes i torquē dō ifatigabiles. vñ *Danie.* in Mo
cessabūt mīstri regis succendē fornacē. Unū qdā. Sunt ibi tor
tores serpētib⁹ hōridiores. Difformes nigri. sed nō ad x̄bera pi
gri. Nunquā lassant. scd sp̄ ad h̄c renouant. Ad mala feruētes.
sunt ad penasq̄ rec̄tes. Semper tristati. sp̄q̄ ferire pati. Semper
in ardescūt. nec cessant nec req̄escūt. Hic ē q̄ *Deutro.* xxvij. cui
libet pctōr dī. Seruies inimico tuo quē imittet dñs tibi i fame
siti t̄ nuditate. t̄ in oī penuria. t̄ augebit dñs plagas pessimas
et ppetuas. O quāta erit tūc dānatox pena q̄ sine i termmissione
sp̄ crit p̄tinua sine pace t̄ reqe i miseria t̄ angustia. Unū de pctō
rib⁹ dī *Ezechie.* vii. Angustia supueniēt c̄rq̄et pacē t̄ nō erit
cōturbatio veniet sup p̄urbationē. Itē *Apoca.* xiiiij. Mo h̄nt
requiē die ac nocte q̄ adorauerūt bestiā t̄ imaginē ei⁹. Tūc pctōr
bñ possit dicē hoc qđ scribit *Esa.* xxxvij. Mo videlō dñm dēū
in era viuentiū. nec aspiciam hoīem ultra t̄ habitatorē quietis.
Silr t̄ illud *Hie.* lxv. Ele mihi misero. q̄ addidit dñs dolorem
dolori meo t̄ requiē non iueni. Eerte tūc pueret dolor ei⁹ in ca
put ei⁹. t̄ in vertice illi⁹ iniqtas ei⁹ descēdet

CQ̄ varia est cōditio penaꝝ infernoꝝ.

Unc̄ restat mēbꝝ terciū de hac materia. ptin⁹ declarādū
qd̄ est varia cōditio ifernaliū tormentox. Sunt em̄ pluēs
cōditiones specialiter faciētes ad aggrauationē pene ifernalis.
P̄ima ē acerbitas qđ ptz ex fletu t̄ striatore dentiū. ex planctu
et desiderio mortis. ex mādicatione linguax t̄ blasphemia crea
toris et ex multis alijs his silib⁹ q̄ oīa ibidē sunt vētura. vt ptz
ex locis varijs scripturax. *Apoca.* xvi. Comederūt linguas su
as pre dolore t̄ blasphemauerūt dēū celi pre dolorib⁹ suis. Hinc
Grego. dt. Qđ hic suspicari nō potuit illic cruciatui dedit⁹ inue
nit. Itē *Hiero.* Tanta erit in iferno vis doloris q̄ mens ad ali
ud dirigi nō poterit. nisi ad qđ vis doloris ipellit. Dicet em̄ tūc
pctōr illud *Hie.* viij. Dolor me⁹ sup dolore. Tanta em̄ erit acer
f i

bitas penaz q̄ pctōres vitaq̄ oes appetūt spreta t cōtempta:
mortē quam oēs fugiūt ardēti desiderio sepi⁹ affectabūt. Elī
Apoca ix. In dieb⁹ illis q̄rēt hoīes mortem t nō inueniēt eā. t
desiderabūt mori. t fugiet mors ab eis. Acerbitatē x̄o pene in-
fernalis testat dñs Hie. ix. vbi dt. Ego cibabo pp̄lmistū absin-
thio. t potū dabo eis aquā sellis. p̄bec amaritudinē designās in-
fernaliū tormentoz. Consideratio huiōi acerbitatis fecit quēdaz
iūuenē delicate nutritiū intrare ordinē pdicatoz. Quo igresso
cū quidā sapiēs a pareētib⁹ ei⁹ missus vt ei p̄suadēt egressum an-
q̄ p̄fiteret dices. Delicate nutrit⁹ es. nō poteris sustinē rigore
ordis t aspitatē. R̄ndit iūuenis. Mgr. pp̄t hoc ordinē intraui.
q̄ sc̄m me deliciā. t nihil aspitat⁹ polle sustinē. cogitās q̄ acer-
bissima pena iferni mihi itolerabil' es. t iō elcgi poti⁹ hāc pena
ordis q̄ illā sustinē. nā sicut scriptū est Job. vi. Qui timet prui-
nā irruit sup eū nix. Hec etiā p̄sideratio mouit quendā pet x̄ he-
mitā ad mirabile p̄mam quā fecit. De q̄ narrat btūs Gregor. in
quartoli. dialogoz. Ait em q̄ qdā Petr⁹ monach⁹ ex regione
hibernic ort⁹ priusquā heremū petēt molestia corporis iteruenc-
te defunct⁹ est. Sed p̄tin⁹ corpi restitut⁹ inferni supplicia atq̄
innumera flāma ploca se vidisse attestabāt. Qui etiā q̄ldā hui⁹
seculi potētes i huiōi flamma suspēlos se vidisse narravit. Qui
cum iā deduct⁹ es. vt in illis t ipse mergeret. subito angelū co-
rusci habit⁹ apparuisse fatebat. qui ipm i ignē mitti phibuit. q̄
etiā dixit. Egredē. t q̄li tibi post hoc viuendū sit cautiſſime at-
tēde. post quā vocē excalescētib⁹ mēbris ab eterne mortis som-
no euigilās. cuncta q̄ circa eū gesta fuerāt oib⁹ narravit. tatisq;
se postmodū vigilijs t ieunij p̄strinxit vt iferni eū vidisse tor-
menta. etiā si lingua tacēt. cōuersatio acclamaret. Scđa cōditio
est tormentoz multiplicitas. Est em penaz numer⁹ q̄si infinit⁹.
Elī dr in psal. Circūdederūt me mala q̄z non est numer⁹. Et
ergo dr Deutro. xxxij. Cōgregabo sup eos mala. t sagittas me-
as cōplebo i eis. Elere scribit̄ Esa. v. Sagitte cius acute. t oēs
arc⁹ cius extēti. Multas b̄z dñs sagittas i pharetra sua. q̄s nō
dū oēs extraxit. q̄ post finale iudiciū pctō:ib⁹ immittentur. Ne
sagitte sunt pene varie. qb⁹ multipli tunc miseri torq̄bunt̄. Elī
dr in psal. Sagitte potētis acute cū carbonib⁹ desolatorij. Itē
dicit dñs Deutro. xxxij. Pnebriabo sagittas meas sanguine. ct

gladi⁹ meus deuorabit carnes. foris deuorabit eos gladi⁹. int⁹
pauor. cōsumetur fame ⁊ deuorabūt eos aues moſu amarissi
mo. dētes bestiaz imitā in eos cū furore trahentū sup terrā ac
qz serpētum. De hac penaꝝ multiplicitate sic dī Gre. sup illud
Mat. viiij. En̄c̄ient̄ in tenebras exteriores. In̄fern̄o erit frig⁹
insupabile. ignis iextingubil⁹. x̄mis imortalis. fetor itolerabil⁹.
tenebre palpabiles. flagella cedentia. horrida visio demonū. cō-
fusio pctōrꝝ. ⁊ desperatio oīm bonoꝝ. El̄n quidā In̄fern̄ est fo-
uea mortifera penus oībꝝ ⁊ miserijs referta. Hinc dī i psal. Plu-
it sup pctōres laqueos ignis sulphur ⁊ spūs pcellaz ps calicis
eoz. Et notāter dī ps qz nō solum i dictis fz nec etiā in mille cō-
slib⁹ possit pene integriras pſcē explicari. Mā quicqđ de penis
hic dixerim⁹ est tanqz nūma ps vni⁹ festuce respectu magnitu-
dis iſinīte. Ut at̄ hēc penaꝝ multiplicitas exp̄ſiūs declaret.
Motādum ē qz dānati crūt pleni miseria et dolore. habebūt c̄m
fletū in oculis. striōrē in dērib⁹. fetorē in narib⁹. geminū in vo-
cib⁹. terrorē in aurib⁹. vincula i manib⁹ ⁊ pedib⁹. ignisqz ardore
in mēbris oībꝝ. Ecce qz repleta ē penis atqz plagis aīa pctōris i
infernū descendētis. Et ergo de dēnatīs dī Eccī. xv. Tencbit
en̄ tribulatio ⁊ angustia vallabit eum. Et eiusdē. xx. Dis dolor
irruat sup eum. Item dī Eſaie. xiiij. Omne cor homīs tabescet ⁊
cōteretur tortionem ⁊ dolorem tenebunt. quasi parturīs dole-
bunt vnuſquisqz ad proximū suū stupebit. facies cōbustē vuleꝝ
eoꝝ. El̄n Baruth. vi. Migrē sunt facies eoꝝ a sumo. Mā omi-
nes pctōres redigēt in ollam. Ut habet Joā. iiij. Et dolores po-
tūrūtis venīt ci. Ut scribit̄ Oſec. xiiij. Qz multa flagella pec-
catoris. Lunc c̄m potest dicē cum psal. Circumdecrūt me do-
lores mortis nō tpalis sed ppetue. ⁊ pericula iſernī inuenerunt
me. Recte dī circumdecrūt qz abyssus sicut vestimentum ami-
ctus ei⁹. Nam induit maledictionē sicut vestimentum ⁊ itranit
aqua in interiora ei⁹. ⁊ sicut oleum in ossib⁹ ciuis fieri qz ci sicut ve-
stimentum quo operitur. ⁊ sicut zona quo semper precingatur.
Qz quale vestimentum de filis penaꝝ tam multiplicium sic forti-
ter cōtextum qz ppetuis tpibus nunqz erit detexēdum seu etiaz
deponēdum. Nam funicolo eternitatis erit pctōr insp̄abiliter
colligat̄. Qz asperꝝ ⁊ mordetum sentiet illud tegumentū. Ip̄m
nāqz est de qz scribit̄ Eſa. xiiij. Operimentū tuū erunt vci mes.

¶

Lam multiplicis penecōsideratio reuocauit ipm̄ danid a mor
te p̄cti ad p̄m̄ peragēdam. Un̄ dixit ad dñm̄ Quātas ostē
disti mihi tribulationes multas t̄ malas. t̄ cōuersus viuificasti
me. Hui⁹ etiā multiplicis penecōsideratio mouit quendā hēmi
tam. Sicut legit̄ in vitaspat̄ ad asperrimā p̄m̄. quā in here
mo peragebat. a q̄ cum q̄rerc̄ cur se ita iterficēt. r̄ndit. Lor⁹ la
bor vite mee nō est idone⁹ p̄pari ad vnum dic̄ tormentor̄ q̄ p̄ctō
rib⁹ in futuro seculo p̄parant. Itēz narrat̄ in gestis angloz. q̄
t̄pe Cōstantini minoris qdā miles defunctus circa annos dñi.
dcccvi. qui postmodū vite restitu⁹ penis territ⁹ q̄s viderat. ad
heremū fugit. fecitq; cellulā iuxta quendā flum̄ in q̄ vestib⁹ in
dūt⁹ sepe balneaba⁹ p̄mittēt̄ vestimenta sic ad carnem cōgelari.
Postea nō balneū calidissimū intrabat. t̄ sic cōtinuo fecit quo
usq; moreret̄. Et cum sup̄ isto a videntib⁹ argueret̄. talit̄ r̄ndes
bat. Si vidissetis q̄ ego vidi. eadē vel maiora mecum faceretis.
Mā h̄m̄ Ḡe. sup̄ Job. Sup̄ oīa puocat̄ cōpunctionē visio pes
ne infernalis. Tercia cōditio penā gehēne aggrauās est eterni
nitas. vñ Sap̄.iiiij. Illos videlz p̄ctores deridebit. t̄ erunt post
hoc decidētes sine honore inē mortuos in ppetuū. Et Mat. xxv
Ibūt̄ hi in suppliciū eternū. Itēz Judith. xvi. Dabit dñs ignē
et vermē in carnē eoꝝ. t̄ vrantur t̄ viuāt. t̄ sentiat̄ usq; i sc̄m̄pi
ternū. Idem dī Esa. vlti. Uermis eoꝝ non extinguet̄. Un̄ dī
dñs Deutro. xxxij. Ignis succēsus est in fur ore meo. t̄ ardebit
usq; ad inferni nouissima hoc ē in ppetuū sine fine. Esa. xxij. O
quis de vobis poterit habitare cū igne deuorāte. aut q̄s habita
bit ex vobis cū ardorib⁹ sempiternis. Et eiusdē. xxvij. Et trā
in pice ardētem nocte ac die nō extinguet̄ in sempiternū. Ascen
det sum⁹ eius a generatiōe t̄ i generationē. desolabit̄ in sclā sclō
rū. vñ Apoca. xx. Diabol⁹ missus ē in stagnū ignis t̄ sulphur⁹.
vbi t̄ bestia t̄ pseuodo cruciabunt̄ nocte ac die in sclā sclōꝝ. Et q̄
nō est inuent⁹ in libro vite script⁹ missus ē in stagnū ignis ibi
erit umbra mortis t̄ null⁹ ort⁹. sed sempitern⁹ horror ihabitac.
Et habet Job. x. vñ Grego. in moralib⁹ sic dī. Horreto modo
tūc erit miser⁹ dolor cū fortitudie. flāma cū obscuritate. t̄ mors
sine morte. finis sine fine. defect⁹ sine defectu. Quia t̄ mors sem
per viuit. t̄ finis sp̄incipit. t̄ defect⁹ deficere nescit. Un̄ poeta re
fert. Nō venit ad metas mortis miserabilis etas. Mescit finiri

semper videt oriri. Semper vexato spiritu geminum renouatum. Hic per
terram blesensis in quodam episcopatu sic ait. Ibi non est supplicior modus nec i
termisso siue finis. Nam ibi finis spiritus incipiet. mors non morietur. nec
defectus deficit. ut dannati homines conditio spiritus in doloris materiam et
mortis eterne pabulum. miserabiliter recidivat. Quare dicit in psalmo.
Sicut oves in inferno positi sunt. mors depascet eos. Et si morte
pascentem impium quod potabunt illi si mors est pastus qualis erit post
Audi prophetam. Elua eorum via fellis et mortis amarissima sed draco
nus. vini eorum venenum aspidum insanabile. Ita scribit Deutonomio.
xxxij. O quele peccatorum nutrimentum videlicet mortis perpetuum tam crude
le supplicium viuere tunc morti quam vite sunt mortui. Hinc est quod Bernar
dus dicit. quando de consideratione ad Eugenium papam Horreum ver
mum mordacem et mortem viuacem. horreum icidem in manu mortis viue
tis et vite morietis. Unde Gregorius. Morte immortali morientur impii. O
deus eterne que me posuisti per trahendum tibi. et fac sum mihi me ipsum
grauis. Cur non collis peccatum meum. ut hoc perpetuum possim evadere
tormentum. O felix et beatus qui peccatorum sordibus nequaquam fuerit in
fectus. qui post mundi gaudia non abiit. nec in vanitates et illusiones
falsas respergit. Nos autem miseri errauimus a via veritatis. et iusti
cielum non illuxit nobis. lassati sumus in via iniustitiae et perditionis.
et ambulauimus vias difficiles. vias graues et inutiles. per viam
autem domini noluimus ambulare. Clericis sicut dicitur Esa. xlvi. In vacuum
laborauimus sine causa. et vane fortitudinem nostram presumimus. Quid
enim nobis profuit superbia. quod diuinitas pompa et iactantia. quod precios
a corporis indumenta. quod comeditiones et crapule. quid risus et leti
cie. Quid haec omnia nobis profuerunt. in quibus vane et inutiliter immo
poterimus damnabiliter et expensam nostram expendimus. Proch dolor sine fructu
transierunt haec omnia tanquam fumus seu aura matuta. transiit quod tempore
fuit sed haec remansit quod in eternum cruciabitur. Tunc dicet dominus de quo
libet damnato illud Job. xx. Juxta multitudinem adiunctionum sua
rum sic et sustinebitur. Et illud Apocalypses xvii. Quartu[m] gloriificavit se
et in deliciis fuit tempore date illi tormentum et lucrum. quod est eternum. si
ne fine torqueatur. O quartu[m] homo democritus per deliciis aut diuinitus
seu per aliquid re terrena huiusmodi perpetua corporis et animae subire tormenta.
Eun Chrysostomus in libro de repatio clavis sic inquit. Dic quartu[m] pro luxu
rie quod deliciae spacia separari vis penis semipernis. Centum si plas
cat annos deliciis deinceps additum et alios centum. additum et decies centum.

que erit ex his ad eternitatē compēlatio. Nam omnē temp⁹ vi-
tē hui⁹ q̄ delicijs frui videmur ⁊ indulgē libidini q̄si noctis vni-
us somnū ad eternitatis p̄uationē videt. est igit̄ aliq̄s q̄ vt vna
nocte delectabile videat somnū eternas eligat subire penas. et
illud p̄ his recipe. vel p̄ illis istud cōmutare. Quid dicim⁹ ad re-
positas penas. qd̄ dicim⁹ ad hoc q̄ delicie velut vmbra trāscēt.
pene vno eternalit̄ permanēt. etiam si equale temp⁹ ⁊ idem spaci-
um delicijs esset posicū ⁊ pene. esset ne aliq̄s ita stult⁹ ⁊ demēs
vt eligēt p̄ vna die deliciaz vnum diem subire penaz. cum sole
at dolor vni⁹ hore ⁊ quilibet corporis cruciat⁹ in obliuionem mite-
cere ppteritū temp⁹ in voluptate trāslactum. Hec omnia Chry-
sostom⁹ vbi supra. O eternum nūc finem habiturum corporis
et aie tam grāde supplicium. O mortis ppetue indicibile tormentū.
Quid em̄ referam de te nescio. No em̄ poteris x̄bis expri-
mi. nec intellectu cōcipi. nec corde comprehendēti. Posito em̄ q̄ eēt
vn⁹ lapis de arena coagulat⁹ ⁊ compact⁹ tante quātitatis sicut
infra cōcauitatem octaue sphere posset cōtineri. ⁊ q̄ post millesi-
es mille ānos p̄ diuinam potētiā vna arenula tolleret. Et de
inde post millesies mille ānos adhuc vna. ⁊ sic psequēter donec
tot⁹ lapis in nihilum redigeret nunq̄d cōsumpto lapide eterni-
tas p̄dicta erit reuoluta. sic q̄ damnatorz anime tūc a penis libe-
rabunt. R̄ndeō tibi ⁊ dico q̄ ppetuitas illa vix tunc erit inchoa-
ta. Nam finiti ad infinitum nulla est pportio. vt dt ph̄ns. viij.
physicoz. Si em̄ hoc cognosceret ⁊ prescireret p̄ctōres p̄demna-
ti q̄ dicto lapide cōsumpto ab illis intolerabilib⁹ quos sustinēt
inferni cruciatib⁹ deberet eripi ⁊ totalē liberari. miserablē super
hoc redemptōis die deberet sperare īmo quodāmodo sperando
cōgaudere. ex quo scirēt finem suoz tormentoz post innumerabi-
les. īmo post incomphensibiles ⁊ infinitos fore annos cōquis tar-
dissime aduentuz. Illa em̄ est maxima omnium penaz desola-
tio ⁊ carētia oīs spei nūc a penis redimi siue liberari. Nam si
cut dt Elsa. xxiiij. Peccator desolabit in secula seculoꝝ. Un̄ dt
Trenor. iiiij. Periit finis me⁹ ⁊ spes mea a deo. Item q̄rit pec-
cator Hiere. xv. Quare fact⁹ est dolor me⁹ ppetu⁹. ⁊ plaga inca-
desperabil. Sup quo Prouer. xi. Sapiens sic r̄ndet. Mortuo
hoīe impio nulla erit spes vltra. Intelligite h̄c qui obliuiscimini
deum ne infern⁹ aliquādo vos rapiat ⁊ nō sit qui eripiat. Ecce

lam plane video q̄ ī inferno nulla est redemptio p̄tōris. Chari-
rissime intelligia tu ſolum. ſapis cōſilium de lapide. ſuperi⁹ tibi
dictum. Dic mihi quid de illo ſentis. qd iudicas. qd diffiniſ. pu-
to veraciter q̄ ratio non p̄t diſſentire quinimo ut dī ſic ī rei ve-
ritate. Cogita ergo varias terrarū p̄uincias et imaginare regio-
nes ſingulas. per pēde fluijos et maria: mundum mēte circui et
totum perambula. Alſcēde uſq; ad celum et oia ſic trāſuola. Itē
rum deſcēde in abyſſum. p̄funditatem cōſidera. Ex qub⁹ omo-
nib⁹ que celi ambitu cōtinent cōpone lapidem. et imaginare ma-
gnitudis ei⁹ quātitatem. q̄ cordialiter intellecta. Dic mihi cha-
rissime qd ſentis tunc de lapide imo potius. quid ſapis de ppetu-
is: qd de infinitis p̄tōz penis et morte. Eſtimō q̄ calid respon-
debis. Uere vere loqui nescio. Audiui et cōturbat⁹ eſt venter
me⁹. A voce cōtremuerunt labia mea. grandem rem intellico.
et veritatē p̄pofitam video. Unū ammirari nō ſufficio. ſed pa-
uore nimio mēte cōtremiſco. Nā certiſſime timor et tremor ve-
nerunt ſuper me multiplicis horroſis. et cōtixerunt in tenebre.
Quis em̄ non metuēt. q̄s non expauescet. q̄s anxietae cordis
penit⁹ non deficet. qui menteten⁹ hunc lapidem diligēter rumi-
narēt. infinitas p̄tōz penas memorēt reuoluēt. Done ergo
eum velut ſignaculum ſup cor tuū. Ualde em̄ utile eſt et pſicu-
um tibi huiōi lapidis nunq; obliuisci. q̄ten⁹ ſi diuin⁹ amor te nō
corripit et reuocat a malicia huiuscmodi ſpeculum pene itermi-
nabilis ſaltē te cohibeat aliquid a p̄tis. O graue ſupplicium mi-
ſerabile q̄ fugiendum. O stygis exitū lachrymabile q̄ metuen-
dum. Qd styge torquet ſemp nunq; morietur ſemp plectet et
nunq; finis habet. Ex p̄dictis clare p̄t̄ q̄ penaz incrementum
per infinita ſecula nunq; finietur. Huiōi cōſideratio eternitatis
pene infernalis cōuertit fulconem mafiliēsem qui cum eſſet ex
cellēs ioculator et vanitatib⁹ mundi dedit⁹. una diez cepit cogi-
tare de eternitate gehēnalis pene. et dixit ī corde ſuo. Si tibi p̄-
poneret iacere in lecto molli et bñ ſtrato. ita q̄ nulla incitare co-
gēte inde recedēs hoc nō poſſes ſuſtinē in eternum iacē in talile
cto delicato. quō ergo poſteris ſuſtinē ſempiternā infernālē pe-
nam. ſi cōtingat te in ppetuū illam fore paſſuꝝ Hac vero cōſide-
ratione perterrit⁹ reliquit oia et fact⁹ eſt monach⁹. poſtea epus
tholosan⁹ et vir eximie sanctitatis. Itē cōſideratio ppetuatis

pene infernalis confortat hoīcm et iducit ad pugnādū ptra diabos
lū. Quis em̄ p̄siderās q̄ si deuict⁹ fuit ab eodē duceret ad tor
mentū sempiternū non viriliter pugnet ne vincat. Elī narrat
Egesipp⁹ de cladib⁹ iudeor⁹ q̄ cū quidā de locūs alexādri q̄ pre
erat magno exercitui vidēt ptra eū innumerabilē exercitū ad bel
landū prepatū et suisib⁹ sumeret et ad p̄fortationē vinū ipse in
quodā solatio q̄si iocūdō c̄s dixit. Prādeam⁹ nūc o viri stren
nui. nā apud inferos sum⁹ cenaturi. Quo x̄bo sunt oēs aiati ad
fugiendū illā cenā q̄ tam virilē pugnauerūt. sic q̄ decūctis ho
stib⁹ suis honorifice triūpharūt. Itē a delectationib⁹ mūdi re
trahit et auellit. Elī legit in vita spatz quendā senē dixisse Hu
trix cū vult puc̄x ablactare. et a dulcedie lactis abducē ad mām
millā ponit sinapiū vel quicqd aliud amaz. qđ puer lactens gu
stās et p̄cipiēs statim retrahit a dulcedie lactis. Et sic tu iunge
amaritudinē ppetuā inferni. delectationib⁹ huius mūdi. et pro
culdubio retraheris ab eisdē. vñ Job. v. Nunqđ gustare p̄t q̄s
qđ gustatū affert mortē amarissimā hoc ē penā sempiternam.
Ideo dī Prosper In p̄nti vita delitie t pales dulces sunt. et tri
bulatiōes amare. Sed q̄s nō libēter bibit tribulatiōis poculū
metuēs ignē ppetuū gehēne. Aut q̄s nō contēnit dulcedinē se
culi inhiās bonis sempiterne vite. Elī legit in legēda beati Joā
nis euāgcliste. q̄ qdā diuites ad pdicationē ei⁹ couersi oia reliq
rūt. postea vidētes seruos suos i glia mūdicōstitutos penituit
eos sua bona reliq̄sse. qđ beat⁹ Joānes p sp̄m intelligēs. virgu
las in auz. et silices i gēmas orādō cōmutauit. sicq̄ eis oia restis
tuit dēlicita. Postmodū quidā iuuenis a btō ioāne resuscitat⁹.
narravit eis de glia quā amiserūt et de penis infernalib⁹ q̄ eos ex
spectauerūt. Quib⁹ intellectis plurimi territi et aio cōsternati
oia cōtemnētcs ad paupertatē pristinā reuersi sunt. ac mundum
cū suis delicijs penit⁹ dereliqrūt. Itē accidēa pfugat et repellit.
Elī legit in vita spatz q̄ qdā frater dixit seni. Pater nim
um accidior sic cōtinuo sedēdo in hac cella. Senex r̄ndit. Non
dū vidi futura tormenta ppetuo duratura. Mā si illa in corde
tuo posuisses q̄si cella tua usq; ad collū esset x̄mbus repleta su
stīnes patiēter et nō accidiareris. Et ergo cū oportet peccatore
aut eternā aut purgatoriū acerbissimā sustinē penā. vel in p̄nti
cōdignā agē p̄mam. quis nō predeget hic sustinē p̄mam et pari

potius q̄ ibi. nisi oīno fuerit mēte alienat⁹ **U**nū Iſiō. i synod⁹
Intende aio dolores quoscūq; tormentor⁹. quascūq; sc̄li penas.
quascūq; dolor⁹ acerbitates. compa hoc totuz gehēne ⁊ leue erit
omne qđ pateris. **I**te Bern⁹ in epla. Eligiliā ames ⁊ ieunia.
manūq; labores. sed h̄c leuia sunt flāmas ppctuas meditanti.
Recordatio tenebrarū facit nō horre solitudinē. Si futurā de
h̄bis cogitas discussionē. non displicebit silētium flet⁹ ille ⁊ stri-
tor dentū faciles tibi reddit ⁊ culcitrā ⁊ mattā. **I**te Aug⁹ in p
mōe. D̄ens humana mūdi h⁹ illecebris ⁊ cōcupiscētijs deuicta
fugit labore. expetit voluptatē. Et vix ad h̄c deducit vt se a pri-
oris vite p̄su etudie excludat. **S**z cum incepit cogitare iudicij ne-
cessitatē ac penaꝝ eternalū crudelitatē voluntariū bellū indi-
cit passionib⁹ mota vel sp̄ p̄mij vel tiore supplicij vim facit pri-
stinis desiderijs. ⁊ violēter ipa seipam vincē contēdit. **I**deo dī
Abacuc. iij. Ingredias putredo i ossib⁹ meis. vt subter me scate
at tpe videlz p̄ntis vite. ⁊ postea requiescā in die tribulationis.
Ecce quā fructuosa ⁊ salubris ē meditatio pene ifernal. Qua-
re scribit in psal. Cōuertant p̄ctōres in ifernū. hoc est p̄medita-
tiōes illuc se trāsserāt viuētes. ne postmodū illuc descēdāt ppe-
tue morītes. Et ergo dī bñ Daniel. iij. Beat⁹ q̄ intueris aby-
sos videlz p̄cōtinuāt iugem memoriā interne contemplationis
tormenta ifernalia cordialit̄ intuēdo. **S**patet ergo sufficiēter p̄ p-
dicta q̄ multiplex ē ⁊ varia ifernalis pena. ⁊ q̄ utilis ⁊ pficua
est ipsi⁹ memoria. Et ergo Erit hō vere q̄ cum bona possit h̄c.
Sponte subit penas infernalesq; cathenas. Ignibus arsurus
ex his nunq; rediturus

Chīt Tercium nouissimum
Cequūtur exempla de penis inferni

CEx horologio eterne sapientie de penis
inferni.

CFactum est at post h̄c ⁊ ecce discipul⁹ cepit cogitare dies an-
tiq; s ⁊ años eternos i mente h̄c. **Q**uīq; cum p̄fundē se colligēt
et a sensibilib⁹ p̄ut poruit intellectū abstraxisset. apparuit i vi-
sione fiduci oculis a lōge q̄slī qđā regio vmbrosa ignota ⁊ multū
terribilis. **E**nq; tremefact⁹ quidnā hoc esset inqreret. iñsum ē

ei. Regio hec ut vides distincta. loc⁹ est penaꝝ futuraꝝ quē des
uerse aie post egressum a corpe p diuersitate culpaꝝ in penaſ sor
tiunt. quedā ad ipsaꝝ purgationē. quedā vero ad eternā dan
nationē t̄ put sibi ea tunc demonstrata fuerit. Hec at t̄ his filia
cam horreda t̄ imania fuerit to: mētoꝝ genera vt nulla sufficēt
hec lingua narrare. aut null⁹ sensus mortaliū poss̄ ea plenē esti
marc. Eum at ad se redisset. t̄ q̄si de alio mundo vt sibi videbat
ex motuua visionis pñctia venisset nimio terrore t̄ errore velut
hō semiuu⁹ aliquādiu iacēs in seip̄o contabuit. Quedā autem
ex his solum fidei cōmuni⁹ oculis cōspexit. Resperit igīt t̄ ecce
ce de p̄dīs locis fetor itolerabil⁹ exoribat. mallei resonātes au
dieban̄ tenebre p̄fundissime densabant. t̄ videbātur ibi facies
demonū horribiles. Ibi erat planct⁹ t̄ gemit⁹ t̄ alternātia ma
la impios sine pietate discerpebāt. ab aquis niuiū transibāt ad
calore nimium. Cōsiderabat in hec equitatē t̄ magnitudine in
iudicioꝝ dei t̄ int̄ cordis se premētis angustias. ac lutoris gut
tas. que ip̄m ex horrore viliōis penetraverāt aduertebat. qm̄ p
que peccauerat q̄s. p̄ hec t̄ torq̄bat. Enī t̄ illi q̄ in vita sua insen
sate t̄ iuste vixerāt. p̄ hec q̄ coluerāt tormenta recipiebāt. Rap
tores nāq̄ t̄ p̄dōnes acoꝝ complices. t̄ hi q̄ paupes t̄ amicos
dei dum adhuc viuerēt spoliauerūt. vel p exactiōes indebitē in
flixerūt. ad patibula qdā infernalia. supra humanam estimatio
nē penalia rapti violeter suspendebāt t̄ ibidē torq̄bant. nec
t̄ moriebāt. sed nō indicibili cruciabant. Nonulli etiam qui
sub habitu agnino mentē occultauerāt leoninam qui velut cas
nes rabidi seruos dei p obprobria t̄ maledicta aut xp̄ba turbati
ua molestauerāt. et cōfratres suos inq̄ psecutiōe leserāt ibidez
a canib⁹ infernalib⁹ amarissimis morsib⁹ corrodebant. Itē sup
bi sepultura asini in inferno despectiue sepeliebāt. t̄ tanq̄ cada
nera putrida ignita piecti obprobrio sempiterno qd̄ nunq̄ de
lebit adijciebāt. Et p gloria tpali t̄ metis elatiōe q̄ ceteros i
flati preire ambiebāt. t̄ tā penaꝝ mole ac p̄dere p̄mebāt quā
tum q̄s premi possit q̄ maximā currim sup̄ se h̄iet. Bibuli do. et
crapulosi. t̄ q̄ ventri suo seruierāt. velut lupi famelici fame icre
dibili ac siti intolerabili affligebant. cupiētes gutta mūnā aque
frigide p̄refrigerio lique sue flāmaꝝ incēdio aduste recipe t̄ ne
mo illis dabat. Sz demōes ceterimi cū situlis ardētib⁹ iuxta

eos stabat et potum quendam sulphureum plumboliqfacto silcam nido
mio calore estuantem per os eorum in ventre profusum fortiter infundebat.
Luxuriosique et quod in deliciis carnem suam enutriuerant et in ob-
stinatio sua perduranerant a spiritibus devorabantur et a busonibus
ignitis aculeis usque ad viscera torquabantur. Qui carnali ac freno
amoris dediti fuerant utriusque sex terram infernalem pre dolore mor-
debant. quoniam eos demones nimium affligeabant. nam spicula ignea ha-
bentes et estu vehementissimo eos sequentes vulneribus eos sevissi-
mis repleuerunt. Sed et socios in culpa socios habuerunt in pena.
Supradictum at cupidi et auari ac questuarij male torquabantur
nam in focis metallis bullientibus plenis balneabantur. et exilire cu-
pietes absque misericordia reimpingebantur. Judicium durissimum his quod prece-
runt siebat fortioribus aut fortior istabat cruciatio et potentes ibi
tortura patiebant potenter. Quod dicere queat quantum ibi iudices.
impi. ircores iniqui. clerci turpis lucri. cupid. imonachi lascivii. la-
ici violenti. mulieres peccates. saltatrices et abiciose. et diuersi quez fal-
si christiani penas varias habuere. Heu quod miserabiles rugit et
clamores dabat lamentabiles. ita ut sola visio huius afflictio oculum
penam mundi quodammodo excusat videtur. Nam et multitudo ursorum in
fernarium et audaces leones et noui generis aialia ira plena. ig-
noteque bestie vaporem igneum spirantes. odorem fumi proferentes
et horredas scintillas ab oculis emittentes mortuam amarissimo
eos dilaniauerant. Tandem multi ex his in puteum abyssi. de
quo fumus horribilis et fetor intolerabilis exibat. proiecabantur.
aspectus eorum velut ferrugineus catus in modum fauillarum exarde-
bant. et a demonibus reimpingebantur commandantes ligas su-
as pre dolore. et blasphemabant deum celi pre doloribus suis et vul-
neribus. et non erant primi ex operibus suis vinculis tenebrarum.
et longe noctis compediti. in obscuro ac tenebroso obliuiose ve-
lamento tenebantur. Sonitus descendens conturbabit eos. et psal-
me tristes apparentes paucorem eis incutiebant nec siderum lim-
pide flamme illuminare poterant noctem illam horrendam. una
enim catena tenebrarum omnes colligati erant. Omnis orbis
terrarum limpidus illuminabatur lumine solis. illis autem super-
posita erat grauis nos imago tenebrarum. Ipsi autem sibi erant
grauiores tenebris sumptus tormentorum ipsis ascensus est in secu-
la seculorum. Post hanc vox quedam desuper quasi tonitruum au-

g. v

diebat que insultā dō t̄ q̄si exprobrā dō dicebat. **E**ibi nūc sunt hi
qui ab initio a dieb⁹ antiq⁹ mūdo huic toto seruierūt desiderio
qui voluptuose viuētes varijs desiderijs se subdiderunt. **E**ya
quid p̄sint illis nunc oia q̄ tanq̄ vmbra velociter p̄trāsierunt
q̄ breuis delectatio tā longā restem post se trahit ētne miserie.
O stulti t̄ vecordes. vbi nunc x̄ba illa q̄ cum leticia tāta t̄ cor
dis triplūdīo dicē solebatis. veite t̄ fruamur bonis q̄ sunt. t̄ vta
mūr creatura tanq̄ in iūnētute celeriter. **Q**uid iūnāt nunc dul
cia vniuersa qb⁹ tam celerit̄ p̄fructi estis. **S**i quidē nūc a cōtra
rio plangē vobis p̄uenit t̄ plangē dō exclamare ac dicē. **E**le ve
nobis iā nunc t̄ i eternū. qr̄ nati sum⁹ nec vltra mori valemus
Ele qr̄ male torq̄mūr nec a tormentis vñq̄ liberabimūr. **O** q̄s
est q̄ ista recogitet supplicia t̄ nr̄a ad cor ponat tormenta. **H**ec cī
talia sunt vt quicqd in mūdo horribile excogitari poss̄b̄is x̄pa
ri nō valēt. o q̄ felix incoinq̄mat⁹ qui post gaudia h⁹ mundi nō
abiūt. q̄ nō resperit in vanitates t̄ iſanias falsas. nos iſensati vi
tā illoꝝ estimabam⁹ iſaniam t̄ finē illoꝝ sine honore qnō x̄puta
ti sum⁹ inē filios dei t̄ inē electos sors illoꝝ est. Ergo errauim⁹
a via veritatis. t̄ iusticie lumiē nō illuxit nobis. t̄ sol itelligentie
nō est ort⁹ nobis. lassati sum⁹ in via iniqtatis t̄ pdictiōis. t̄ am
bulauim⁹ vias difficiles. viā autem dñi ignorauim⁹. **Q**uid no
bis p̄fuit supbia. aut qd diuinit̄ x̄ iactātia x̄tulit nobis. transie
rūt oia illa tanq̄ vmbra trāsijt qd xpale fuit. s̄z p̄ch dolor nūc re
māsit qd in eternū manebit. **O** eternū nunq̄ finem habitur p̄
petuū mortis suppliciū. **O** finis sine fine mors grauior oī mor
te sp̄ mori. t̄ tñ non mori posse. **O** mi p̄dilecte q̄ me in hūcmū
dū genuisti. **O** dulcis m̄r que maternis vberib⁹ melactasti. **O**
vos oēs amici mei t̄ socij dilci. valete nūc viscera mea. qr̄ hec est
hora illi⁹ sepaciōis amarissime q̄ amarior ē omni morte. vale tel
lus. valete socij q̄s tā benigno fauore colui en ducimur ad horrē
dū infernale suspendū ad suppliciū trahimur metuendū. nun
q̄ vos de cetero cū gaudio visuri. **O** lachryme icessant̄ p̄fluite
oculi plorate. t̄ oia viscera mea ululate. super hac ifelicissima se
paratione q̄ est a summo bono a facie illa gl̄os̄a. et a cōsortio an
gelico. necnō illo felicissimo electoꝝ numero. ponēdiq̄ sum⁹ ad
illā miseram t̄ maledictā t̄ crudelē dānatōꝝ turbā sine fine cru
ciandā. **O** manūꝝ p̄plosus sonit⁹. **O** cordūꝝ multoꝝ gemitus

Intimi. O stridor dentium et fremere spiritum immensus. O plora-
tus et vulnus multus. O in eternum permanens clamor quod semper du-
rabit et nunquam sine habebit. quod semper renouabit et nunquam exaudiet.
oculi nostri miseri nonque aliud videbunt nisi miseria. aures nihil ali-
ud audiunt nisi veve atque tristitia. O pia corda istud iterminabile
et crudele ac in eternum ve respicite. lugete et flete. O mores cadi-
te super nos. colles opite nos quod sustinetis. quod expectatis. abscondi-
tate nos a facie illa tribulifuroris domini. a vultu ire glorie dei. heu heu
cur non hec maria mala futura nobis preuenientem cum robur affuit.
cum tempore aderat oportunitas. utinam de illo tempore toto utiliter expeso
superset nobis una horula rate pene in remedium concessa. sed heu
sententiante diuina iusticia inclusa est nobis salutis via negata mi-
sericordia spes ois ablata. o dolores et miserie et in eternum permanen-
te angustie in terra hac obliuiois ubi nullus ordo. sed semper
horror inhabitat. Quid plura nos miseri et miserabiles tam affli-
gimur. et dolemus de illo ve eterno. ut qualiter terminus excogitat
dummodo finitur esset nobis solaciosus. Unum posito per impossibile quod
esset aliquis lapis molaris adeo magnus. quod ubique circumferentia celi
contingeret. et quod aliqua minime quantitatis post centum milia a
nostris venies de lapide predicto solummodo tam per rostrum suum auelle
ret quantum est pars decima milij. Et itaque post centum milia annos
curricula sicut prius. scilicet una partcula de dccc. et sic per singulas partes.
Itaque in decies centenis milibus annis nos plus diminueremus qua-
titas lapidis. nisi quantum habemus in magnitudine granum unius milij.
En proch dolor nos miseri in multis grati essemus. quod post talem lon-
gum et plenam consumptionem totius lapidis. finem haberet similia nre
eterne damnationis. sed heu hec eadem consolatio miseris a diuina iu-
sticia penitus est negata. Hucusque miseros et ab damnatorum. Tamen
liter igit o fili ibi flagellabunt qui hic a flagellis excipiuntur.

Discipulus. O iudex tremende. ecce nunc anima mea ex hac quod vis-
sione horribili territa pressata est. et genua dissoluta ut vix subsistere
possim. O deus meus adiutor meus. O mi deus eternus auerte obse-
cro furorem tuum a me. Absit a me hec cena damnationis similia formi
dolosa. O si aduersa me oportet sustinere. fiat voluntas tua hic. in
me huius a melicetiam plenissimam habeo. hoc solum facias. ut me
a te in eternum separari non permittas.

Infernus penas videt monachus guissimus permanentem pergit
g ih

Cipetr⁹ quidā monach⁹ ex regiōe ort⁹ hibernie loco vaste solitūdis cui euāssa nomen est inhēbat hic prius q̄z heremū petēt molestia corporis interueniēte defunct⁹ est. Sed p̄tinus corpore stitut⁹ inferni se supplicia atq̄z inūmera loca flammaz vidissē te stabat. Qui etiā quosdā hū⁹ seculi potētes in eis dē flammis suspēsos se vidisse narrauit. Qui cū iam deduct⁹ esset vt in illo iā et ipse mergeret subito angelū coruscī habit⁹ apparuisse facebatur. q̄ cum in ignē mergi phiberet Qui etiā dixit Egrederē. t̄q̄ liter tibi post hec viuendū sit cautissim⁹ attēde. Post quā vocē paulatim recalescētib⁹ membris ab eterno mortis somnio eius gilas cuncta q̄ circa illum fuerāt gesta narrauit. tātisq̄ postmodū se vigilijs ieunijsq̄ restrixit. vt iferni eū vidisse t̄ p̄timuisse tormenta. t̄ si tacēt lingua cōuersatio loqueretur.

Cinfernales penas diuersi diuersimode pro meritoz qualitate patiuntur

Dicebat de eodē abbate maiore Machario. q̄ dū ambular̄ aliqñ in heremū inuenit caput hoīs in terra iacēs. Qd̄ cum moueret ḥga palmea quā habebat ī manu locutū est caput illud ad eum. Cui dixit senex. Quis es tu? R̄ndit caput illud ad senem. Ego erā sacerdos gētiliū qui aliqñ cōmanebāt in loco hoc. Tu vero es abbas Machari⁹ qui habes spūm sc̄m dei. Quacūq̄ ergo hora misert⁹ fueris eoꝝ qui sunt in tormentis t̄ oraueris pro eis. tūc ȝsolant̄ pusillum. Dicit ei senex. Et q̄ est ista cōsolatio? R̄ndit illud caput. Quātū distat celū a terra. t̄m est ignis sub pedib⁹ nr̄is t̄ sup caput nr̄m. Scantib⁹ autē nobis ī medio ignis nō est vt q̄s facie ad faciē videat primū suū. Aut ergo senex cum fletu. Ue illi diei in q̄ nat⁹ est hoī si est hec cōsolatio supplacij. Rursus dīt senex. Est per tormentū ab his? R̄ndit caput illud. Maior pena subt⁹ nos est. Dicit ei senex. Et q̄ sunt in ipsaz Dicit illi caput illud. Nos q̄ ignorauim⁹ deum vel aliqd modi cum misc̄die habem⁹. qui ḥo cognouerūt deum t̄ negauerūt eū nec fecerunt voluntatem ci⁹. hi sunt qui subt⁹ nos sunt. Et post hec sumēs ille senex caput illud sepeliuit

Cinfernales penas sentiēs clericus mūdo relictō monasterium intravit

Cin Mannetis ciuitate tpe Henrici quarti impatoris. erant duo clerici nondū patientib⁹ annis p̄sbyteri sc̄i lris affatim in

structi int̄ se multū amici. Hi pactū inierūt int̄ se vt vter coꝝ pri
ormoreret. alij vigilāti vel dormīti apparet infra trigita dies.
Data acceptaq; corporali fide nō multū post vnuis obiit. t̄ tricessi
ma die alteri vigilāti asticit. nescio qd opis molliceti t̄ vultu ex
angui t̄ pallido ad eū ait. Aḡscis nemē. Aḡsco ille ait. t̄ miror
q̄ tā diu morat̄ fueris. Ille p̄i⁹ morā excusans rādē ait. Et ad
uēt̄ me⁹ si voluer̄ tibi fiet cōmod⁹ mibi oīno iſfructuosus s̄nā
ſempitēnis dānat̄ ſum ſupplicij. Ego ait alt̄ iuuabo te p̄cib⁹. ie
iunijs. t̄ elemosynis multis. At ille r̄nt. Sinc p̄mā ſunt iudicia
dei ī inferno. Dū rotat astra pol⁹ dum pulsat littora pōtus p
crimib⁹ meis puniar. ſi tot⁹ mūd⁹ imbi remedia exqr̄t etnātñ
et inumera penaꝝ genera patiar. Et vt aliquā ex meis irreuoſ
cabiliꝝ penis ḡ̄icas. en vna P̄otēditq; manū lanioſo vlcere
ſtillantē. Elidet ne ait tibi leuis: Cū ille leue ſibi referret video
ri ip̄e mortu⁹ curuatis ī volā digitis tres guttas defluētis rabi
ſup eū iaculat̄ est q̄ꝝ due tpa vna t frontē ptingētes cutē ſicut
ignito iaculo penetrauerūt foramen nucis capax efficiētes. illo
magnā penā eē doloris pteſtāte clamore. Hoc inq̄t mortu⁹ erit
tibi q̄zdiu viixeris t penaꝝ meaꝝ graue documentū. t niſi negle
xeris ſalutis tue ſingularē monumentū. Glade ḡ dum licet mu
ta habitū ſimul t aim. t esto monach⁹ redonis apud ſcm Mela
niū. Cūq; viu⁹ ad hoc r̄ndē nolle. mortu⁹ eū oculi vigore pſtri
gēs Si dubitas inq̄t cōuerti miser. legelrās iſtas Et hoc dicēs
manū pteſtēt tetris notis iſcriptā. qb⁹ ſathanas t oē ſatelliſ
um inferoz omni ecclesiastico cetui grās de tartaro emittebāt.
Qd cū ipſi i nullo ſuis voluptatib⁹ deefflent. t̄m numerꝝ ſubdi
taꝝ aliaꝝ paterētur ad iſerna deſcēdere p̄dicationis incuria quā
tum nunq̄z viderāt retroacta ſclā. His dictis loquētis aspecc⁹
diſparuit. Audicēs hcc. oīa vendēs t dans paupib⁹ ſcm Mela
niū adijt. t monach⁹ ibi fact⁹ optie cōuersat⁹ eſt.

C Infernalis ignis q̄z acerbus ſit. t de
woltero cui apparuit diabol⁹

C In villa que in territōio Bunnensi eſt ſita milcs quidā no
bilis t deuotus walterus nomine habitans erat tam dñe nr̄c
q̄z ordini ſatis obſequiosus. Hic cum tpe quodā grauiter infir
maret ſolusq; iaceret. diabol⁹ illi ad pedes lectuli viſibilit̄ appa
ruit. Erat autē ſicut ipſe nobis retulit facies cl⁹ adiſtar ſimee

g iij

disposita cornua h̄ns caprina. In cuius aspectu cum terret potestea confortat ait. Quis vel quid est. unde venis vel quid quis. R̄ndit mons̄x. Diabolus sum. aīam tuam tollē veni. dicente milite. Recede leccator. aīam meam nō tolles. christo me commendo. Subiunxit ille. Waltere si mihi cōsenis eris homagiumq; feceris nō solum incolumenti te iestituam. quin etiam sup oēm tuam progeniem te ditabo. R̄ndit miles. Satis habeo de dūtījs tuis fallacib; non curo. Tū ergo tibi th̄sauri. infra terminos inquit curie tue infiniti occultant. Cum q; cum miles iam loq; delectaret. ait. Dic mihi vbi est anima dñi mei wilhelmi comitis iuliacensis nup defuncti. Tunc r̄ndit diabolus militi et dixit illi. Mosti castra vicina wolkenborch et drachenvelt. Noui inq; Et ille. Per fidem meam tibi dico. si ferrea essent tam castra q; eorum mortana. et in illo loco mitterent vbi aīa wilhelmi est ante q; sup ciliū superiū inferioriū iungi posset liquefieret. Quo dicto mortuus cachinnādo subiunxit. Arbor iste balneum lacteum est ei. In futuro quādō corpū suū aīa resumet. tunc primū penam debitā recipiet. Requisit de aīa Henrici comitis Hęynclis. R̄ndit. Certe illam habemus. De pena tamē illi nihil expressit. Ad diecū etiam interrogare illum de p̄es suo. Ad quod r̄ndit ille. Eligint an nis et uno iltū habuum. sed monocula illa et caluus ille atq; periculosis q; in solario iacet nobis eum abstulerūt. Monocula vocavit uxorem eius iugiter q; lachrymādo oculum unum pdidērat. Caluus dixit filium eius Th̄odericum monachum nr̄m qui ad vidēdū germanum eodē tpe aduenerat. Interrogat vero de predicta matrona. R̄ndit. Nunq; p̄tāti nre addita est eo q; mulier esset bona ac sancta. Frēm autem tuū Lambertum sic selauim⁹ ut nr̄m ius euadē non possit. qui an paucos annos defunct⁹ est vir auar⁹ et pecuniosus. Dicte iterū milite. Dic mihi de q; loco venisti nunc ad me. R̄ndit demō. Ego et socij mei era mus i exequijs cuiusdam abbatissē nigri ordīs egredīsum aīe eius prestolantes. Tunc miles. q; eratis ibi. R̄ndit demon. Mosti nemus in Cortinforst. Optime inquit noui. Et ille. Hō sunt tot folia in arborib; quot illic sūm⁹ congregati. nō est tam grādis silua in p̄uincia nr̄a. Et qd obtinuistis ibi. R̄ndit. Heu nihil. femina fuit religiosa. sed et Michael archāgelus supueniēs cū fuiste ferreo sic nos cecidit et cedēdo fugauit ut dispergēmūr quem

admodum puluis qui a turbine impellit. Requisit⁹ etiā si essee
in obitu dñi Gerardi abbatis nr̄i tunc recenter mortui. R̄nit.
Mō est tm̄ arene illicore maris quod ibi suum⁹. Sz modicū ibi
obtinuum⁹. qz pediculosis illi more porcoz in humo lacēdo gruni
entes nō sinebat ppius nos accedē. Habet p̄terea domū quandā
susurrij capitulum notās in q̄oia nobis quecūq; delinquunt sub
trahunt. Et dixit miles. Quō stultissime ausus fuisti ad obitū
viri tam iusti venire. Ilus inq̄t. Ego p̄ns fui ubi dei filius ex
pirauit sedēs super brachium crucis. Hoc p̄bum a demone pro
locum ⁊ a laico recitatum maxime in hi fidem fecit dictor ⁊ eo q̄
in glosa legat super Tobiam. Dicete waltero Que fuit portio
vīa in christi morte. R̄ndit. Nulla. Malo nr̄o illuc venumus.
qz vīute moriētis turbati ⁊ exagitati detrusi sum⁹ in īfernū.
Multa alia cum demone quotiēs solus erat cōferebat. q̄ postq̄
cōualuit multis recitauit. T̄lis nunc audire qualis p̄dicti wil
helmi finis fuerit ⁊ pena.

C Infirmat⁹ in castro suo Althiecken p̄ quodam cōtumelia
sibi illata veit Coloniā. Qui cū rediret i via defectū cordis in
currit ⁊ aīe dicēs. Oh nunq̄ decetero videbo Coloniā. Eui
in terram deposito cum medic⁹ eius dicēt mortem esse in ianu
is subiecit. Cōsulo tibi vt vxorem tuam recipias. R̄ndēte illo.
Mō faciani. supplicauit ei p̄ quodaz mīlīte quem diu incarca
uerat. Nequaq̄ inquit egredieſ me viuēte. T̄unc medic⁹. Er
go an dicim crastinum egredieſ. Qd̄ ita factum est. Cum vero
moritur⁹ esset in sinu eiusdē matrone quam viro p̄prio tulerat
iacebat. Eui cum illa dicēt. Dñe quid faciā post mortem vestrā
Iuenci inq̄t nubere debes militi. Hec em̄ verba ultima fuere.
Eadem nocte sicut mihi retulit abbas quidaz ordis nr̄i sanctu
monialis quedam sc̄i Mauricij Coloniæ in loca penarum trāſi
posita est. in quib⁹ puiteum magni horrois igneo tectum oper
culo inter flamas vidit sulphureas. De q̄ cum suū ductorem
interrogasset. R̄ndit ille. Due tm̄ anime in illo sunt aīa videlz
Maxētij impatoris. ⁊ aīa wilhelmi comitis Juliacēsis. Mane
visum recitās cum eadē die rumor insonuisset Coloniæ de mor
te eiusdem comitis visionē fuisse veram intellerit. P̄op̄ simi
lem culpā iustum fuit. vt q̄ pares erāt in culpa cōformes fierēt
in pena. utriusq; vitam noui Maxentij ex lectione. wilhelmi ex

multorum relatioꝝ. Ut ergo tyrannus. ut ergo super modum luxuriosus
Sicut legit in chronicis nulla fuit in urbe romana siue extra ur-
be matrona tam nobilis tam pudica. dum oculis Maxentij placet.
quin de domo mariti sublatam corruperet. Silia faciebat de hagi-
bus viduis. Evidenter ista viri et igemuerunt parentes et tacuerunt.
Latona erat illius crudelitas. ut cum nimio dolore cordis afficeretur
tristitia non dissimularet. Latona ei extitit tyrannus ut passim sena-
tores ciues milites occidet. de quibus aliquis habebat suspicio. Williel-
mus vero non dissilia opabat his. et si non pari potestate non tamen impari
voluntate. sicut audiui ita dedit erat luxurie et ictus. ut vix ali-
quem habet ministerialium cuius uxore aut filia non attinetet violare.
nullam hanc dram inter matrimonium et filiam. inter legitimam et absolutam. Quan-
te fuerit circa subiectos siue coprovinciales crudelitatis omnes no-
nit episcopatus coloniensis. Maxentius uxore propria occidit. iste ictus. Ille
persecutus est ecciam multos per fidem occidendo. Iste et persecutus in
perij romani persecutus est sedi apostolice obediens sacerdotes de suis
sedibus evictando quodam mutillando et bona ecclesia diripiendo. Hec acta
sunt in typibꝫ Innocentij pape

Concernit et horredissimas penas quodam diuines sus-
tinuit et per qualitate delectationum qualitates penarum recepit
Testificatur Petrus cluniacensis quod monachus quodam cum in extremis vi-
te siue esset aia sua ducta fuit an infernale portam. quod cum ibi tot di-
uersitates penarum perciperet ultra quam dici potest tremere cepit. Quod ne fa-
cet angelus prohibuit. Ibi vero aliquis diu in orante eo vidit demones quodam
percurrentes et nimium cachinantes de predicatione aie cuiusdam diuinitatis
quam socii sui secundum in baratu danationis attraxerunt. Elenctes at
ad principem demoniorum dixerunt se aiam amici sui cum gaudio ma-
gno attrahere. Quibus congaudet si gaudiu[m] infelicitas dici potest ait
Accipite et popose sicut solitus erat in cathedra sua sede facite iduc-
tes eum sicut solitus erat veste horifica. Et sede cum fecerunt super sedem
ita iuxtagib[us] ardente. quod si totum mare superfundere nullatenus
extingueret. pallium vero quem circundederunt non minoris flagrante
erat. Illo in sede miserabiliter collocato et infelix vestito princeps ad
suos suos amicos ait Ite et sicut deces est tali amico nostro poculum nostre
delectationis propinare. Tunc tanquam eren liq[ue] candenter in omnibus genere
sectoris mixtu ori eius apposuerunt. et appositus propter oia membra eius in
flamas diffusus effundebat. quod potato ioculatores demones qui ei

socularetur admisit. Qui accipiētes duo cornua ignibus plena
aurib⁹ eius apposuerūt. ⁊ corniculari incipiētes scintillas p̄ oculos ei⁹ ⁊ p̄ nares ⁊ p̄ oia foramina ei⁹ emittebat. Deinde ī cam-
rā misit vbi cōtra delectatiōes carnales q̄s solebat cum puellis
dū adhuc viuēt exercere ifernales pateret amaritudines. q̄ oīm
serpentū generib⁹ erat repleta ⁊ ita nimio calore incēsa. q̄ can-
dētis ferri satis euincēt ardorē. a qb⁹ except⁹ q̄s horriblē ample-
xat⁹. quāq̄ dolorose osculat⁹. quāq̄ miserablr sit cōrectat⁹ ⁊ p̄
oia mēbra discerp⁹ a nobis pius p̄ remoueat q̄ nunq̄ experia-
mur. Ec cōtra que. ḡ oblectamēta carnalia q̄ p̄u⁹ habuerat vi-
uēs singula tormēta ifernalia inferebat. Hoc viso aīa monachi
ad corp⁹ redit. ⁊ qđ viderat ob vtilitatē audientium plurimis
enarravit.

CExemp. am.

CErāt in schola duo iisolētissimi scholares adolescētes q̄ nō so-
lū non pati volebāt correctiōes ingrī: verū etiā ⁊ ad iisolētias ⁊
dissolutiōes alios studē volētes sepiissime cōpellebāt. ⁊ hoc qđē
migrē emendare nō poterat nec audebat. Cōtigit ergo magistr⁹
mori ⁊ tertio die aut q̄rto in media schola ī effigie migrī diabolūz
cum ḥga ferrea corā oib⁹ apparē. Nec mora cū nigro vultu in
adolescētes dictos exurgēs ⁊ cum ḥga illis mortē intētans re-
pēte disparuit. Morī illi pre pauore in furiē versi post dūs ali-
quot obierūt. Ex hinc ergo scholares diuinū aduertāt iudicū
et migrī suis subdi discāt. nec vñq̄ refugiāt corrigi ne eis con-
tingat postmodūcum ḥga ferrea vapulare.

CRefert Petr⁹ cluniacēsis q̄ apud cast⁹ Lizimacum qđ in
pictauensi pago est situatū nūq̄ quidā presbyter erat q̄ sacerdo-
tal is ordinis sup̄celestē dignitatē miserrime vite pueriſatiōe de-
turpās nō ad aīaz quib⁹ preerat curā sed ad carnis voluptatē
explendā sacro misterio vtebat. Territ⁹ tñ p̄scie malo sicut ali-
qñ ⁊ mali ad horam cōpungunt familiaritatem quorundam bo-
nor̄ viror̄ expetiūt. ⁊ abbati Boneuallis ⁊ fratrib⁹ eiusdē mo-
nasterij se ī amicitia speciētē copulauit. Qui lōgo tpe eum de
vite emēdatione cōmonētes. ⁊ vt seculo renūciaret allidue ex-
hortātes. nihil ab eo ipetrare p̄ter inanem spēm potuerūt. Mā
libēter q̄ dicebāt audire se fingens. ⁊ semp eos de pueriſatiōe suspe-
dēs de societate sanctoz illoz gloriabat. nec ammonitiōe v̄l ex-
emplis eoꝝ a malo retrahebat. In his itaq̄ pdite vite sue actib⁹

perdurās. et obstinatioē impia iram sibi ī dīcī ſtre theſaurizans in
morbā incidit. Quo post aliquāt dies ingraueſcēt ad extrema p
uenit. Adierat cū prior visitatiōis grāiam dicti monasterij ac
qz cū eo p aliquātum dici ſpacium ipſo qz rogāte pmāferat. Et
nocte ſupueniēt cū cunctis diſcedentib⁹ ſolus lecto ei⁹ aſſidēt
claimare terribilitē eger ille ad priorem cepit. Succurre ſuccurre
ait ſuccurre. Ecce duo ſup oēm feritatē leones expauēdi in mei
petū faciunt. et hiāti ore ac rictu feroci p fruſta me decerpūt. co
tūqz pſumere volūt. Depcare cito dñm ut ab his eripiar ante
qz morsib⁹ cōſumar. dicebat hoc et tremebat et velut deuora
tueros fugiēs timore defecto corpi vires addente retrocedebat.
Prior vocis ac gest⁹ illius turbat⁹ terrore nō ſine multo et ipe
timore erat. ad pces t̄ ipſe neccitate impellētē puerſus pmiſero
illo ut poterat deum exorabat. Quo orante mutata voce eger
Bñ inq̄t bñ recesserūt crudeles bestie. et pordēes tuas iā nusquā
apparent. Et qz vſqz ad ultimū ſp̄m ſp̄ cōpos ſui extitit. nec ut
quidā morientiū ſolēt vel i modico ſenſu imitat⁹ fuit puerſus
ad priorē loqui cū ipſo de qbusdā ut ſaniflīm⁹ cepit. Cūqz tā de
hiſ qz de alijs multa inē ſe xba pſerrēt. hore fere vni⁹ ſpacio clap
ſo rurſus iclāmare lōge terribili⁹ qz p̄i⁹ exorſus ē. En inq̄t en
ignis de celo ut torrēs inundās dēſcēdit. et ſup hunc lectū veni
ens iā iāqz me i fauillā vſqz cōburit. Festina. adiuua. ora. ſi forte
et ab hac morte eripi valcā. Et hec dices manib⁹ et brachijs op
toria ſublenabat. et ea velut aliqd iuuare poſſent iuifibilib⁹ igni
b⁹ turbat⁹ opponebat. Sz nequaqz. Mō em̄ corporalia tegmina
a ſpiritalib⁹ inccdijs tegē poterat quē celeſti vindicte ipia ope
exponebat. Prior ad auictō riore denuo ad orōem puerſus t̄ qn
tū in tali caſu poſſibile erat dñi miām p eo depcabat. Illo ut ſu
pria orōi iuſtātē p̄ paululū patiēs ḡtulatiōis vocib⁹ pces ei⁹ in
terrūpit dices. Jā ab igne tut⁹ ſum. nā dū ſi. p me ut dixi cū ipe
tu dēſcēdet in pofit⁹ eſt lith⁹ vſqz ad quē ignis pueit Sz cū trāſi
re nō potui. iā iā ab iſto piculo egypt⁹ oro ne a me diſcedas qus
qz qz illoqz finis futur⁹ ſit agſcas. Tūc prior q tam timore quā
hōſpītādi neccitate recedē nolebat ſubſtitit. et ab orōe ſurgēs rur
ſum ei aſſedit. Cūqz cum tātis terrorib⁹ anxiū pſolareb. et vter
qz ad iuicē ut p̄i⁹ colloqrc. ſubito egrot⁹ ad iuifilia egypt⁹ ob
mutuit. cū prior raptū ab hūanis itelligēs rei exitū pſtolabat.

Lum ecce post multū noctis spaciū hō ad se rediūt t miserablr
ingemiscēs ait. ha. ha. ad iudicū eternū rapt⁹ sum. t heu miser
etna morte dānat⁹ sum. Tradit⁹ sum horrēdis tortorib⁹. igneī
extinguibili cū diabolo t angelis ei⁹ ppetuo cruciād⁹ Et ecce ig
nita sartago plena buliēti adipe quā corā me tornētoꝝ mīstri
detulerūt eāq ad me frigendū vndiq succēderūt. Et cum sepe
noiat⁹ prior orōni sicut iā bis fecerat tertio q̄z incubuiss⁹ ille ait
Cessa cessa oro p me orare. ne p illo vltra fatigeris p q nullace
n⁹ exaudieris. Priore at dicēte frater redi ad cor t mīz adhuc
viii⁹ a deo reqre. ille adiecit. Putas ait me vt insanū loq Non
ait insanio s̄z sana mēte ea q̄ dixi cōfirmo Et cucullā prioris ma
nu tenēs cū interrogauit. Nonne hoc qđ manu teneo cuculla tua
est q̄ r̄ndente est adiūxit. sicut hec vestia cuculla ē t sicut hoc qđ
substractū est mihi palea ē sic t hoc qđ corā cerño ignita sarta
go est. Et dum hecloq̄ret gutta iuisibil⁹ ignis de illa q̄z videbat
sartagie exiliēs in manu ei⁹ priore vidente cecidit t mirabile di
ctu cutem t carnē vloq ad intima ossis cōsumpsit. Tūc ille acri
cū gemitu. Enīq̄t indubia rei pbatio. Nā sicut ista quam vi
des de sartagie plapsa gutta carnis ptcim psumpsit sic cōfestim
me ignea vorago psumet. priore ad ista stupēte icez dixit. Ecce
sartagine īpam mīstri infernales ppius afferūt. t vt me in illā
injūiat iam iāq̄ man⁹ adaptāt. Et post modicū. Eccelintheū
in q̄laceo vndiq̄cōcurrētes accipiūt. t in igneā sartagine eter
nāq̄ frirurā pīscūt. Hoc vñlūt ultimū vale mox vt priori atqz
bis q̄ ad hoc spectaculū horrēdum cōuenerant dixit. subtracta
voce t reflexa ceruice pūniēdum spm condēnatis spiritib⁹ tra
didit. Lātus nō terror oēs inualit vt oēs ausfugēt. nec aliq̄ i
domo vbi mortui cadauer remāserat remanere auderēt. Facto
mane mīstrii cadauer sepulture traditū est. Post aliq̄t at dies
cum ad vñiuersos circa positos hec tā terribl fama pueniss⁹ rci
veritatē pbare volētes tumulū aperuerūt t fossam illā quam
in manu adhuc vñietis p̄sbyteri gutta pñūcia damnatiois fece
rat i mortui cadauer inuenerūt Que oīa sicut btūs Grego. dt
Mullopnō p̄p̄ se infelix p̄sbyt̄ vidit cui nibil ipa visio contulit
sed quāta cautela sacerdotale officiū animistrandū q̄z reucreter
dūia mysteria sunt tractāda. supna sup cū dispō deīmōstravit
C Duo clerici vno corde intrabāt monasteriū. t tā exēplariſ

viuebat ut oes eos diligenteret. Post duodeci annos vnus moritur
Qui minor ait. Ecum per deo parentes et patria reliquias. solare ergo meum exilium tuo reditu. ut sciam quod meruimus oia relinquentes. Faciam inquit ordinidum cordis mei deo propicio. Tu autem diligenter mortuum. qui vivus te efficaciter sicut matre dilexi. Non ergo quasi dulciter dormies. Et ecce die septimo redit mortuus iocunda et splendente facie dices. Misericordia fratris sicut audiuius sic vidimus in civitate domini futurum. Dudem iam centuplum recepi et ecce vita eterna possideo. Preserebat autem in dextera eius ecclesia aurea mira artificij et decoris. sinistra vero cordis locum cegebat. Ille vero viuus supra eum dicens per exhilarat ait. Eum in dulcis frater gerarde manu tua ita reuerenter geras ecciam. que etiam cor tuum celestis solita dilectione edicito. Intrepidus ait audi quod consolari te reuersus sum. Mostique ecciam a meis mihi sumptuose procurata cum eius honore et modo amore perfectiois euangelice et timore periculi quod est in cura aiaz reliquias. Quare super oes reges tre et cunctas seculi diuitias cum beatissimis eternaliter exulto. Tunc autem amore cor meum celo. quod ipsum precio solapide tanti splendoris decorat. ut Christus tuus mox ex illo cecaret quod consecutus sum a domino nostro Iesu Christo. quod eius passiois et incarnationis beneficium quotidie deuotus ruminari solebam. Sime diligenter tollere cito manum libenter per hoc videlicet unum oculum expendam quod dixit et fecit. Cum autem nimis ardenter peracto gaudio etiam altero priuari desiderabat ait illibatus. Neca intuacione trigesima die mihi ungeris. et gaudium nostrum nemo tollet a nobis. Interdicit fratribus quod magna eos premia manent nemo temperescat. Frater vero sic disponebat domini sue. id est scire ut nihil liberet nisi abusus ait. Fletibus autem per amorem fratribus cuius trigesima die iocundus esde vale dixit acque migravit.

De Quarto nouissimum quod est regnum celorum.

Uartum nouissimum quod valde et precipue debet habere a peccatis retrahendum est gloria celestis. Si hunc se refrenat ab homicidio vel consimili opere criminoso ne perdat temporalia quam somagis debet se cohervere ab omni actu illicito. ne amittat gaudia saeculorum. Vnde Augustinus in libro confessionum. Et gaudium quod non datur

imp̄s. s̄z eis q̄ te colūt q̄z gaudī tu ipse es. Et ergo scribit̄ pri
mo ad Corin. vi. Iniq̄ regnū dē nō possidebūt, imo cū maria
cōfusionē repellent ab eodē. sicut goliardi t̄ nebulones vilissimi
indignant̄ repelli solēt ab impatoris curia. Nec illic sedeant cū
regib⁹ t̄ principib⁹ in tā excellēti t̄ solēni mensa. Dicit em̄ Cal
siodor⁹ sup̄ illud Psal. Expelle eos qm̄ irritauerūt te dñe. Hic
discim⁹ q̄ t̄m̄ vnuſq̄s repellit. quantū ei⁹ pctā cumulant̄ Mū
quid ḡ qnilibet pctā vitabit t̄ tanq̄ mortis ex celeri⁹ abhorrebit
qui p̄ hec celeste gaudī se nouerit amissuz. De hac aut̄ incōpre
hēsibili gl̄ia. ego paup̄ ingenio qd̄ loquēdo pferā. Si em̄ ocul⁹
nō vidit. nec auris audiuit. nec i cor bovis ascēdit q̄ prepauit de⁹
diligētib⁹ se. Sicut scribit̄ primo ad Corin. ii. de illis q̄ tunc res
ferā. Certe q̄sl̄ balbutiēdo sicut cec⁹ natus disputās de colorib⁹
nō considēs de sensu app̄rio. s̄z multiplici scripturaz testimoniū
paulisp̄ inde dicā. Est igit̄ notādū. q̄z quis i regno dei sunt val
de multa imo inumerabilia eius felicitatē tangētia. t̄ gloz̄ ple
nissime attestātia. Ip̄m tñ quo ad p̄ns specialit̄ a tribus cōmen
dat. Primo a summa pulchritudie siue claritate. Secundo a bo
noz̄ oīm copiositate. Tercio a maxima leticia iugiter durāt̄ i
eternitate. Namibi est īmensa pulchritudo siue claritas. bonoz̄ ī
finita copiositas. summūq̄ gaudium t̄ stabilis eternitas. De q̄
bus hic p̄ordinem breuiē dicetur.

De pulchritudie regni celoz

Ap̄ primis igit̄ regnum dei cōmendat̄ a summa pulchritu
die siue claritate. Nam ut dī Sap. v. Ip̄m dī regnum decoris
Hinc est qd̄ Psal. dī. Dñe dixeri decorē dom⁹ tue. En̄ Zobie
xiiij. Bñs ero si fuerit rdiq̄e semis mei ad videndā claritatem
birlin. Porte eius ex saphiro t̄ sinaragdo edificabunt̄ t̄ ex lapi
de p̄cioso. Q̄is circuit⁹ muroz̄ ei⁹ ex lapide cādido t̄ auro mū
do. oēs platee ei⁹ sternent̄. Apoca. xxi. Ip̄a ciuitas aux̄ mūduz̄
sile vitro mūdo fundamēta muri ciuitatis sunt lapide p̄cioso or
nata. t̄ duodecim porte duodecim margerite sunt p̄ singulas. t̄
singule porte erāt ex singulis margaritis. t̄ platee ciuitatis aux̄
mundū tanq̄ vitz̄ perlicidū t̄ tēplū nō vidi in ea. Dñs c̄m̄ de
us oīpotēs templū ei⁹ est t̄ agn⁹. Et ciuitas nō c̄get soleneq̄ lu
na. vt luccat̄ in ea. nā claritas dei illuminabit̄ cā t̄ lucerna ei⁹ est

agn⁹ ⁊ ambulabūt gētes i lumine ei⁹ Itē Apoca. Mox vltra nō.
erit ⁊ nō egebūt lumine lucerne neq; lumen solis. qm̄ de⁹ illuminat⁹
bic illos. ⁊ regnabūt in sc̄la sc̄loꝝ. Eum q̄ videt cōcordare illud
Esa.lx. Mō erit ibi ampli⁹ sol ad lucendū p̄ diē. nec splēdor lumen
illuminabit. s̄ erit tibi dñs in luce sempiternā. Ipse c̄m est specu-
lū sine macula. ⁊ cādor lucis eterne. Sicut scribit Sap. vii. Itē
splēdor glie. vt habeſ ad Hebre. primo. Nam splēdor ei⁹ vt lux
erit. Abacuc.iii. Ab hoc splendorē oēs sc̄i in regno celoꝝ recipi-
unt luce ⁊ fulgorē sempiternū quo assidue felices letant. vñ Ju-
dichi. v. Qui diligunt te sicut sol i ortu suo splēdet ita rutilat. Et
ergo dī Sap.iii. Fulgebūt iusti ⁊ tanq; sc̄i illi in arūdineto dis-
currat. Mat.iii. Fulgebūt iusti sicut sol in regno p̄is eoꝝ. O q̄
gloriosum ē hoc regnum. ⁊ qm̄ dilecta tabernacula tua dñe vnu-
tū. quā magn⁹ decor. quā ingēs splēdor in ciuitate dñi. quā mi-
ra claritas. ⁊ quā summa amenitas i celesti p̄ia. Elī Aug⁹ in
li. delibero arbitrio sic inq̄t. Lāta est pulchritudo iusticie. tanta
est iocunditas lucis eterne. vt etiā si nō licet ampli⁹ in ea delecta-
ri quā vni⁹ dici hora pp̄t hoc solum innumerabiles hui⁹ vite di-
es plenidelicis ⁊ affluētia bonoꝝ tpalium recte ⁊ merito despi-
cerent. Mō c̄m falso aut puo affectu dictū est. Qm̄ melior ē di-
es vna in atrijs tuis sup mīlia. Quare idē Aug⁹ in li. de ci. dei
exclamās ita dī. O celestis hirlm̄ dom⁹ illuminosa ad te suspirat
peregrinatio iuca ⁊ possidet me in te q̄ fecit ⁊ me et te. Bern. in
omel.tercia sup mīlus ē. O q̄ gloriosum est regnū illud in quo
reges cōgregati puererunt in vnu ad laudādum. sc̄z ⁊ glo:ificā-
dū .cum q̄ sup oēs est rex regum ⁊ dñs dñantiū. de cui⁹ splendi-
dissima cōtemplatione fulgebunt iusti sicut sol i regno p̄is eoꝝ
Hinc pp̄eta dī. Adimplebis me leticia ēn vultu tuo Elī Job
xiiii. Elī debet faciē ei⁹ in iubilatiō. Hāc faciem oēs inspicient q̄
dño fideli seruicrūt in humilitate cordis. ilaborib⁹ plurimis ac
operib⁹ virtuosis. Elī Apoca. xl. Serui ei⁹ seruīt illi. ⁊ vide-
būt faciē ei⁹. Et idē dī Esa.xxiij. Rege i decore suo videbūt
O quā piū ⁊ qm̄ gratū. quā suave ⁊ qm̄ beatū erit tunc Iesum
videti his q̄ cū dilexē. Tūc certe exclamādo dices illī Abacuc
iii. Ego at in dño gaudebo. ⁊ exultabo i dīo iesu meo. O quātū
gaudebūt q̄s gaudia summa replebunt. q̄s illustrabit. q̄s semp-
glificabit. Elīsio sc̄a dīi. splēdor q̄s sue facici.

De copiositate oīm bonoꝝ regni celestis.

Egnum celeste cōmendet secūdō a bonoꝝ oīm copiositate.
Enī btūs Aug⁹ in de ciui. dci sic dī. Qđ de⁹ prepauit diligēti
b⁹ se Spē nō attingit. charitate nō comprehendit. desideria ⁊ vo
ta transgredit. Acqri p̄t. estiari non p̄t. Itē Bern. Merces scō
rū tam magna q̄ non p̄t mēsurari. tā multa q̄ non p̄t numerari.
tā copiosa q̄ nō potest estiari. De his supabundantib⁹ bonis
et diuitiis ipsi⁹ regni celestis. ita scribit Deutro. viij. Dñs deus
tu⁹ introducit te i terrā bonam terrā viuoꝝ aquarūq̄ ⁊ fontū
in cui⁹ campis ⁊ mōtib⁹ erumpēt fluuiοꝝ abyssi. Terrā frumē
ti ordei ⁊ vineaꝝ in q̄fic⁹ malagranata ⁊ oliueta nascunt terrā
olei ⁊ mellis. vbi absq; vlla penuria comedes panē tuū. ⁊ rerū
oīm abundācia pfrueris. Erete hec ēra fertilis copiosissime flus
ens lacte ac dulcedie mellis. Hec ē terra ad quā explorandā mis
si sunt fili⁹ Dan. sicut scribit Judicū. xvij. Qui redēentes dixer
unt Elidūm⁹ tertā valde opulentā ⁊ vberem. nolite negligē. no
lite cessare. eam⁹ ⁊ possidcam⁹ eā null⁹ erit labor. Tradetq; dñs
nobis locū in q̄ null⁹ rei est penuria. Mā omne qđ molestat ibi
deest. Aug⁹. Eterna btūdō p̄sistit in duob⁹. scz in nccāria ab
sentia oīs mali. ⁊ nccāria p̄ntia oīs boni. Si c̄m q̄ris qđ ibi est.
aliter non p̄t r̄nderi nisi quicqd boni ē. ⁊ quicqd mali ē nusquā
est. Et ergo dīt btūs Grego. Nihil exteri⁹ qđ ibi appetat. ⁊ ni
hil interi⁹ qđ ibi fastidiat. Jo scribit Apoca. xlvi. Mō esurient
neq; sitiēt ampli⁹. ⁊ nō cadet sup eos sol neq; vll⁹ estius. quoniam
agn⁹ dei qui i medio throni est reget eos. ⁊ deducet eos ad vite
fontes aquaꝝ. Et ibidē oīdit mihi flumē aque vite. q̄ sitit ves
niat q̄ vult accipiat vite aquā gratis. Qui āt bilberit ex hac aq̄
nō sitiet itex. sed fiet i eo fons aq̄ saliētis invitā eternā. vt habet
Joā. iiiij. O q̄ felix patria. q̄ btā terra. vbi dīt erit oīa in oīb⁹ ⁊
null⁹ rei ē penuria seu aliquis defect⁹. Erete hec patria loc⁹ est
pascue celestis vbi nihil deerit. in q̄ fidēles suos dñs reficiet sua
uīt ac ppetue collocabit. Enī Ezechī. xxviiij. dīt dñs. Inducam
eas in terrā suā ⁊ pascam eas in mōtib⁹ isrl. in riuis. ⁊ in viscri
b⁹ terre. i pascuis vberimis pascā eas. ⁊ i montib⁹ excelsis erūt
pascue eaꝝ ibi requiescēt i herbis vircentib⁹ ⁊ in pascuis pingui
b⁹ pascētur sup mōtes isrl. Ipsi c̄m sc̄i pascēt in p̄gnitiōē sum
me veritatis. ⁊ illa erūt pascua vberima siue īgrediant̄ ad p̄tē.

h j

plandū diuinisatē. siue egrediātur ad siderādum humanitatē
vt robig̃ inueniēt plenam societatē. **E**nī Joā.x. Ingrediētur
et egredient̃. et pascua iuueniēt. Itē pascētur in delectatiōe et frui
tione summe suauitatis. et illa erunt pascua pingua. **E**nī dī in
psal. Ex adipe frumenti faciat te. Adeps hui⁹ frumenti ē delecta
tio. et suauitas q̃ causat ex amore dei. Hoc ergo amore sicut adi
pe et pinguedine repleat aia mea. pascētur etiam in eternitate ppe
tue securitatis. et illa pascua erūt virētia nunq̃ em̃ arescent sed
semp virescēt et in pulchritudie ppetua durabūt. Ecce q̃lis pa
tria et q̃z bona terra vbi tā vberrima pingua et virētia erunt pa
scua beator̃. Hec est vere terra viuētium in q̃ credim⁹ tot et tan
ta vidē bona dñi. **E**nī dī in psal. Replebitur i bonis dom⁹ tue.
et q̃ sunt in illa bona qb⁹ sancti replebitur. nisi illa incōprehensi
bilis gloria beator̃. Nam ut dī Bern. in fmonē de dedicatiōe
Ad imaginē dei facta est aia rōnalis ceteris oib⁹ occupari p̃t re
pleri non p̃t. Capacitatē em̃ dei quicqd deo min⁹ est nō imple
bit Hac ineffabili grā non solū implebitur. verū etiam usq; ad
summū inebriamur. **E**nī Hiere. xxxij. Inebriabo sacerdotū ani
mas cum pinguedie hoc faciet i cena magna fidelib⁹ preparata.
Tūc em̃ precinget se et faciet illos discubere. et trāsic̃ mīstrabit
illis ferculū siue glorie. et vinū mire suauitatis et leticie cis exhibē
do. Tunc diceſ illud discubentib⁹. Canti. v. Comedite et bibite
amici et inebriam̃ charissimi. Hic scribit̃ Esa. xxix. Inebriam̃
et nō in vino. Et vnde tūc inebriabitur. Certe a gaudio multi
plici et gloria celesti. O de⁹ eterne q̃ dulciter et plene tunc fideles
tui inebriabitur ab vbertate dom⁹ tue et torrēte voluptat̃ tue
Qm̃ apud te ē fons vite. fons īdeficiēt beatitudis et glorie. uti
q̃b̃ hāc domū decet sanctituđ in longitudie diez. Ipsa em̃ est do
m⁹ dñi diuitijs reserta et ciuitas dei nr̃i oib⁹ bonis adimpta.
Quapropter scribitur Esa. xxxij. O culi tui videbit̃ hirlin opu
lentā ciuitatē. Hui⁹ ciuitatis opulētia seu bonoꝝ maxia abun
dātia nō solum p̃t ex pdictis. sed etiam specialit̃ ex multitudine
ei⁹ pacis in q̃ delectabūt māsueti q̃ hereditabūt illam terrā su
peri⁹ expressam. Esa. lv. In leticia egrediātī et i pace deducem̃
O quāta ipsi⁹ hirlin abundātia pacis cui⁹ in ppetuū nunq̃ erit
finis. sicut scribit̃ Esa. xi. Itē ei⁹ sūde. xxxij. Sedebit pploꝝ meus
in pulchritudie pacis iu talernacul̃ fiducie. in requie epulantes.

Et ergo bene dicitur Tobie. xiiij. Hierusalē ciuitas dei beati oēs qui
diligunt te. et gaudēt super pacem tuā. Nam sicut habet Ecclēsia. xiiij.
In te videt sancti visiones pacis ibi pax super pacem. ibi pax summa
ma quod exsuperat oēm sensum nesciō antecedit humanū intellectū.
Qui tāte pacis voluerit esse particeps cū sanctis in celis. discat
nunc humilitē pati i terris. nam ut scribitur in aurora ad tā pīclarā
requie patiēt puenit. nec nisi per penā sapiēs hac luce potitur.

De maxima et stabili leticia regni celestis.

Ostremo regnum dei commendat a maxima leticia iugiter
durāte in eternitate. **V**ñ Grego. in omelia. Que lingua dicere
vel quod intellectus capere sufficit illa superne ciuitatis quāta sint gau-
dia angelorum chorus intellec̄tus cū beatissimis spiritibus glorie condito-
ris assistēt. pīntem dei vultum cernē. incircumspectum lumē vi-
dere. nullo mortis metu affici incorruptionis perpetuitate letari.
Certe hec ē ciuitas dei nři hirilim. urbs beata hirilim quod ut ciuitas
edificat. **O** ciuitas ciuitatum in quā sunt tāta gaudia et leticie beato-
rum. **E**sa. xlvi. Letamini cum hirilim et exultate in ea oēs qui dili-
gitis eam. gaudete cū ea gaudio vniuersi quod lugebatis super cam et
fugiebatis. et repleamini ab vberē consolationis ei⁹ ut mulgeatis et
deliciis affluatis ab omnimoda gloria ei⁹. **D**e imēsa hui⁹ ciuita-
tis gloria sic dicit Augustinus in libro de ciui. dei. Quāta erit illa felicitas ubi
nullū erit malum. nullū latet bonū vacabit dei laudib⁹ quod erit
oīa in oīb⁹. **E**sa. lxvij. Ocul⁹ non vidit deus abs te quod prepasti ex-
spectantib⁹ te. quod sanctis de natura est in maxima leticia perpetue pos-
siderēt. Et eiusdem. xxv. Clement in syon cū laude et leticia sem-
piterna super capita eorum. Hinc est quod Ps. dicit. Mōuit dominus dies im-
maculatōrum et hereditas eorum in eternū erit. Ut erit sicut scribitur
Tobie. xiiij. magnus est dominus in eternum. et in oīa sc̄la regnum tuū.
Augustinus in libro de ciui. dei. Elacabum et videbim⁹. amabim⁹ et lau-
dabim⁹ ecce quod erit ī fine sine fine. Nam quod nři ali⁹ erit finis. nī
li puenire ad regnum cuius nullus erit finis. Ut erit regnum tuū
domini regnum om̄ium seculorum. et dominatio tua in omni generatiōe et ge-
neratiōe. Et ideo scribitur Tobie. xiiij. Benedictus dominus qui exalta
vit hirilim ut sit regnum eius in secula seculorum super cam. O quod glori-
sum est hoc regnum in quā cum christo gaudēt oēs sci. amictis.

h u

stolis albis sequitur agnū quo cūq; ierit. De q; regno dī Aug²
in libro de p̄fictu vicioꝝ t̄ futū. Recedat amor p̄ntis sc̄li in q;
null⁹ it; i nascit vt nō moriat. t̄ succedat amor futuri sc̄li in quo
oēs viuiscātur vt non moriant deinceps. Vbi nulla aduersitas
turbat. nulla ncc̄tas angustat. nulla molestia inq̄etat. sed ph̄e
nis leticia ibi regnat. Hinc est q; dī in psal. Justi epulēt t̄ exul
tēt in cōspectu dei t̄ delectent in leticia. Itē Esa. xxxv. Gaudio
um t̄ leticiā obtinebūt. t̄ fugiet dolor t̄ gemit⁹. Vñ Apoca. xxi
Absterget dē oēm lachrymā ab oculis eoz. t̄ mors vltra non
erit neq; luct⁹ neq; clamor neq; dolor erit vltra qm̄ prima abies
rūt. Esa. xxv. Ausert dē oēm lachrymam ab omni facie. t̄ ob
probriū ppli sui auferet de vniuersa terra. t̄ dicēt in die illa. Ecce
dē noster exspectauim⁹ cum exultabim⁹ t̄ letabimur in saluta
rei⁹. O quāta leticia qñ nō solum in aia. s̄z etiam ī corpe fuerit
gloriādum. Esa. lxi. In terra sua duplicita possidebūt. Et Pro
uer. vlti. Q̄ es domesti ci ei⁹ amicti sunt duplicit⁹. i. duab⁹ stolis
quaꝝ vnam sc̄z aie iam possidēt. t̄ reliquā sc̄z corporis exspectant
accepturi. Item qñ non solū erit eis gaudiū de bonis opib⁹ pro
prijs. s̄z etiam de meritis singulis oīm beatorꝝ. Vñ dī dñs hie
remic. xxvij. Habitare eos faciam p̄sidēt. t̄ erūt mihi in popu
lum t̄ ero eis in deū t̄ dabo eis cor vnū t̄ aiam vnā. nō vnitate
substātie. s̄z vinculo charitatis. Ecce charissime si aia martyris
cōfessoris vel h̄ḡis. t̄ aia tuatūc erunt vna. p̄sequēs videſ q; il
lorꝝ gaudiū etiā erit t̄ tuū. Sic est de aia apli vel cuiuslibet alte
ri⁹ sancti. Hinc Grego. dī Lāta est vis charitatis vt oīa societ
vt bonum qđ quis ī se nō suscipit. in alio gaudeat accepisse. Cer
te illud admirādum t̄ multiplex gaudiū in cor hoīs nō ascendit.
Et ergo quilibet tot⁹ ipm̄ gaudium īt̄roibit. t̄ sic gaudium suū
plenū erit. Mā intus t̄ extra. subt⁹ t̄ supra īmo circū quac⁹ mi
rabilit gaudiebit. int⁹ de puritate p̄scie. extra de corporis glorifica
tiōe. subt⁹ de celo t̄ aliaꝝ creaturaꝝ pulchritudie t̄ innouatiōe
supra de dei vissōe t̄ circū circa de angelox t̄ oīm sc̄oꝝ iocūdita
te t̄ delectabili associatione. Etere vere vere nemo p̄t cogitare
quātum erit exultare tūc in celis habitare t̄ cū angelis regnare.
Et ergo bene dī Mat. xxv. Intra in gaudiū dñi tui. intra in ho
spicium gaudiū. nam nō poterit ītrare cor tuū de īmēlitate gau
dioꝝ celestij. Sic dī b̄t̄s Berñ. in libro meditationū suarum.

Ibi totum leticia. totum exultatio possidet. hoc scilicet angelis sociati sine ulla carnis infirmitate impetuū manebunt iocunditas infinita. beatitudo sempiterna. in quā qui semel suscipit semper tenet ibi reges a laboribꝫ. pax ab hostibꝫ. amenitas de nouitate. securitas de eternitate. dulcedo et suavitatis de dei visioꝫ. Et quod ille lic habitare voleat nō desiderat et ppter pacem et ppter amenitatem. et ppter eternitatem. et ppter dei visionem. Item dicit alibi adhuc idem Bern. Tanta est iocunditas et suavitatis illius patrie celestis quod si nō licet ibi esse nisi per unius hore spacium oēs dies huius vite pleni delicijs merito contemnerent. Cui comparata oīs aliud de sua uitas dolor est. oīs iocunditas meror. omne dulce amarum. omne decorum sedum. et omne aliud quicquid delectare possit molestum cum dei bonitas in infinitum excedat oīm alias bonitatē. O bone deus quod mihi est in celo. et a te quod volui super terram cum hec oīa sunt desiderabilia super auxilium et lapidem preciosum multum. et dulciora super mel et sauum. O quod dicemus de hac patria. quod de hirsutis urbe tam beata. Per huius enim viros sicut scribit Ezechie. xiiij. Incessanter iocundus et dulciter cantat alleluia. Unus Esa. li. Gaudium et leticia inueniet in ea. gratiarum actio et vox laudis in templo eiusdem dicit gloriam. Et vere merito vox exultationis et salutis resonet in tabernaculis iustorum. Nam in civitate domini ibi sonant iugiter organa sonorum qui tribulationum et penarum laborum et oīm miseriaum penitus iam oblitus profunduntur et iubilo celesti. O quam letabundus. quam suauiter et preciosus tunc canet in Dolasol. qui in gamma ut fleuit et are. De hac civitate loquitur adhuc Bern. in li. de meditationibꝫ. O civitas celestis. misericordia secura. patria totum patrem quod delectat ibi incole quietus populus sine murmure. quam gloriosa deca sunt de te civitas dei sicut letarium omnium habitatio est in te ibi Pax. pietas bonitas. lux. virtus. splendor. honestas. Gloria. laus. reges. amor et concordia dulcis Gaudium. leticia. dulcedo. vita phenis. De hac autem pheni via certi erunt et securi quod nunquam imperpetuum erit amittenda. Esaie xxvij. Securitas erit vestris in sempiternum. Ezechie. xxxvij. Habebunt fidem absque timore. regescit et abundat pfruent malorum timore resublato. Unus Aug. Beatitudines omnium bonorum celestium perficit securitas et non quod si sola deesset oīa bona celestia quātūmque dulcia vanescerent et vilescerent ex timore amittendi. Et ergo assicu-

Rādo dīt dñs Joā. viij. Gaudīū vīm nemo tollet a vobis. O dī
mī dī. ciuitas regis magni q̄ innumerabilia. quā grandia t̄ c̄
nalia sunt cūcta tua gaudia. q̄ multe tue leticie. q̄ felices tui ico
le. Etere vere. Bti qui habitāt in domo tua dñe. nā in sc̄la secu
loꝝ laudabunt te. Quis em̄ ignorat cōpos mētis sue. q̄ cet̄ in
excelsis telaudat ecclie oīs. Hui⁹ autē leticie seu celestis glie ppe
tūtas indeficiēs ex hoc ppnditūr q̄r oliua ppat. Elī O see. xij.
Erit q̄si oliua glia eius. Oliua em̄ indeficiēter tam in hyeme q̄
in estate semper virescit. Et ideo indefectibilem eternam istius
glie pmanētiam designat. q̄ ex diuturnitate nō deficit s̄ magis
innouat De hac eterna glia sic dī Chryſ. in libro de repatione
lapsi. Que erit voluptas q̄lericia erit cū christo cū aīa ad p̄p̄ia
generositatē regressa cum fiducia lā ceperit dñm suū vidē. Er
plicari non p̄ illi⁹ leticie magnitudo. Nō em̄ solum p̄ his exul
tat qb̄ p̄fruit tunc iu p̄fici. S̄ multemagis p̄co gaudet q̄ bo
noꝝ suoꝝ scit nullū finem futuꝝ. Et q̄s erit p̄ticeps rāte glorie
sine fine p̄māsure. Certe glia hec ē om̄ib⁹ scis suis. Nam sc̄i ex
ultabūt in gloria lctabun̄t in cubilib⁹ suis. Elī qui chī v̄ctigia
secuti fuerit in terris cū ipso regnabūt in glia t̄ honore coronas
ti eternalit̄ in celis. O dilcē mi q̄ ineffabilit̄ tunc gaudebis si ad
illa gaudia i eternia glia fueris trāslat⁹. Tūc vtq̄ dicens exclamā
to illud Esa. lxvi. Gaudēs gaudebo in dño t̄ exultabit aīa mea
in deo m̄co. q̄r induit me vestimentis salut⁹. Elerissime sicut scri
bit Job. xiiij. Tūc sup̄ op̄otētēm dclicis affluos. t̄ cluabis ad
deum faciē tuam. t̄ i vīs tuis lumē sp̄lēdēbit De q̄ habet Eccī.
xi. Dulce lumē t̄ delectabile est vidē sole. i. christū. quē p̄gnoscē
et intueri excellit omne gaudīū hui⁹ mundi. Hec nīx q̄r ei⁹ vi
sio t̄ noticia est sanctoꝝ gloria t̄ vita sempīta. Elī Joā. xvij.
Hec ē vita eterna ut cognoscāt te solū verū deum t̄ quē misisti
iesum christū. Qui ad cognitionē hāc puenerit ip̄m deum facie
ad faciē videbit. t̄ p̄gnoscet cū sicuti est sc̄dm esse diuinū qđ erit
gaudīū excellētissimū. fons t̄ origo oīm gaudior̄. Hinc ē quod
Berñ. dīt in fīmōc. Reuera illud est verū t̄ summū gaudium qđ
nō de creatura. s̄ de creatorē cōcipit qđ vtq̄ fiet q̄n tibi faciem
suā ostēderit. Et ergo p̄pheta exoptādō dīt. Faciē tuam dñe rcq̄
ram. Faciē inquā gratiosam oībus gaudijs plenam. Hec mīhi
q̄n colat⁹ meus plongat⁹ est q̄dīu carebo tāto bono t̄ vsque

quo sic subterabor a deo saluatore meo. Fuerunt mihi lachryme
panes die ac nocte dum dū mihi cotidie vbi est de⁹ tuus. Quā
do video ⁊ apparebo an faciem dei mei q̄ letificat me in gaudio
cum vultu suo. Ehere hęc visio q̄ de⁹ facie ad faciem videt̄ tercium
celum ē. Et si dici p̄t p̄adilus est centū milii⁹ paradisoꝝ. Elbi ex
fonte limpidissimo ⁊ ex aq̄ viua sic vita labit̄ beata. Hinc est qđ
scribit̄ Esa. lx. Tūc videbis supple faciem dei ⁊ afflues delicijs ⁊
gaudij⁹ sempiternis ⁊ mirabit̄ ⁊ dilatabit̄ cor tuū. O q̄ bonus
isrl̄ de⁹ his qui recto sunt corde q̄ tot ⁊ tāta gaudia ip̄is q̄ si graſ
tia vult cōſerre. O amice p̄dilecte. Illa lib̄es audis ⁊ ad hęc pia
gaudia gaudes. Nō tamē ignores p̄ magnos ista labores. San-
ctis acq̄ri nec fortuitu repiri. Enī Gre. in omelia. Delectat mē
tē magnitudo p̄mioꝝ sed nō deterreat certamē laborꝝ. Ad mag-
em p̄cūa p̄ueniri non p̄t nisi p̄ magnos labores. Enī Paul⁹
egregi⁹ p̄dicator d̄t. Nō coronabitur nisi q̄ legitime certauerit.
vnusquisq; em̄ p̄priā mercedē accipiet fm̄ suū labore. Sz pleri-
q; sunt q̄ nolētes bene viue. tñ desiderāt bene mori. Sciunt em̄
q̄ p̄ciosa ē in p̄spectu dñi mors scōꝝ ei⁹. Etiāq; cognoscūt q̄ cū
dederit dilectis suis somnū. ecce hēditas dñi t̄c. Silt̄ ⁊ ipsi sci-
unt q̄ b̄ti qui in dño moriunt volūt esse p̄ticipes cū eis q̄b⁹ dñs
dit̄. Elos estis q̄ p̄mālistis meū in tentationib⁹ ⁊ tribulatio-
nib⁹. Volūt regnare cū christo. sed nolūt secū pati. Talis erat
balaā ariolus qui p̄siderās castra filioꝝ isrl̄. ⁊ intelligēs eterne
beatitudis p̄missionez eis a dño factā dicebat. Morat̄ aīa mea
mortē iustoꝝ ⁊ fiant nouissima mea horꝝ silia. Finem eoz ap-
pe tens gloriosum. sed labores abhorrebant q̄b⁹ gloria mēbat. O bo-
ne iesu volum⁹ tibi oēs cōregnare. nolum⁹ autem p̄pati ⁊ tecū
laborare. Tu elegisti paup̄ates ⁊ miseras. nos vero volupta-
tes ⁊ delicias. Tu qđ carni asperi⁹. nos at̄ quod cōmodi⁹. Enī
Brñ. Ascit̄ dei filius in cui⁹ arbitrio erat quodcūq; vellet eli-
gē temp⁹ elegit qđ carni est molesti⁹. presertim puulo ⁊ paupis
m̄ris filio q̄ vir pānos h̄ret ad inuoluendū prescepe ad reclinan-
dū ⁊ cum tāta esset nccitas nullā audio fieri pellū mentionem
Christ⁹ itaq; q̄ nō fallit elegit qđ carui molesti⁹ est. id igit̄ meli⁹
id utilius. ⁊ id poti⁹ est eligendū. Et quisquis aliud suaserit vel
docuerit. ab eo tanq; a seductore ē cauendū. Ip̄e etenī fr̄s est p-
missus olim p̄ Elaiā p̄phetā. Paruul⁹ sciēs reprobare malum

et eligē bonū. Malum igit̄ voluptas corporis. bonum ḥo afflictio eiusdē est. siqdē t̄ hāc elegit. t̄ illā. reprobauit puer sapiēs ḥbū sanctū. Hec oia Bernū. O dilecte puer tu ab initio elegisti afflīctiōes corpales t̄ patiēdo voluisti intrare gloriā tibi appriam. sed nos in delicijs viuēdo volum⁹ intrare gloriā alienā. O q̄ stulti sum⁹ t̄ cardi corde ad credēdum. volum⁹ hic gaudē cum sclō. et postea regnare cū christo. Dñs nud⁹ ingredit̄. seru⁹ supfluita te vestiū auri t̄ geminaz onust⁹ introibit. Ille iejunus. iste cra pula t̄ luxuria pleu⁹. ille in cruce pisto moriēs. iste pillo i lecto delicate dormiēs. Qđ dñs nō fecit. faciet hoc seru⁹. Ecer non nec etiā videt cōsonum rōni. Audi qđ loqtur Poeta. In cruce sudauit dñs. seru⁹ ne quiescat. Tolle tuam. tulit ip̄e suam gu stauit acetum. facq̄ idē nō maior erit reuerētia serui q̄ dñi. Si vis esse suus secutor oportet to:metā tormētis scq̄. non icur ad astra delicijs. Nō mortem quam solue debes nature psolue deo moriaris in illo. rumpē moras. igit̄ impone silētia carni. Delici as suspēde tuas t̄ curras ad arma prompta manus plāgas sic rumpaturq̄ voluptas. Nam sicut dī Hicro. in eplā ad Juliae num. Difficile imo impossibile est vt t̄ pñtib⁹ quis fruāt bonis et futuris vt hic ventrē t̄ ibi mētem repleat. t̄ de delicijs ad delici as trāseat t̄ in vtroq̄ seculo prim⁹ sic t̄ terra t̄ in celo appareat gloriosus. Item dī idem i alio loco. Impossibile ē delicijs af fluere t̄ christū sequi natura denegat vt contraria misceant. Nō possum⁹ deo seruire t̄ māmone. aut ego fallor aut ip̄i in fine des cipiētur q̄ mihi mō non credūt. credēt cum diuitie sue trāsierūt in egestatē. duies epulabat quotidie splēdide. hic indut⁹ purpu ra t̄ bysso. sed mortu⁹ qđ moysi noluit credē. postea iii to:men tis posit⁹ sensit. Istud etiā innucre videt̄ beatus Bernū. in collo quo. Simois petri t̄ iesu vbi talit̄ inq̄t. Abrahā ait diuiti c̄puloni. Tu recepisti bona i vita tua. t̄ lazar⁹ s̄ilr mala. nunc autēz cōsolat̄. tu ḥo cruciaris. Qnid dicem⁹ ad h̄c. Si talis ē finis t̄ tale iudiciū vbi extrema gaudiūluct⁹ occupat. nunqđ p̄frenda sunt i hoc sclō mala bonis. quippenecilla ḥa bona. Sz ista ḥa poti us salomonis snā. meli⁹ est ire ad domū luctus q̄ ad domū cō uiuij. Ecce si sic cruciādi sunt qui in vita sua bona receperūt. et hñtib⁹ cōsolationē pñtēm. vc ipositiū est sempiternū. quisnā co rum poterit ecē finis si scdm multitudinē p̄solutionū suaz dolos

res apphenderit aias miseroꝝ. Cōsequēs ēm̄ videtur vt bona
oia ⁊ omnem seculi hui⁹ recipiētes cōsolationem. nihilominus
vniuersum ve ⁊ vniuersi maneāt cruciat⁹ At vero illud eque ⁊
eadem abrahē sūia cōsciendum videt. Q̄ es qui cōtrario ducti
spū: vite p̄n̄is oia bona respūnt ⁊ mala eligūt: ūnia bona dñi ⁊
omnem habituros cōsolationē. Hec oia Bern. vbi sup̄ia. Re
nuat ergo cōsolari aia tua in hoc mūdo in hac lachrymaꝝ valle.
in terra laboris ⁊ miserie. Nam ve omnib⁹ qui hic recipiūt con
solationem suam Ē tēmne trāsitoria. fugeq; delicias ⁊ gaudia
mūdana. Libi ēm̄ absit gloriari nisi in cruce dñi n̄ri ielsu christi
Vñ Petr⁹ blesenſ sup̄ Job ad regem anglie ita dt. Putasne
aliqs in p̄n̄i vita gauđeat ⁊ futura: si tamē gaudium debeat di
ci qđ turbat assidue ⁊ respergit amaritudine p̄n̄ti nimis delicat⁹
es. si vtrūq; p̄sumis. vti seculo ⁊ frui christo p̄n̄is mundi delici
as cape. ⁊ nihilomin⁹ celestis glorie diuitias obtine. Audī qđ di
ctum sit illi diuiti in euāgelio qđ cruciabatur in flammis. ⁊ lingue
ardētis refrigerium postulabat Fili recordare qđ recepisti bona
in vita tua. ⁊ lasar⁹ s̄l̄r mala. Hic igitur ſolat̄. tu x̄o cruciaris.
Qđ dissimile premium. merito possum⁹ reputare insanos ſan
ctissimos reges ac ap̄hetaſ. ap̄loſ. martyreſ. confessorēs. tene
ras ac delicateſ x̄gines. qui oēs ſpretis diuitijs ac conculcatiſ
delicijs hui⁹ mundi ſeipos p̄ christo tribulationib⁹ ⁊ morti ob
tulerūt. ſi gloriam ⁊ honorem quam adepti ſunt i angustia ⁊ do
lore potuiffent in voluptatib⁹ ⁊ delicijs obtinuisse. Hec ille Pe
tr⁹ blesenſ. Etere frat̄ vere quicq; dicaſ. firmiter hoc tenc qđ ce
lum nō aliter ſcandes. niſi qđ docuere apl̄teneas ore. morib⁹ et
fide. Et qđ docuerūt illi: Non ſobrie ⁊ iuste viue. humilitateſ
et patiām. charitatēm ⁊ cōſtantiam ac ceteras x̄tutes totis vi
rib⁹ obtinere. mūdum ⁊ qđ mundi ſunt despice. diuitias ⁊ delici
as fugē. p̄m̄ amagere. in tribulationib⁹ ⁊ miserijs letari ⁊ gau
dere. Tu qđ fac ſile ⁊ viues. esto qđ forti aio in omnib⁹ laborib⁹
angustijs ⁊ penis. In primo ēm̄ est qđ a dño cureris. labora for
titer ſicut bon⁹ miles christi. Et ne cogites itra temci p̄m̄ aliquā
ſic dicēs. Mult⁹ ⁊ immēſus est labor me⁹. ego at ſum mūm⁹ ⁊ in
firm⁹ valde. nec valeo hoc p̄poſito finalit̄ pleuerare. Audī x̄ba
Hieronymi in ep̄la ſic dicētis. Null⁹ labor dur⁹ nullum temp⁹
longū videri debet qđ eternitatis glia acquirit. Vñ Chryſ. sup̄

i j

Matthēū. Si q̄s viā laboriosam existimat sue desidie est accusa-
tor. Si em̄ minaces pelagi fluct̄ nautis. si tempestates atq; hy-
ems agricolis si vulnera cedesq; militib;. si grauissimi ictus pla-
geq; pugilib; leues vident̄ t tolerabiles pp̄ spem tpalium z p̄s
tereūtem cōmodoz. multomagis cum celum pparaēt in p̄nium
nihil ex p̄ntib; asperitatib; debeat sentire. ac maxie labores mis-
tigat in benignum venire finē. Ne aspicias q̄ via ē aspera sed q̄
ducit. t aliam q̄ lata est. s̄z vbi desinit. Certe iā video q̄ dormiē-
tib; non puenit regnum dei. nec ocio vel desidia torpētib; beati-
tudo eternitatis ingerit. Sicut d̄t Leo papa in f̄mone. s̄z sicut
scribit̄ Nat. xi. Regnum celoz vim patit̄ t violēti capiūt illud
Uñ quidā. De regno celi nō credit mēte fideli. Insipic̄s t ebes
s̄z tu bñ credē debes. Christo dicēti rapiūt illud violēti. Sc̄z au-
steris: castigāto seneri. Mollia spernētes t carni vim facientes
Item sup hoc d̄t ali⁹ poeta. Asper erit vict⁹ asper labor asp ami-
ctus. Aspera cuncta tibi si vis sup ethera scribi. Ecce iā p̄z ma-
nifeste q̄ sicut scribitur Actuū. ruij. Per multas tribulatiōes
oportet nos iutrare regnum celoz. Q̄q̄ bene attēdebat hoc bea-
tus Aug⁹ q̄ non nisi tormētis itur ad astra dei. Uñ d̄t. Q̄ aīa
mea si q̄tidie oī nos tormēta pferre. si ip̄am gehēnā lōgo tpe to-
lerare. vt christum i sua gloria vidē possem⁹ t sanctis ei⁹ sociari
Mōne ergo mođo dignum est pati omne criste. vt tāte bonitac̄
et glorie p̄ticipes habeamur. Insidient̄ ergo demones. parēt su-
as tētationes. frangāt corp⁹ ieiunia. premāt vestimēta cīcīna.
latores grauēt. vigilie exiccēt. inclamat me iste. inqret me ille v̄k
ille. frig⁹ contrahat calor adurat. caput doleat. pect⁹ areat. inflē-
tur stomach⁹. pallescat vult⁹. infirmat homo tot⁹. deficiat in do-
lore vita mea. t aīa in genitib;. Ingrediat̄ putredo in ossib; me-
is. subter me scateat vt requiescam i die tribulatiōis. t ascendā
ad ppl̄m accinctum nr̄m. Item Petr⁹ blesensis. Faticat̄ ment-
bra mea vigilijs. extenuētur ieiunijs. labore frāgātur. liquescat̄
in lachrymis oculi. imo si totum cerebz t medulle corporis in fles-
tum effluāt. nō sunt tamē cōdigne passiōes hui⁹ tpis ad futurā
gloriam q̄ reuelabit̄ in nobis. Q̄ si scirct homo qd t ipse t qd de-
us esset. in ille pati mortes credēt esse nihil. Ecce q̄ t quāta sunc
bilariter p̄deo sustinēda. libēter ergo sustine t gaudēter patias-
re. Exemplum accipe i latronib; t maleficiis ad mortem diūdi

tatis qui gauderet si p abscondenda auricula possent evadere in ore
tempore et acquirere gloriam eternalem. Unde Eccl. vi. Exiguum la-
boris ecce pretio paruitas et cito edes de generationibus illius vide
licet de fructibus glorie quae generatur ex labore pretio. Item Sap. iij
In paucis vexati ecce laboris exiguitas. In multis bene disponitur.
Ecce magna remuneratio et premium que exinde sequitur
cur Unde beatus Efreem. Si inquit modicum est labor institutiois no-
stre fratres charissimi et magna est requies. parvus tamen afflictio. sed
retributio eius videlicet deliciae paradisi et exultatio et leticia in scilicet
seculi permanebunt. Ideo dicit sapiens Eccl. ultimo. Vide oculis
vestris quod modicum laborauit et inueni mihi multam requie. Et
sic clare per quod breuis est iste labor. et premia multa laborum. Fac
ergo libenter atque voluntarie immortalis futurum pro vita perpetua
duratura quam gratias facere homo moriturus pro tempore vita ad mo-
dicum differenda. Et ergo finaliter concludendo per aliquid ex su-
peri allegatis. quod hec nouissima videlicet mors. iudicium. gehenna
et gloria omnes qui continent et iugem habent eorum memoriam val-
de et multipliciter reuocant a peccatis. Sed pauci ista ponderant et rarissi-
mum ea cogitare seu considerant. omnes putant diu vivere et in se-
cta uberi penitentia. iudicem placare in infernum fugere. et sic celestem
gloriam in deliciis vivendum et oculos acquerere et adem et eternalem pos-
siderem. Non sic impi non sic. hoc argumentum non concludit. immo
fallit et illud prout satis lucide per predicta. Et igitur omnes se-
ducimur et nisi primam egeritis simul peribitis. et morietur in pec-
catibus. Unde scribitur Eccl. iij. Si primam non egerimus. incidemus
in manu dei et non in manu hominum. Sed prochdolor quis peni-
tet. quis peccata deflet. quis subuenit paupi. quis miseretur inopi.
quis compatitur misericordia. quis cogitat de futuris. Denique nemo
nam fere tota generatio prava est atque puerula que non direxit cor
suum in bonum. immo potius in malum. Omnes terrena sapientur et quae
sua sunt querunt. non quod Iesu Christi. Munera diligunt. Virtutes fu-
giunt. et sicut iumenta in stercoreibus. sic et ipsi in peccatis multiplici-
bus miserabiliter computrascuntur. Corrupti sunt abominationes facti
sunt in iniurias suis. Nam dominus de celo prosperitatem filios
hominum. ut videat si est intelligens aut requirens bonum. Sed
omnes declinaverunt simul inutiles facti sunt. nec est quod faciat bo-
num. vix etiam usque ad unum. Ecce iam impletum est tempus. iam aduenit mise-

i ii

rabilis ille mudi stat². De quo Dicte. viij. ita prophetat Per ijt
sanc² de terra t rect² in hoib² non est. Omnes em in sanguine
insidiatur. vir frēm suū venatur ad mortem. malū manuū suo
arum dicūt bonum. Qui optimum² est i eis q̄si paluri². t qui rect²
quasi spina de sepi. Quid plura? Holūt scire t intelligē ut bene
agāt. nec oculos aperire vt clare videant. sic excecauit eos mali-
cia ipsoꝝ. Q stulta malicia. Q mala stulticia voluntarie vitā fu-
gere. mortem diligē. spernere bonum. agē malum. deumq; con-
temnere. t demoni obedire. Charissime cur p̄prium caput ense
secas? Cur sponte cathenas demōis incurris? Cur sua iussa fa-
cis? Exurge exurge euigila t vide. Relinque diabolum fuge de-
monem. ne postea cum ipis eternalitē cōtemnaris. Miroz t amo-
miroꝝ q̄ homo q̄ pre ceteris est creatura rōnalis in nullo q̄si seq̄
tur iudicium rōnis spernēs salubria. affectās noxia. querens t
desiderās mortifera t nocuia. Q de² eterne q̄ causa talis demē-
tie. que rō tante satuitatis t insanie. Cur aīa mortem tam pro-
no corde req̄rit. Cur sibi qd tollit viue captat homo. Elere ve-
re genis absq; cōsilio est t sine prudētia. Ac vtinam saperēt t in-
telligerent ac nouissima prouiderent

Finiunt Quattuor nouissima

Sequuntur Exempla de gau- dīs regni celorum.

De gaudijs regni celoꝝ Ex libro Apum
Idi in Brabātia mulierem diuitem t honestā possessam a
demonio. Quam cum rogāte presbytero religioso visitas-
rem inuenim² eam a veratiōe demonis quiescētem t sensate lo-
quētem vt sanam. Tūc occulte nemine aduertēte k̄sum cantis
ci moyli in Deutro. scdm q̄ olim a sancto q̄dam uno audieram
tercio repetiuī ad puocādum demonem i obfessa. Deum qui te
genuit dereliq̄sti t oblit² es dñi creatoris tui Nec mora mulier
pallere cepit labijs atq; vultu et due vene i collo ei² ad grossicē
pollicis intumesce. Tūc ego in quo q̄re pessime vexare feminā
presumpsisti. Mortuo inqt viro suo ꝑpassa. in subsidium illius

aie cōtulit quicqđ boni fecerat i hac vita. t ex hoc nacta occasiōe
vas vacuū mox intraui. Cui ego. Mētiris miserrīe ex hoc cīm
qđ dedit mediāte charitate cumulatū est bonū cī? Et ille cum
cachino. Mēdar inq̄t sum nec mīz si mētior. Mox ego. Est ne
illa tā pulchra sicut dī celestis patria quā p̄didisti. Et r̄ndit Jn
infinitū pulchrior qđ dicit. Et ego. velles ne redire ad illā patriā
si posses? Et ille. Ellecm inq̄t q̄ possem vslq̄ ad dīc iudicij oīa
excogitata supplicia sustinē. Cui dixi. Et ego p̄mitto tibi in pe
riculū salutis mee p̄missi si mēdar inueniar illā p̄ditā gloriā re
cupare te posse si tm̄ h̄c dixeris. Dñe deus me⁹ pccam ignoscē
mibi. Et mox ille contorto collo exclamauit honorifice. Dñe do
mine. Cūq̄ hoc sc̄p⁹ cum clamore valido p̄senaret. nec ultra in
xbis pcedēt. Impossibile em̄ sciebā illi ut deum suū dñm recos
gnoscēt. t se fateret peccasse atq; sibi precare ignosci tandem sub
iunxit. Dñe de⁹ margrete sic em̄ obsecra mulier vocabat dñm re
cognoscē dñm suum indignat. Tunc ego adillū. O felicissime
oīm creaturaz supbia elisit te. t de celo depulit te redire inexpia
bilis supbia non p̄mittit. Nec mora p̄fusus obmutuit. Et post
paucos dies non tñ tunc feminā dereliqt.

Ex vita sancti Francisci

Uidam iuuenis valde nobilis ac delicat⁹ venit ad ordinē
scī Frāisci. qui induit⁹ habitu fratz post aliqt dies diabolo isti
gāte cepit h̄c in tāta abominatiōe habitū quē gerebat q̄ vide
bat sibi portare saccū vilissimū t p̄tēa horrebat manicas abo
minabat capuciū t ipsam longitudinē tunice t eius aspitatem
tanq̄z importabile estimabat. Unū factū est q̄ crescte religiōis
fastidio deliberauit penit⁹ rejēc habitū t redire ad seculū. Ogr
aut̄ ei⁹ docuerat eū q̄ qñ ante altare cōuent⁹ trāsiret in q̄ serua
bat sanctissimū christi corp⁹ cum magna reuerētia gemb⁹ flexis
et discoopto capite t cācellatis manib⁹ deuote inclinaret. Acci
dit autē illa nocte q̄ deliberauerat dimittē habitū t redire ad se
culum q̄ oportebat eum aī altare trāsire ubi sicut p̄suerat ge
nua flexit. t statim fuit cap⁹ in spū t ostēla sibi fuit mirabil̄ xi
sio. Nam vidit q̄si multitudinc infinitā corā eo p̄cessionaliter
trāscuntē. oēs xō qui in illa p̄cessione beata erāt bini incedebāt.
Et erāt vestiti ornatissimis t p̄ciosissimis diasperis. Facies at
eoz t man⁹ t quicqđ apparchat de corpe sole splēdidius radia
i iij

bat. et ibat cum cantu et iubilo angelorum solennissime et dulcissime decantando. Int' quos duo nobiliores ceteris incedebat tanta claretate velati q' mirandū stupore aspicientib' ingerebat. et quasi circa finē pcessionis pdicte. vidit etiā quendā tanta gloria decora tū q' videbat quasi nou' miles ab oib' singulariter honorari. Dicitus aut' iuuenis hoc vidēs mirabat valde et nesciebat quid hoc esset. nec interrogare trahentes audebat. nec poterat nimia dulcedie stupefact' Sed cum pcessio peralissit et ipse adhuc vidēs extremos resumēs audaciā cucurrit ad illos et interrogās dixit. O charissimi. rogo vos q' dicē placeat q' sunt istī tā admirabiles quos cōtinet hec venerāda pcessio. Illi no puerētes ad eū splēdidissimas facies dixerūt Nos ocs sum' frēs minores. qui mō venim' de paradiſo. Et ille rursus interrogās. q' sunt illi duo qui tñ excellēter inter alios rutilat. R̄nderūt. Illi duo ceteris clariores sunt sc̄us Frāciscus. et frater Antonius. Ille at vltimus tñ honorat' est quidā sc̄us frater nouiter mortu'. quē q' valeter cōtra tētatiōes pugnauit et usq; in finē pseuerauit in sc̄o pposito ad gaudia eterni regni cū gloria et triūpho pducim'. non solum comitantib' sanctis. sed etiā letantib' angelis. Ista no veſtimenta diasperi q' nos tam decora portauim' data sunt nobis ppter aspas tunicas q's in religiōe patiēter detulimus. et gloria elaritas quā tu vides data ē nobis a deo ppter humilē patiam' quā fecim'. et ppter scām paupertatem et obediētiā et castitatem mūdissimā quā usq; in finē bilari mēte seruauim'. vñ fili nō sit tibi duz saccum religiōis tam fructifex deportare. q' si in sacco Frācisci amore dñi nr̄i iesu christi mundū spernēdo. carnē morosificādo et ptra diabolū dimicādo viriliter te habueris not sc̄um filii ueste fulgebis. Et his dñis Iuuenis ad se rediit et cōfortat' ex ipsa visiōe oēm tētationē abiecit. culpam coram gardiano et alijs fratrib' recognouit asperitatē pñie et indumenti: ut diuitias de cetero cōcupit. Et sic unutat' in meli' in scā vita finiuit.

CAllud exemplum

Canno dñi. M.cccc.iiiij. Quidam clericus de vēdepera cum studebat in scholis apud lugdunū vidit in visiōe noctis vallē quandam sub qdā monte sup quē ciuitas qdā pulcherrīa sita erat. c' aspectus nimiū delectabat intuētes. ita ut quisq; eam videt de aspectu illi' faciari nō posset. et oib' modis laborauit quō ad eā

peruenire valēt. Int̄ ea vidit fluuiū quendā sub pedem oītis im
mo circa pedē currētem. Quē dum circuīret querens artē quō
eum trāsmearet. vidit sup ripā flumīs duodeci lauātes i flumīe
tunicas suas. Inter q̄s erat qdā veste candidissima induit⁹ mul
tū alijs dissiliis q adiuuabat illos in tunicāx suarū ablutiōe qui
postq̄ iuuerat vnū ibat postea adiuuare aliū. Tūc cleric⁹ q̄ hoc
videbat accessit ad illū qui ceteros adiuuabat ⁊ dixit. Que ḡes
estis vos. Qui ait. Iſti paupes hoīes sunt p̄mām agētes. ⁊ se a
pctis suis lauātes. ⁊ ego filius dei iesus christ⁹ sine cui⁹ auxilio
nec isti nec aliū p̄nt bñfacē. Cūitas h̄c pulchra quā vides padi
sus ē vbi ego maneo ⁊ qñ quis tunicā suam lauerit. i. p̄mām pe
gerit in illā intrabit. Turpē sati diu q̄sisti viā qua itur ad illā.
S̄ nulla alia via q̄s ista dicit ad eā. His dc̄is cleric⁹ a sonnō eui
gilauit ⁊ mirari cepit de visiōe. Cūq̄ non multo post rediſq; de
schola in patriā suā narrauit cpo cabilonēsi visionē hāc cui fami
liaris erat. Qua audita ep̄s suasit ei vt scl̄in relinqret ⁊ religio
nē intraret cōmendās sup oēs ordies nouellū illū ordinē cister
ciensū. Ille venit cisterciū ⁊ iuuenit locū incultū ⁊ desertū ⁊ fra
tres int̄ bestias cōmorātes. Ad portā x̄o monasterij q̄ de vim
ne facta erat pēdebat malle⁹ ferreus. cui⁹ sonitu ad portā porta
ri⁹ cōpellebat abintroire volentib⁹. Hoc x̄o sonitu portari⁹ vo
cat⁹ venit ad cū foras ⁊ inclinās se ad cū. Quē clericus intuens
cognouit statim se eundē vidisse int̄ eos qui tunicas suas iu flu
mi lauabāt. Rogauit eū vt ad se adducēt abbate. Abbas igit
et totus cōuent⁹ venit ad eū ⁊ recognouit cleric⁹ oēs se viduisse
tunicas suas i flumīe lauātes. Statimq; cecidit ad'abbatis pes
de⁹ rogās eū cum lachrymis vt susciperet. Qui suscep̄tus non
multo post fac⁹ est prior

Ex ccfario aliud

Egrotabat i Hemerode cenobio sacerdos Isenbrand⁹ no
mīe custos eccie plus q̄s tric̄sumū annū agēs in ordie ⁊ ad extre
ma pduct⁹ est. Media nocte cū sup cū mīstroꝝ vigilaret diligē
tia audierūt cum leui susurro x̄ba sonare. Tūcētesq; ne morti
proxim⁹ aliena loqret oriloquēt⁹ aure adhibita. Intellexerūt x̄
ba sublimia edificationis plena de glia celesti ⁊ incnarrabili leti
cia sanctorꝝ. Dignū ergo īdicantes testem his idoneū adhiberi
nunciauerūt h̄c abbati. qui ⁊ ipse graui laborabat infirmitate.

Vocat⁹ abbas affuit Interim cecinit horologium ⁊ occasione sumpta sic fari cepit. O q̄ suauē noctem exegi q̄ delectabili horologio operā dedi q̄ dulces ⁊ suaves cōcent⁹ audiui chorū i celo psallētūm interfui. O q̄ cōcorditer ⁊ delectabili psallēbant In nro cantu solet esse dissonātia tediū lassitudo. ibi lōge aliter est In vnam ocs cōueniūt melodiam sup omne qd delectat dulciorē. Infatigabiles laudare nō cessant ⁊ quāto pl⁹ laudāt tanto pl⁹ crescit amor laudādi. ⁊ mirabili atq̄ ineffabili mō hoc p̄ uenit. in vsum gratissime quietis q̄ nunq̄ vacat a laude creato ris. Ibi qui magis hic humiliati sunt mediocrib⁹ vel mīmis cōtentī gloriōsi⁹ exultāt abundātiōrem recipiētes cōsolationē faciem splēditissimā statuta celsi veste gloriōsi Cum his familia riter cōuersat⁹ sum ⁊ amico refect⁹ colloquio. Tanta gloria vestium delectat⁹ sollicite q̄rebā si talem ego habitur⁹ essem ⁊ direx̄rūt. Qui vñit irrephensibilē talem vestē sperare p̄t. Si xo vi ciū latuerit in cōuersatione macula apparebit in veste. Culpa em̄ vite maculā facit in veste. Immaculatā ergo merebit habe re vstem q̄ se a maculis seruat imunē. Et dixi Que sunt macule: Et illi. Murmuratio. detractio. iniuria. negligētia ⁊ quicqd sinceritatē cordis maculat ⁊ cōfundit. Qui talia agūt in gloria vestis maculā ponūt. Tu xo pro multis laborib⁹ ⁊ vite honestate simile sortieris vestē. His dictis fauicib⁹ arefactis viribus q̄ exhaustis loquēs post modicum instillata refocillatus aqua resumptoq; spū ad loquēdum se parās spem fecit auditoribus et ait. Ultimam differret me dñs vñq; dum cōpletō ope dei dominis nr̄is loqui possem. O q̄ leti nunci⁹ baulus essem q̄ leta. q̄ stupēda narrarem q̄ vidi que audiui ⁊ sensi. q̄ parata sunt diligētib⁹ deum ⁊ in laude ei⁹ vigilātib⁹. Et abbas Frater quo modo hec vidisti: Ec ille. Quater hac nocte rapt⁹ sum aī dūcum pect⁹ meum apertum est. ⁊ aīa mea educta est. ⁊ statim fui inter choros angelorum ⁊ vidi dominam nostram in immensa claritate cum suis sacris virginib⁹ que se mihi promisit in necessitate affuturam. ⁊ sanctum michaelē cum multo exercitu angeloz p̄ paratum in auxilium mihi. Mā altari ⁊ memorie sue. honorem semper solebā impēdere ⁊ innumerabilē multitūdinē sanctoroz et quos anteā nō viderā statī agnoui Rursumq; spū ⁊ virib⁹ deficiēs loq̄ cessauit. Cōpulsus itaq; de sorbicula papilliū accepit et

gustās ait. **Q** q̄dulcis est domin⁹ gustatibus. **Q** quāta est ei⁹
suavitatis abundātia q̄d larga ⁊ indeficiēs ⁊ oīm deliciarum co-
pijs affluēs qua me in hac nocte reficē dignat⁹ est. **Q** dulcedo il-
la dulcedo gratissima optabllis ⁊ prestatissima. **Q** q̄d singularis
q̄d excellēs ⁊ ineffabilis. Int⁹ eram in corde vtrūq; teneo ḫbis
autem explicare nō valeo. Quam sentire potui nō possum effa-
ri rei nimietate vice⁹. **L**am felici refectionē pastus hanc refectionē
nem supaddere supfluū duco. Hec breue ⁊ modicum nutrimentum
cum prestat illa in ppetuū reficit ⁊ saginat. **Q** q̄d beati sunt q̄ u-
la sine fine fruituri sunt. Jubēte abbate vocati sunt quidam no-
uicij viri quondā in seculo clari vtute militari ilignes q̄s ita cō-
solat⁹ est vere felices estis ⁊ ter quaterq; beati q̄ de vana vestra
cōversationē atq; mūdana vanitate p diuinā miām vocati estis
partem i celis cum iustis habituri. Cōstat em̄ de salute viā si ta-
mē pseueraueritis. Nam dñs dauid in desinēter p vobis p̄ces
ad dñm fundit quaten⁹ qđ salubriter inchoastis felicit̄ complea-
tis. Unum āt eoz noīe exprimēs de eo dicebat nisi portas clau-
stri ingressus fuisset mortis eterne portas nō euasisset. Alderāt
et hospites cōvertendi grā de sedib⁹ suis euocati s̄ nimo adhuc
reꝝ tempalium amore detēti rem arduam aggredi dubitabant
Qui fiducialit̄ accedētes ad virum dei mētis fluctuationē con-
fessi sunt q̄ videlz velle adiaceret eis pficere āt bonum nō inueni-
rēt supplicabāt vt orōnib⁹ eius adiuti mererētur in bono stabis-
liri. Et ille. Quādiu mēte adheretis seculo nō potestis pficē pla-
cere deo nec firmari in bono habētes voluntatem fixam in malo.
Quapropter recedite oīno ab his q̄ inutiliter amatis ⁊ nō deerit
vobis grā saluatoris. Si vidissetis q̄ ego vidi oīm gloriā mū-
di vilem reputaretis. Deinde multa q̄rebant ille de patre ille de
fratre. ille de suo statu futuro. ille de p̄nti. Sed vir dei ita singu-
lis respōsum temperauit vt secretoꝝ reuelator ⁊ cōscientiaz̄ in-
spectoꝝ esse pbaret. Non vocāte deo scā illa aīa carne soluta est
ad dolores corporis vltra nō redditura. sed vt credim⁹ immortalis
tatis luce vescida ⁊ plenī gaudioꝝ suavitate reficēda.
Hieronym⁹ ad moniales. Angelicis choris sanctorūq; socie-
tatib⁹ hic studeatis interesse vt oīs postmoduꝝ in corporis exitu
vobis gaudētes ⁊ leti tanq; notis occurrāt. si sic feceritis nihil
vobis dulcius. nihil iucundius q̄d his interesse puiuijs. his pabu-

lis faciari. Quid semel degustatis terrena oia amara reddan^e
Experto itaq^s seni deuote cōsulenti credite filie. Scio qd loqr
charissime. Nam vt i insipiētiam loqr. Ego homuncul⁹ sic ab
iect⁹ sic vilis i domo dñi. Adhuc viues in corpe angelorum sepe
choris intersui de corporeis p hebdomadā nihil sentiēs.

Citē Eterna beatitudō cōsistit in duobus scz in nccāria absen
tia ois mali t in nccāria pñtia ois boni. Si em queris qd ibi ē.
aliter non p̄t rñderi nisi quicquid boni est ibi est quicqd mali est
ibi non est. **E**c Gregor⁹. Nihil exterius quod ibi appetat t
nil interi⁹ quod fastidiatur

Gregor⁹. Que lingua dicē vel qs intellect⁹ capere sufficit il
lus supne ciuitatis quāta sint gaudia angeloz choris intercess^e
cum beatissimis spiritib⁹ glorie cōditoris assistē. pñtem dci vul
tum cernere. incircūscriptum lumen videre nullo mortis metu
affici incorruptiōis munere ppetueletari.

Alug⁹ in libro de cōfictu vicioz. Recedat amor pñtis seculi
in quo null⁹ ita nascit ut nō moriat. t succedat amor futuri sclⁱ
in quo oēs rūificātur ut deinceps non moriātur. Elbi nec ad
uersitas turbat. nulla necessitas angustat. nulla molestia inqui
erat sed phennis leticia ibi regnat.

Hieronym⁹. Si christum dñm t regē cui est nomē sup omē
nomē oportuit pati t ita intrare in gloriā suā quā iam fiduciā
habem⁹ nos i trare sine labore gloriā alienam. O qz stulti sum⁹
et tardi corde ad credēdum. Tolum⁹ hic gaudere cum seculo t
postea regnare cum christo difficile est imo impossibile ut t pñ
tib⁹ quis fruat bonis t futuris nec hic ventre t ibi mentem re
pleat ut de delicijs ad delicias trāseat t in vtrōqz seculo prim⁹
sic vt i terra t in sclō appareat gloriosus. Imposibile ē delicijs
affluere t christū sequi. Natura denegat ut cōtraria misceātur
Monem possum⁹ deo seruire t māmone

Citem. O sciret homo qd ipse quid t de⁹ esset. Nille pati mor
tes credēt esse nihil. O quāta erit i celo leticia qn non solum in
aīa sed etiam in corpe fuerit gloriādum. Māintus t extra. sub
tus t supra imo circūquaqz mirablr iust⁹ gaudebit. Int⁹ de pu
ritate cōscientie. Extra de corporis glorificatiōe. Subi⁹ de celi et
aliaz creaturaz pulchritudie. Supra de dei viliōe. t circumcir
ca de angeloz t oīm sanctoz iucūda t delcābili associatiōe

Ocinitas celestis ināsio secura. patria totum cōtinens qd' dcle
ctat. Merces sanctoꝝ tam magna est q̄ nō potest mensurari. tā
multa q̄ nō potest numerari. tam copiosa q̄ nō potest finiri. tā
preciosa q̄ non potest estimari.

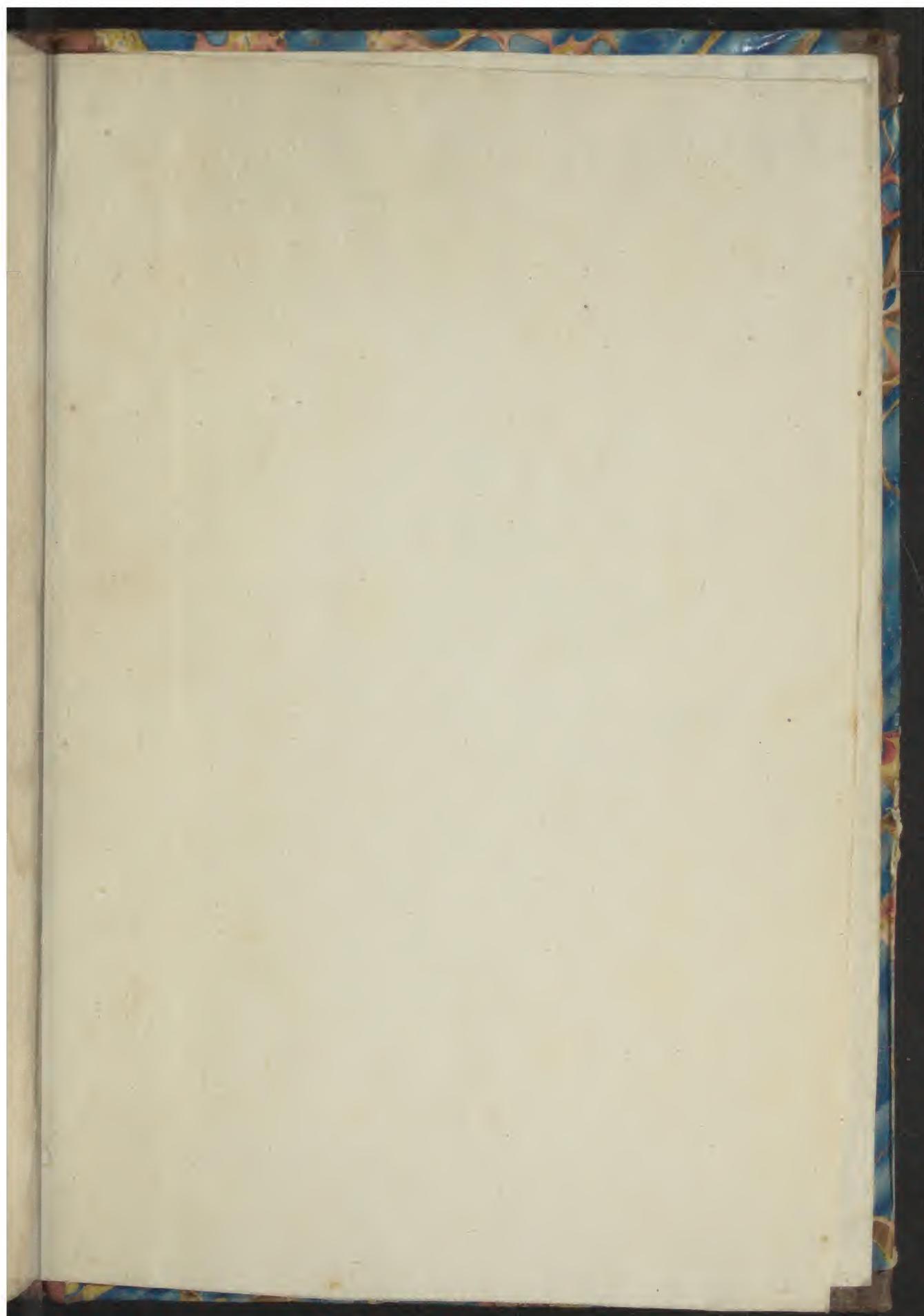
Petrus blensis ad regem anglie super Job. Putasne q̄
aliquis in pñci vita gaudeat t̄ in futura. Si tamē gaudium de
beat dici quod conturbat assidue t̄ aspergit amaritudine pñci ni
mis delicat⁹ es si vtrūq; presumis uti sculo t̄ frui christo pre
sentis mundi delicias capere t̄ nihilomin⁹ celestis glorie diuiti
as obtinere. Audi quid dictum sit illi diuiti in euangelio. fili res
cordare quia recepisti bona in vita tua. Merito possemus reges
sanctissimos reputare insanos t̄ prophetas. apostolos. marty
res. cōfessores. teneras ac delicatas virgines omnes qui spretis
diuitijs t̄ cōculcatis delicijs hui⁹ mundi seipsoꝝ pro christo tri
bulationi t̄ morti obtulerūt si gloriam quam adepti sunt in an
gustia t̄ dolore potuissent in voluptatib⁹ t̄ delicijs obtine.

Hieronym⁹. Quotienscūq; te vana seculi delectat ambitio.
quotiens in mundo aliqd videris gloriosum ad paradisum mē
te transgredere t̄ esse incipe quod futur⁹ es.

Idem Omne opus leuius ferri solet cum eius precium excogi
tatur t̄ spes premij solacium fit laboris. Et nullus labor dur⁹.
nullū temp⁹ longū videri debet quo eternitatis gloria acquirit.

CFinunt exempla de gaudijs
regni celorum. Et aliorum triū
nouissimorum. Impressa Da
uētrie per me Richardū pafraet
Anno dñi. M.cccc. xciiij. Deci
masexta Decembris.

A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 73

f 4 -